

ప్రతిది నము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 12
నంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 8-వ తేది గురువారము
శ్రీ క్రొధనామ సంవత్సరము, ఆశ్వీజమాస బహుళ వ.షి. ౬.

No. 158
సంచిక ౧౫౮

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిముందు

గాప్ప గాప్పవారిచే చేలకుచేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిధ నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పులు బారదోలును, పోట్లబోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదను తొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తగ్గించును
విదేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

చక్కనిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు లేక, 109 ప్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు బొంబాయి.

నెడుంగాడి బాంకు లిమిటెడ్

స్థాపితము 1899.

హెడ్ ఆఫీసు:—తణి, కర్ణాటక;

ఇంకార్పొరేటు చేయబడినది 1913.

తహాలాఫీసు:—చాలాపురము.

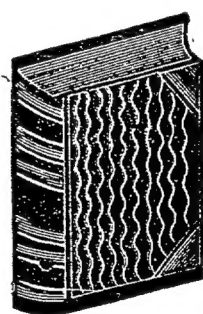
బాంకులు:—పాలఘాటు, బడగర, కర్ణాటకాపాను, తిరురు, ఓట్టపాలెం, ఎర్నాకులం, చావుఘాట్,	
కొచ్చిక్, తిరుమారు, అలెప్పే, మంగళూరు, పాన్నాని, తెల్లిచేరి, తిరుచేన్ద్రమ్, కన్నూరు, మద్రాసు.	
అనుమతి చెందిన మూలధనము (31-3-25) జారీయైనది	రూ 50,000,000
చందాలు వేయబడినది	" 14,08,700
చెల్వించబడినది	" 9,75,755
రిజర్వు ఫండు	" 2,77,081

ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లు మిక్కిలి అనుకూలమైన పద్ధతులపైనే అంగీకరించబడును. కర్రెంటు, సేవింగ్సు బాంకు
అకౌంట్లుకూడ గలవు. గవర్న మెంటు సేవరు, సరకులు, ఇతర హామీలపైనే ఋణము లివ్వబడును. బాంకు సంబంధమై వ్యాపార
మంతయు జరుగును. చిన్నతొగ మొదలుకొని పెద్దతొగ వరకు బంగారు నగలుమీదకూడ ఋణ మివ్వబడును.

వరకులకు ఈడిగవ వలసమునకు వ్రాయుడు. Agent, Madras Branch, 158 Broadway, Madras.
టి. ఎం. కున్హన్, కార్యదర్శి.

చదువ చదువ సంతోషించెదరు ! నీకు కావలసినదియు,
నీవు చూడవలసినదియు చాలాలోజాలు వెదికిన శాస్త్రమిదియే.

శరీరమర్మ శాస్త్రము

ఆంధ్రభాషలో ఇట్టిపూర్తిరహస్య
శాస్త్రము ఇదివరకు యెవరివల్లన బహి
రంగము గా ప్రచురింపబడలేదు.
దీనిలో స్త్రీ పురుష లక్షణములును
వారియొక్క అవయవము విలక్షణ
ములు శృంగార రహస్యములును.
మొగ ఆడ అను శిశు ఉత్పత్తి విమో
ములును, పూర్వము మహాముఖులు
మర్మముగా వ్రాసిపెట్టినపునుకమును
చక్కగా 64 వివిధచిత్రపటములతో ముద్రించి యున్నాము.
ధర రూ. 1-0-0 వి. పి. చార్జి 7 అణాలు. ఎం. ఎస్. సరస్వతి
అండు కంపెనీ, నెం. 9, ఆరుమగంబి, మద్రాసు.

హిందూ ముస్లిమాలు వికమత్వము! ముహమ్మదీయుల మతగ్రంథము బాతీయ బొన్న త్వము!

నవలకారు, నాటకము కాదు! కురానుషరీఫు కాక్వతవాజ్మయము!

కర్త: చిలుకూరి నారాయణరావు, ఎమ్. ఏ. ఎల్. టి.
(రాజమహేంద్రవర కళాకాలయందు సంస్కృతాంధ్ర భాషాధ్యాపకులు)

800 పుటల గ్రంథము: వెల సాధారణప్రతి రూ 3 లు; ఉత్తమప్రతి రూ 4 లు.
దయచేసి ఒక పుస్తకమును కొనండి. ఆంధ్రవాజ్మయమును పోషించండి.

వలయువారు: మేనేజరు, ప్రపంచమత గ్రంథమాలా కార్యస్థానము,
ఇన్నీసుచేట్ల, రాజమహేంద్రవరము.

అగ్నిక్రీడ (బాణసంచా)

రెండవ కూర్పు 8 అణాలు

ఉపోద్ఘాతము బాణసంచ చేయుటలో జాగ్రత్త, రుపాశీ
మందు, బాణసంచలోని వస్తువులు. దేశవాళీ బాణసంచ ఇం
గ్లీఫు బాణసంచ రంగురంగుల వెన్నముద్దలు, ఆకాశబాణములు,
వత్తెలు, తారాశువ్వలు, పేకలు, చిప్పలు, చక్రబాణములు
పోర్టుగైరు, బంగారువాన, వెండివాన, నెమలిపించ, పాము
కట్ట, రంగులమత్తెలు, అక్షరముల చిత్రములు, ఆవుట్లు, గుండ్లు
నీటుబాణసంచా భోగిమంటలు మొదలగునవి.
మంజువాణి ముద్రాక్షరకాల, వీలూరు, పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా

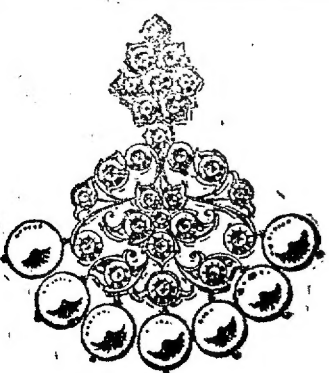
మీకువినగకావలసిన నుతయారుచేసియిచ్చెదము.

మావద్ద మేలురకం కెంపులు, పువ్వరాగములు పచ్చలుచేర్చికట్టుబడిన టీకాలు, జడబిళ్లలు యేరకములోనైనను. ఎంత
నెజలోనైనను గలవు. తేనివి తయారుచేసి యిచ్చెదము. ఇదిగాక పలురకముల బంగారుగాజాలు, గొలుసులు, వెండిచెంబూ,
గొలుసులు, నాజూకు సామానులు మొదలగునవి అమృతమునకు సిద్ధముగానున్నది. కాసుబంగారు చొక్కపువెండికాపుల మొ
లగువాటికి పూచీనిచ్చెదము.

కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, శనగపాటి కోటయ్యబదరు, ప్రొవైటర్లు.

ఆంధ్రజ్యోతి లలిమాన్యు ఫాక్చరీంగుకంపెనీ,

హెడ్డాఫీసు: బెజవాడ. బ్రాంచి: 51, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు. (1)

కర్నూలు జిల్లా జాతీయోపసంఘము

40 వ దేశీయమహాజనసభకు ప్రతినిధుల ఎన్నికలు

కాన్పూరు కాంగ్రెసు ప్రతినిధులుగ నెన్నుకొనబడ గోరువారు కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులయి తాము చెల్లింపవలసిన మూలచందాను మార్చి లగాయితు ఇప్పటి వరకు పూర్తిగా చెల్లించి రు. 3-0-0 లు దరఖాస్తు రుసుముతో యాక్రింది నమూనాను పూరిచేసి, మా కార్యస్థానముకు అక్టోబరు 10 వ తేదీలోపల పంపబడవలెను.

దరఖాస్తు

1. పేరు, చిరునామా.
2. తండ్రి లేక భర్త పేరు.
3. ఏసంఘములో సభ్యుడు.
4. తాలూకా, జిల్లా.
5. వయస్సు.
6. కులము లేక, మతము.
7. వృత్తి.
8. స్త్రీయో, పురుషుడా?
9. తాను కోరు నియోజకప్రదేశము.
10. తాను ఏ సంఘములో సభ్యుడో ఆసంఘములోని మరి యిద్దరి సభ్యుల సంతకములు.
11. తన సంతకము.

ఈదిగువనిబంధనలను ముఖ్యముగా గమనింపవలెను.

1. పదునెనిమిది సంవత్సరముల వయస్సుమిగిలి అఖిల భారత జాతీయ మహాసభోద్దేశములను వ్రాతమూలకముగ ఒప్పుకొనినవారు, తప్ప ఇతరులు ప్రతినిధులుగా ఎన్నుకొనబడుటకు అర్హులు కాజాలరు.

2. ఏ, గ్రామ, తాలూకా, జిల్లా, జాతీయోపసంఘ సభ్యుడైనను దాను చెల్లింపవలసిన చందాను చెల్లించిననే తప్ప జాతీయమహాసభా ప్రతినిధులుగా ఎన్నికలలోగాని మఱి యే యితర ఎన్నికలలోగాని సమ్యక్ నిమగ్నులగుగాని, ఎన్నుకొన బడుటకుగాని, అర్హుడు కాజాలడు.

3. మన జిల్లాలో ఏ జాతీయోపసంఘములో నైనను ఇతఃపూర్వము సభ్యులు గానివారు ప్రతినిధులుగా నుండరాదు.

జే. సుబ్బారావు,

వంద్యాల కార్యదర్శి.

కాకినాడ మునిసిపాలిటీ 1924-25 నివేదికము

1924-25 కాకినాడ మునిసిపాలిటీ నివేదికముపై ప్రభుత్వమువారు తీర్మానమును సది మొత్తముమీద తృప్తికరము గ నున్నట్లు చెప్పుచున్నారు. ఆర్థికపరిస్థితులు బాగా అనుకూలముగనున్నవి. పన్నులు విసూళ్లు బాగాజరిగెను. ఈసంవత్సరమునకు నిలవ రి. 82,865 రూ.లుండెను. పట్టణాభివృద్ధినిగూర్చి త్వరలో మ్యునిసిపాలిటీవారు తలపెట్టెదరని ప్రభుత్వమువారు చలించుచున్నారు. నీటిసరఫరా బాగుగనున్నది. ఇండ్లలోని దొడ్లు ఊడిపించుటవలన మ్యునిసిపాలిటీకి లాభముగనే యుండెను. ఈమ్యునిసిపాలిటీ పోషకాక్రింద ఒక పాశ్చాత్య వైద్యశాల యు, ఒక ఆయుర్వేద వైద్యశాలయు గలవు. ఆరోగ్యవిషయములందు పట్టణము అభివృద్ధిలోనే యుండెను. కలరావ్యాధి వలన చావులు లేవుగాని స్పృహకమువలన మాత్రము 72 మంది చనిపోయిరి. టిఫాయిడోయూ జరుగుచునే యుండెను. మ్యునిసిపాలిటీ క్రింద 89 పాఠశాలలు గలవు. వీనియందు చిత్తముగనే విద్యనేర్పబడును. ఇంకను నిర్బంధప్రాథమిక విద్యావిధానమును ప్రవేశపెట్టెదరు. నిమ్మజాతులకును ఆదిఆంధ్రులకును పాఠశాలలు గలవు. ఈ కాన్సిల్ క్రింద సెకెండరీపాఠశాల లేమియులేవు. పట్టణమునందు విద్యార్థిసమూహము పెట్టుటను గూర్చి అంచనాలు ప్లానులు తయారుజేయు నితిలోనున్నట్లు చెబుపబడినది.

సెంటు డన్ స్టను అంధాలయము

ఎఫ్. ఎమ్. డూగ్లస్ గారి పర్యటనము

బొంబాయి, అక్టోబరు 7:— సెంటు డన్ స్టనుయొక్క ప్రతినిధియూ, యుద్ధమునందు కండ్లు పోయినట్టియు ఎఫ్. ఎమ్. డూగ్లస్ గారు యిప్పుడు బొంబాయియందు గలరు. ప్రపంచముందు ప్రసిద్ధికెక్కిన సెంటు డన్ స్టనుకును యుద్ధమునందు (గ్రుడ్డవాండ్రు)నవారల సహాయము నిమిత్తము బ్రిటిషు అధినిజేతములందు పర్యటనము గావించెదరు.

సారస్వతనికేతనము, వేటపాలెం పోటీపరీక్షలు

శ్రీ వేటపాలెం సారస్వతనికేతనముయొక్క యాజమాన్యమున యేట జరుగు “ఆంధ్రవ్యాసరచనా నిపుణులకు” బహుమానపరీక్ష 1925 వ సంవత్సరము అక్టోబరు మాసములో జరుపబడును. గంటూరు జిల్లాలోని అన్నిరకముల పాఠశాలలలో విద్యనభ్యసించు స్త్రీపురుషవిద్యార్థులెల్లరు పోటీచేయవచ్చును. 4, 5, 6 వర్గములలో చదువువారు ప్రభుత్వరగతి నీనియరు సెక్షనుకిన్నీ 1, 2, 3 వర్గములలో చదువువారు ద్వితీయతరగతి జూనియరు సెక్షనుకిన్నీ పోటీచేయవచ్చును. ప్రభుత్వతరగతి రు. 2/ న్నూ, ద్వితీయతరగతి రు. 1/ యున్నా దరఖాస్తురుసుము చెల్లించవలయును. దరఖాస్తుదారు విద్యార్థి (ని) యని ఆయా పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుల నిరూపణ సంతకముతోను, రుసుముతోను, దరఖాస్తులు ది. 15-10-25 తేదీనగాని, అంతకులోపల గాని కార్యాలయముచేరవలెను. ఒకేయూరునుండి ఏతరగతికైనను సరే పదింటికి తగని దరఖాస్తుదారులున్నచో ఆయూరినే పరీక్షాస్థలముగా నిర్ణయించబడును. లేనిచో అనుకూలముగ పరిక్షాస్థానములను నిర్ణయించి పరీక్షాకాలము, తేదీ, స్థలము ప్రకటించబడును. ప్రభుత్వతరగతిలో అందరికన్న యెక్కువగుములు సమపాఠించిన వానికొక బంగారుపతకమున్నూ, రెండవ వానికొక వెండిపతకమున్నూ, ద్వితీయ తరగతిలో నుత్తీర్ణులగు మొదటియిద్దరికిని చెరియొక వెండిపతకమున్నూ యొసంగబడును.

* * * *

దరఖాస్తు నమూనా

1. పూర్తిపేరు.
2. తండ్రిపేరు.
3. వయస్సు.
4. చదువుచున్న పాఠశాల పేరు, స్థలము.
5. దరఖాస్తుదారు చదువుచున్న తరగతి.
6. దరఖాస్తుదారుని నిజనివాసము
7. ప్రస్తుత చిరునామా.
8. దరఖాస్తు ఏతరగతిపరీక్షకు?
9. దరఖాస్తుతేదీ.
10. సంతకము.
11. ప్రధానోపాధ్యాయుని నిరూపణసంతకము.

జే. వెం. శ్రేష్టి,

చిత్తరంజనదాసు పుస్తకభాండాగార రాత్రిపాఠశాల నం. 2

అయ్యో, మాయూరిలో 8 నెలలక్రిందట ఒకరాత్రిపాఠశాల స్థాపించినాము. దానిలో పెక్కుమంది సామాన్యజనము చదువుకొనుచున్నారు. అది జాతీయపద్ధతులమీదనే నడుపుచున్నాము. ప్రస్తుతము ఖర్చులన్నియు శ్రీయంత యద్దనపూడి రామయ్యగారే భరించుచున్నారు. అసహాయోద్యమము ప్రారంభమైనప్పటినుండియు గాఢమహాత్ముడును కీర్తిశ్రేష్టులైన చిత్తరంజన దాసుగారు, మొదలుగాగల దేశీయనాయకులు గ్రామములనే పునాదులుగా చేయుటకు తమ శక్తిసంకేతము వినియోగించెదమని యెన్నియోసార్లు విన్నపములద్వారా చాటియున్నారు. గ్రామములను పునాదులుగా చేయుటకు సామాన్యజనమును అభివృద్ధిలోనికి తీసికొని రావలసియున్నది. అట్టిపని రాత్రిపాఠశాలలద్వారా తప్ప నెరవేరదు. ఏలయన సామాన్యజనము పగలంతయు తమతమపనులను నిర్వర్తించుటలో నిమగ్నులైయుండురు. నండురు పురవాసులు ఆపనిని తలపెట్టి డబ్బులేమిచే సామాన్యజనమునకు తగినంత ప్రోత్సాహమునగ లేకున్నారని గమక ఉదారస్వభావము గలవారందఱును మాకు తగినంత సహాయము చేయవలె నని ప్రార్థించుచున్నాము.

నండురు పురవాసులు.

దివాన్ చందుగారు రి దీయబడుట

లాహోరు, అక్టోబరు 7—లాహోరు దయానంద ఆస్థాన వేద కళాశాల విద్యార్థియగు పురుషోత్తములూగారిని జంపినందులకు ముద్దాయి యగు దివాన్ చందుగారు యీనెల 8-వ తేదీన ఉరీదీయబడెను. దాక్షిణ్యమును భూపవలసినదని నెవనన్ను జడ్జి తీర్పుపై హైకోర్టునకు దరఖాస్తును ముద్దాయి దాఖలు చేసెను కాని, హైకోర్టు ముద్దాయి దరఖాస్తును ద్రోసి వేసెను (ఆ.ప్రె.)

శిరోమణి గురుద్వారా సంఘము

గురుద్వారాచట్టముపై నిక నిశ్చయమునకు రాలేదు

అమృతసరము, అక్టోబరు 7:— శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధకసంఘమువారు మూడు దినములు సభ గావించిరి. ఇదివఱకు తంజీచేసినట్లులే సర్దారు వంగళశిరోమణిగారి ప్రతిపాదనపై, మఱికొందఱివారులు బలపఱుపగా, గురుద్వారా చట్టమునుగూర్చి యెట్టి నిశ్చయమును జేయుటకు మఱియొకమాసము గడుపుండవలయునని నిశ్చయించిరి. బాబాలవాసియగు సర్దారు అమరసింగుగారు తీవ్రవాదుల నూత్రములను ప్రకటించుచు, నిట్టి కాసనములకు లొంగియుండ జాలవనియు, ప్రభుత్వముతో సంధి యసంభవమనియు నుడివీరి. ఈ యుపన్యాసమువలన నది వఱకాపక్షమునకు సహాయము చేయుచున్నవారు చాలమంది తమకాయభిప్రాయము నచ్చులేదని నూచించుకొగాక పక్షమును వదలిరి.

సర్దారు కర్తరు సింగుగారు, తాము వెనుకటి కార్యనిర్వాహకసంఘ టూహలనే బలపఱుపు మనిరి. ఈ యన సంఘాధ్యక్షపదవికి నిలువబడిరి. 68 సమ్యుతిండులేతను, 66 వ్యతిరేకము నగుటచే సర్దారు కర్తరుసింగుగారే సంఘాధ్యక్షుడుగ నిర్ణయింపబడిరి. ప్రధాన కార్యదర్శిగా సర్దారు అద్దన సింగుగారు రెన్నుకొనుబడిరి. వెనుకటి కార్యనిర్వాహక సంఘము నుండి రాజీనామానిచ్చిన సభ్యులే మఱల వార్యనిర్వాహత సభ కోక్కురును బీరువోకుండ నెన్నుకొనబడిరి. ఇతరవిషయములందుమాడ సభ తీవ్రతను చాలవఱకు తగ్గించెను.

భాయిపెరును గూర్చి యాక్రింది తీర్మానము నంగీకరించిరి. “భాయిపెరు-మోర్చావిషయమై యావత్సంకతులు సంపూర్ణముగ విచారించిన పిదప శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధక సంఘము తదిద్విషయములందు చర్చగాని, వివర్ధనగాని లేకుండ నావిషయమును వదలివేయవలయు నని యభిప్రాయపడుచున్నారు.

గురుద్వారా సంస్కరణముల కొక కేవిధముగ నైనను శ్రమపడినవారికి సంఘముయొక్క కృతజ్ఞతను వెల్లడించుచు మరియొక తీర్మానము గావించబడినది. (ఆ.ప్రె.)

“మజూరు” వార్తాపత్రికపై మాననప్రపు దావా

కీ॥ శే॥ జోతిబ పూలుగారి స్మారకచిహ్న వివాదప్రతిఫలము

పునహా, అక్టోబరు 7:— పునహానగర మునిసిపలు సంఘము కీర్తిశ్రేష్టులగు జోతిబ పూలుగారి జ్ఞాపకార్థము స్మారకచిహ్నమును నెలకొల్పుటకు నిరాకరించినందులకు ప్రతిఫలముగా వార్తాపత్రికలందును ఉపన్యాస వేదికలందును బయలుదేరిన భావములచే దేశీయ దైనిక వార్తాపత్రికయగు “మజూరు” పై పునహా మునిసిపలు సంఘసభ్యు డగు ఆర్. జి. బండ్వేటుగారు మాననప్రపు దావాను దెచ్చిరి. జిల్లామేజస్ట్రేటు యెదుట కేటి. గుప్తాగారు కంపెంటు దాఖలు చేసిరి. ఆయన ప్రత్యేకపు మేజస్ట్రేటు నీ కేసు విచారించవలసినదని బంపిరి. ప్రత్యేకపు మేజస్ట్రేటుగ ఖానుబహద్దూరు రిగోగారు జామీనుమీద విడుదల చేయుటకు వారంటు ముద్దాయిపై బారీచేసిరి. ప్లెంటునందు ఉదహరింపబడిన విషయములు పునహానగర మునిసిపాలిటీ సభ్యులపై గావించబడినవియు సెప్టెంబరు 4, 11, తేదీలందున అక్టోబరు 2 వ తేదీలందును వెలువడిన “మజూరు” పత్రికయందు విషయములు గలవనియు ప్లెంటునందు వివరింపబడిన.

పునహానగర మునిసిపలు అధ్యక్షులు రావుబహదూరు ఆర్. జి. అట్టి బొంబాయి కాసనసభ సభ్యులగు ఎన్. ఆర్. గుంజార్-గాడ్గు ముఖ్యసాక్షులలో గొందరు. నగరము దీక్షను కొంతసంచలనమును ఆవేశమును గలుగజేయుచున్నది. (ఆ.ప్రె.)

బొంబాయి మిల్లుల పరిస్థితులు

మూడు మిల్లులు కొంతవరకు నడచుచున్నవి బొంబాయి, అక్టోబరు 7:— స్వల్పకార్యక్రమలతో మూడు మిల్లులు పని సాగించుచున్నవి. రాజోవు శ్రుతవారము నాడు గత సెప్టెంబరు మాసమునకు వీయవలసిన జీతములను దీసికొనవలదనియు, సమ్మె మానవలదనియు పేరు ఊరు లేని ఆకాశరామన్న ప్రకటన నొక మిల్లునద్ద అంటించబడినది.

నంద్యాల
(ఒకవిలేఖరి)

దసరామహోత్సవములు

ఈ సంవత్సరము నంద్యాలలో దసరా పండుగలు చాల యాత్సాహముతో జరిగినవి. హిందూమతాన్ని పట్టికొని యొద్దికగా మెలగుకొనినారు. రెండు సంఘములయొక్కయు ప్రముఖుల పంపాదనతో సంస్థ యాయొద్దికకు విశేషము సహాయకారి.

వేషములు

మహర్షివనితలను సామాన్యమైన వేషములనే హిందువులు వేయుచున్నది. లంఖిణి, పోటు, కుంభకర్ణుడుదొంగ, దొర ఇత్యాదివేషములతోను సింహము, కోతి మున్నగువేషములతోను కాలముపుచ్చిరి. ఇవి పామరజనుల వాక్కించుచున్న వస్తువుల సంకేతములేదని విజ్ఞులైనవారు మాత్రము వీనినంత సమఖ్యతయతో వాడలేదు. ఇవి త్రాగుడు దురభ్యాసమునకు హేతుభూతములగుచున్నవి. కాబట్టి వీని నెక్కువ ప్రాప్తిహింపరాదని వారి యభిప్రాయము. ఇట్టి యభిప్రాయము కొందరు మహమ్మదీయ సోదరులకు కలిగియున్నది. మొహరము సందర్భమునను విజ్ఞులైనవారు ఈవిధమున వేషముల కెక్కువ ప్రాత్సాహముసంగలేని చాల లాభిప్రదమే.

మహర్షివని దినమున వేసిన వేషములు నిరాశ్చర్యకరములు. మార్కండేయుడు, పంచపాండవులు, శ్రీకృష్ణుడు, నృసింహమూర్తి, శ్రీరామమూర్తి మున్నగు వాత్సావపురుషులకు సంబంధించిన వేషములు వృషభరాజములను పూన్యనరభములపయ నమర్చిన మంచెలపై నారూఢములయి తత్తదుచితమగు కొమ్ములచెమ్మలమధ్యమున చూపరుల కానందముగలిపినవి. దశావతారములను, భాగవత భారత రామాయణకథలను, ఆధారముచేసి పదిదినములను వేషములువేయించి ప్రజలలోని హిందూమహాత్ములయొక్క మహాపురుషులయొక్క స్మరణ కంటికిగట్టినట్లుచేయించుట గొప్పలాభకరము. వేషములను దేవాలయములలోనికి రానిచ్చుట వలన అచ్చటికార్యములకు భంగమువాటిల్లును కావున ఆవరణమునకు బయటనుంచుటే మేలని కొందరు యభిప్రాయము.

వ్యాయామము

దసరా పదిదినములకాలమును కొందరు సామాన్యులైన ప్రజలు మహానందీశ్వరుని దేవాలయముపక్కన నొకమూలన తేరి దేవాలయమును ప్రదర్శించు రెండుపనులు నిరంతరము చేసికొనుచుండిరి. ఒక్కటి పెద్దగుండను ఎత్తివైచుట. సామాన్యమగు కాడిమానున నొకకుక్కట్టి నొకనస్థాయికితెచ్చి కట్టివైచి

బలకారులు అవలనొకరు ఈవలనొకరు కాడిమానును పట్టుకొని ఎవ్వరు ముందుతొక్కి నిలువగలలో వారు ఎక్కువబలవంతులుగ నిరూపించుట. రెండవది. ఈ రెండుపండుములను జరుగుచుండుటను శ్రీ మహానందయ్యగారివలన విని శ్రీ గా. హరినర్సోత్తమ రావుగారు నిశ్చయి పరీక్షించిరి. వారి ప్రాత్సాహముమీద నహానందీశ్వరస్వామివారి పక్షమున పోటీలలో గలిచిన (1)రంగ స్వామి గారికి (2) అంకన్న గారికిని ఖద్దరు వస్త్రములు బహుమానము చేయబడినది. ఆసందర్భమున శ్రీ. గా. హరినర్సోత్తమ రావుగారు నుడివినట్లు నవరాత్రులు వీరపూజకు నేర్పడిన నుడివినట్లు. విజయదశమి శివీదర్శనము విజయుని బాహువీర్య ప్రకటకములు. దుర్గాష్టమివరుకును మహిషాసురాది దనుజసంతతులమర్దింపి లోకమునుగావిన దుర్గాదేవి స్మారకములు. మహర్షివని విద్యాధిపతేతంగాడ విల్లమును ధరింపజేయునేర్పడిన పాదము ప్రధానపర్యవాలము. విజయదశమిగాడు ఉత్సవమునకై బయలుదేరిన దేవతలు వీరాగ్రములు. ఈశ్వరుడు వీరతాండవమొనర్చు మహాదేవుడు. విష్ణుమూర్తి రాక్షస విధ్వంసకుడు. కాళీనామాదేవి శత్రువర్ధిని. ఇక విజయదశమి ప్రాతర్వస్తువు వర్ణింపదరమా? బాహుబలిభివృద్ధి, తన్మూలమున ధర్మరక్షణాభిరతి, యున్నంగదా శివీ పాపములను శివీంపజేయుట! ఈసంవత్సరము ఉత్సవమితవయిన బాహుబలి ప్రదర్శనము ముందునకు చెక్కుగ ప్రాప్తిహించుట యితరుల భారమని శ్రీమహానందయ్యగారు నుడివిన మాట ఫలవంతముగాక.

భక్తిప్రవాహము

శ్రీమహానందీశ్వర స్వామియాలయమున, నగరేశ్వరస్వామియాలయమున, వెంకటేశ్వర స్వామియాలయమున, అంజనేయస్వామియాలయములోను, కాళికాదేవియాలయమున నెల్లెడలను అలంకారములు, పూజలు, ఉత్సవములు, హరికథాకాలక్షేపములు, సమారాధనలు భక్తులైనవారు బహువైభవముతో పదిదినములను జరిపి కృతార్థులయిరి. అనుదినమును రామభజనలువడలక చేయుచుండునట్టి భజనమందిరము వారు దశరా దినములలో పరమపూజ్యముగ భజనలుగావించిరి.

హిందువుల యైక్యత

శివీతరువు హిందూజాతియొక్క యైక్యతకు ప్రబలచిహ్నము. నంద్యాలలోని ఎల్ల దేవతలను ఎల్లరు హిందువులును విజయదశమిగాడు శ్రీమదాంజనేయ స్వామివారి యాలయములోని శివీతరు ప్రక్షాళన పన్నిధిని తేరి యొండొరలకు శివీపత్రము నిచ్చుకొని గౌరవించుకొనుచుండుట జాడ మహదానందము గలిగినది. ఈదర్శనమాత్రపు కైక్యముగాక ధర్మైక్యమిందుగలదనుటను హిందువులు గ్రహించి దసరా పదిదినము లనేక కార్యదీక్షతో జరుపుటకు నంద్యాల పాదలు త్వరలో ప్రయత్నపడుదురుగాక యని ఈశ్వరుని ప్రార్థింపవలసి యున్నది.

చిత్తూరుజిల్లా వార్తలు
(స్వకీయవిలేఖరి)

అస్పృశ్యతానివారణము

నారాయణవరమండలి శ్రీ హనుమద్గ్రంథాలయ పక్షమున శ్రీయుత సి. వి. రంగం శ్రేష్ఠిగారు నిపుడు రాత్రి పాఠశాలయందు అస్పృశ్యులను ధారాళముగ రానిచ్చుచు అస్పృశ్యత యను మహాపాపమును దొలగింపబూని చేయుచుండు కార్యములపట్ల గ్రామములోని కొందరు ప్రతిబంధకములు గలిగించి యనేకముగ కష్టనష్టములు శ్రీ శ్రేష్ఠిగారికి గలిగించినను అస్పృశ్యులను పాఠశాలనుండి తొలగించుటని చెప్పినందువలన ప్రతిపక్షుల పాదావధుల వలన గ్రామములు రాత్రిపాఠశాలను బహిష్కరించిరి. పోటీగ వేరొక రాత్రిపాఠశాల వాయూరిజాలరుకు పెట్టెదమనియు చెప్పి మాట తప్పిపోయిరి. మాడుమాసములగ బడితేక పిల్లలు విచ్చలవిడిగా దిరుగుచుండిరి. దానింగాంచి గ్రామవాసులు కొందరు విసుగుకొని ప్రతిపక్ష నాయకుల యొక్కరుల నుల్లంఘించి రాత్రి పాఠశాలలోకేరి. బహిష్కారా ప్రప్రయోగము వల్ల రి మాసములగ మాత్రమే యుండిన "రాత్రిపాఠశాల" ఇప్పుడు 50 మంది పిల్లలవాండ్రతో నడుపబడుచున్న దనుట కెంతయు సంతసముగచున్నది.

అస్పృశ్యులు మాత్రము ఇంకను బడికి వచ్చుటకు భయపడుచున్నారు. మున్నుం దా భయమును దీరు నూచన లగుజరుచున్నది.

ఖద్దరుప్రచారము-విక్రయము

శ్రీ తిరుమలతిరుపతి కొండకు శ్రీ వేంకటేశ్వర బ్రహ్మోత్సవ సమయమున ఆసేతు హిమాచలపర్యంత మన్ని ప్రదేశముల నుండియు వేసవేలు హైందవ ప్రజలు యాత్రార్థముగ వచ్చుటవలన శ్రీ రంగం శ్రేష్ఠిగారు 750 రూపాయల విలువ గల ఖద్దరు వస్త్రములను కొన్ని రాటుములను బాలభటులతోడను ప్రచారకులతోడను తిరుమలకు 19-9-25 వ తారీఖుననే చేరిరి. శ్రేష్ఠిగారు తాలూకాబోర్డు పథ్యులగుటచేత తిరుమలకొండయందలి బోర్డు బాలికాపాఠశాలకు ప్రదర్శనకాలగను బస భోజనకాలగను సంపాదించుకొన గలిగిరి. ఖద్దరు ప్రదర్శనకాల 20-9-25 తేది మొదలు 10 దినములు దెబిచియుంచబడినది. ఆకాలములో సర్వదా యొకరాట్నము ఆదమనే యుండెను. అనేకులు ప్రజలు వచ్చి చూచుచుండిరి. ఖద్దరు ప్రచారకులములముగా యింటింటికి పంపబడినది. సుమారు 850 రూపాయల విలువగల ఖద్దరును ఆసమయమున విక్రయముగావించబడినది. చిత్తూరు మండల కాంగ్రెస్ సంఘకార్యదర్శిగారు శ్రీమాన్ కపిస్థశ్రీమ రాజగోపాలాచార్యులుగారును తేరుపిథిలో చిన్న ఖద్దరుకొట్టు నొకదానిని యుంచి సుమారు 200 రూపాయల వస్త్రములు విక్రయించిరి. అఖిలభారతదేశ ప్రజాతీర్థయాత్రాసమయమున బ్రహ్మోత్సవ కాలమున, శ్రీ శ్రేష్ఠిగారు తిరుమలకొండయందు గావించిన వీర్వాణము కాలానుక్రమముగ మిగుల సమంజసములై యొప్పుచుండినవి.

వతనమందిరము

బ్రహ్మోత్సవ కాలములో వచ్చెడు యాత్రికజనులకు తిరుమలకొండయందు వాతాపత్రికలు చదువు వసతి లేనందున, అనేకులు చాల యిబ్బందిపడిరి. శ్రీ రంగం శ్రేష్ఠిగారు నారాయణవరంలో యుండు వతనమందిరములను తాత్కాలికముగ తిరుమలకుమార్చి యనేకలకు వాతాపత్రికాపతన సౌకర్యమును గలిగించిరి.

మహాత్ముని జన్మదినమహోత్సవము

నారాయణవరమండలి శ్రీ హనుమద్గ్రంథాలయ భవనమున పచ్చని యాకు జొంపములతోడను, బాతీయ పతాకములతోడను నలంకరింపజేసి, మహాత్ముని గొప్ప పతమును, పుష్పమాలాలంకృతము గావించి గొప్పభజన యూతేగింపుతో గ్రామసంకీర్తనముగావించి మహాత్ముని వర్ధంతినాడు, విజయంతముగా మహోత్సవమును జరిపిరి. పిమ్మట మిఠాయిలు పంచబడినవి. బీదలకు ఖాదీవస్త్ర బహుమానము గావించబడినది. వాడొక నూలువడుకుసంఘముమాడా స్థాపింపబడినది.

కృత్తిక - ఖద్దరుహాకింగ్

తిరుతేనియందు జరుగు ప్రతిమాసపు కృత్తిక మహోత్సవమునకు శ్రీ రంగం శ్రేష్ఠిగారు తమ ప్రచారకులతో వచ్చి ఖద్దరు హాకింగ్ జేయుటల నిర్ణయించుకొని యుండుటచే 5-10-25 తారీఖున తిరుతేనియందు జరిగిన శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యస్వామివారి కృత్తికామహోత్సవమునకును శ్రీ శ్రేష్ఠిగారును వారి ప్రచారకులను ఖద్దరుహాకింగ్ వచ్చి యూర తయింపి ధుళిపిండులు దిరిగి ఖద్దరు హాకింగ్ జేసి చాలమట్టునకు ప్రాత్సాహములు గల్పించి యనేకులు గొనువట్లు గావించిరి. శ్రీ శ్రేష్ఠిగారు చేయుచుండు ఖద్దరుప్రచారపు పనిచే మాచిత్తూరు మండల మసతికాలమునకే ఖాదీమయమునని దొమను.

పురమాపీఠములకు, పోకరపనులకు
సుప్రసిద్ధమైన నిలయము

బహుమాన మిచ్చు గిన్నెలు, పంచెపు లోటాలు, పలుకరములలోను, పరిమాణము లందును మావద్ది సిద్ధముగా నున్నవి. ఇవిగాక సకలమైన వెండిసామానులు, బంగారు బహుమాన పతకములు, డాలరులు, సాదా ఉంగరములు, కెంపులు, పువ్వరాగములు చెక్కిన ఉంగరములు కూడ నున్నవి.

సవరము బంగారుకు, సీమ వెండికి పూచీనిచ్చెదము.
యిదివరలో మావద్ద తేరముచేయనివారు ఒకదళా చేయగోరెదము.

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ
నగల వర్తకులు, 25, చైనాబజారు రోడ్డు, మదరాసు.

మహర్షిదేవేంద్రనాథ తాకూర్ గారి స్వీయచరిత్రము

(గంభీర: మొక్కపాటి రామమూర్తి గారు)

ప్రతివ్యక్తియు కుఖ్యముగా చదువ దగినది. 214 పేజీలు } ధర రు 2 8
నిండుక్యాలికోబైండు షెడర్ వైటు కాగితములు } పోస్టు ఖర్చులుప్రత్యేకము.
ఆంధ్రప్రతికాకార్యాలయము, 7, తంబుశెట్టిపేథి, మద్రాసు.

మేహారి

నవీనముగ వచ్చినటువంటి, చిరకాలముగ బాధించు చున్నటువంటి నవా మేహవాగ్ధులను నిర్మూలించుటలో ఆమోఘమైనది వెల బుడ్డి 1-కి రు 2-8-0 ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రి, ఆయుర్వేదనిలయము, బెజవాడ.

భారత దేశమునకు సామ్రాజ్యము నం దెట్టి స్థానముగలదు?

వైకాము స్టీడుగారి అభిప్రాయములు

మిల్నరు ప్రభువు విశిష్ట సిద్ధాంతము

కీ|| కే|| మిల్నరు ప్రభువు బ్రిటిషు జాతిదేశ భక్తినిగోరుచు ప్రకటించిన సిద్ధాంతములను రెవ్యూ ఆఫ్ రెవ్యూను సంపాదకులను వైకాము స్టీడుగారు విమర్శించుచు యామాసపునందిక యందు భావగర్భితమున వ్యాసమును వ్రాసిరి. బ్రిటుదేశస్థులు చిను జాతివారిలో మాత్రమే భ్రాతృ వాత్సల్యముతో నుండగలరని చెప్పిన భావ మెంతసారవాలైనదో యిట్టి ఇంగ్లీషు లిజము భావములున్నయెడల భారతదేశము బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందు సమాన భాగస్వామిగ నుండుట యెట్లు సమన్వయముగాదో స్టీడుగారు తమ వ్యాసమునందు యాక్రందివిధముగ వివర్ణించిరి. ఇదే భావమును మిల్నరు ప్రభువు 1922 జూన్ లో వ్రాయబడి జూలై 29 వ తేదీ పైమున్ పత్రములో ప్రకటింపబడిన ఉపన్యాసమునందు విపులముగ వ్రాయబడినది. అందు ఆయన యం. ఆండ్రె మెలిలను కిక్కిరిపై వ్యాసము వ్రాయుచు బ్రిటిషు ఇంగ్లీషు లిజము అనగా ప్రపంచమునందు ఇంగ్లీషువారు యజమాన్యమును బొందుటగాక ప్రపంచమునందు ఆంగ్ల భ్రాతృత్వముని వ్రాసిన మాటలనుగూడ నుద్ఘోషించిరి. మిల్నరు ప్రభు వింకను యిట్లు వ్రాసెను.

ఈ ముక్కలు చక్కగనున్నవి. కాని ప్రస్తుతము సామ్రాజ్యము చెందు విధముల నభివృద్ధి గాంచుననియున్నది. మనలో సమానమున వైతిక ఆధ్యాత్మిక సంపద గల ప్రజలతో దప్ప భ్రాతృత్వమునుబడయజాలము. గ్రేటు బ్రిటునుకును డొమినియనులను రాజకీయముగల సంబంధమునకు మూలముజాతి, భావ, నాగరత్వచరిత్ర, ఆచారసంప్రదాయములు, ఆదర్శములు వీని యందు సమత్వమును బట్టి యుండును. మాకును మాస్వాధీనము నందున్న సామ్రాజ్య భాగములకు యిట్టి బంధము లుండజాలవు. అందుచేతనే భారతదేశమును స్వతంత్ర రాజ్యముగ మార్చు ప్రయత్నించుటలో తప్పదారిని బోలిమి. ఇండియాకును గ్రేటు బ్రిటునుకును ఆస్ట్రేలియా కెండాలోనో యిట్టి సంబంధముండుట కనకాశములేదు. బ్రిటిషు జాతులలో నే యభివృద్ధి యగుచున్న సంబంధము అచట గురురజాలదు. సామ్రాజ్యమునందు పరాధీనముగ నున్న దేశము లభివృద్ధిగాంచు కొలదియు పరాధీనముగనుండి తృప్తిగాంచజాలవు. మనము వాటిని స్వతంత్ర రాజ్యములుగ మార్చజాలక విదేశజాతు లగుటకు యిష్టపడక పోయినపుడు చేయవలసినదేమి? బ్రిటిషు నడువడిగల ముఖ్యదేశములలో సంబంధము గల్గియుండుటకు రాజకీయ విజ్ఞానము నుపయోగించి నూత్న నిర్మాణ రూపమును నూత్న బంధమును సాధనమును గనుగొనవలయును. స్వదేశరాజ్యముల కింతవరకును సామ్రాజ్యమహాసభయందు ప్రాతినిధ్య ముంటూనే యుండెను. అందు భారతదేశముగూడ నుండుటవలన యితరదేశముల సభ్యులకు బలమేమియు నుండదు. ఎత్పైరికముగను అసంతృప్తికముగ నుండును.

భారతదేశము సామ్రాజ్యవ్యవహారములను గూర్చి దేశభక్తి మార్గమున జూచునపుడు లోపభూయిష్టముగ గాన్పించునని మిల్నరు ప్రభువు చెల్లినసంగతి యుక్తముగనే యున్నది. కాని సామ్రాజ్య మహాసభయందు భారతదేశముండుటవలన సభ్యులకు బలమేమియు నుండననియు ఎత్పైరికముగను అసంతృప్తి కరముగ నుండుననియు జెప్పట తప్పే యనవలయును. భారతదేశములో బ్రిటిషు ప్రభుత్వవర్తనలు కఠిన పరిత్రను జూచుచున్నవి. బ్రిటిషు రాజ్యమును వేరువేరుగ జూడబడుచున్నట్లున్నది. ఈవిషయమున పట్టుదలగూడదు. కాని సిద్ధాంతములందు కలయిక యేమాత్రముగాని లేవన్నను ఆచరణయందు సమన్వయము గురురవచ్చునటుల గాన్పించుచున్నది. ఇందుల కొక చిహ్నమునుజూడు. భారతకాసనసభను నూతనముగ అధ్యక్షుడుగ నెన్నుకొనబడినది. జే. పటేలుగారు స్వరాజ్యపక్షము నందు తీవ్రముగ పనిచేయువారైనను, పక్షమును వదలుకొని, ఇదివర కాస్థానమునున్న సర్ ప్రెజిడెంట్ వైటుగారివలె సహకారమునుగోరుచు అఉద్యోగమును స్వీకరించిరి. బ్రిటిషురాజ్యమునే విశ్వసించువారి దృష్టిప్రకారము భారతకాసనసభ సర్ ప్రెజిడెంట్ వైటుగారినే యుండుమనికోరి ఆయన యనుసరించుచుండినపక్షములే పనిచేయించవలసినదిగో కోరియుండవలసినది. ఇట్లుచేసినయెడల బ్రిటుదేశమును స్థాపించిన పద్ధతిని భారతయులు కొనసాగింపలేరను విషయమును ఒప్పుకొని యుం

డువారు. కాని సామ్రాజ్యమును రక్షించి బలపరుపగల దేశభక్తి నిబట్టి జూచినను, ఇంతవరకు స్వరాజ్యవాదిగను అసహాయవాదిగనున్న యాతడు సమయమునకు పైకివచ్చి యిదివరలో బ్రిటిషు అగ్ర్యత్తుడు అనుసరించిన మార్గములనే యనుసరించుటకు యిష్టమును గనుపరచుట సానుకూలముగనే యున్నచదవలెను. ఈదేశభక్తి మూలముగనే మనము భారతీయ పౌరుల భ్రాతృత్వమునుగూడ బడయవచ్చును. మిల్నరు ప్రభువు మాత్ర మిది సాధ్యమని చలంలేదు.

జూలై 28 వ తేదీని బ్రిటిషు మిషనరీలతో గాంధీగారు జరిపినసభ మరయొకవిన్నాము. ఆయన యిట్లుజెప్పెను. “మీరు మిషనరీలు. భారతదేశమునకు వచ్చినవారు. ఈ దేశము విగ్రహారాధకులతోను, మతమున్న నిజమైన అర్థమేమో తెలియని వారితోను నిండియున్నదని తలంచుచున్నారు.” గాంధీగారింకను యిట్లు జెప్పబోదగిరి:

మిషనరీలలో నేదో కొన్ని భావములుండి భారతీయులేమితలంచుచున్నారో తెలియకపోవునెడల మీరు నిజమైనసేవ జేయనివారగుదురు. వైసాసందర్భమున కొందరు మిషనరీలు సాలిస్టరీ ప్రభువువద్దకు రాయబారము వెడలి రక్షణగావలెనని కోరిరి. నాకామాటలు సరిగా జ్ఞాపకములేవుగాని సాలిస్టరీ ప్రభుత్వ తర మిచ్చిన మాటలలో భావమిది. “ఆర్యులారా, మీరు వైసాకు క్రిస్తు సందేశముగొనిబోదలచినయెడల యాభౌతికాధికారము యొక్క సహాయమునుగోరకుడు. మీ ప్రాణముల నరచేతులలో తిట్టుకొనిపొందు. వైసాదేశియులు మిమ్ములను చంపకోరినయెడల భగవంతుని నేవజేయుటలో చంపబడినటుల మీరు చలంపుడు”

సాలిస్టరీ ప్రభువు జెప్పిన మాటలు సత్యవచనములని నేనుచలంచెదను. నేనింతకును జెప్పు సందేశమేమనగా మిమ్ముడు భారతదేశమునకు వచ్చుక్రిస్టియనులు మిషనరీలుగూడ యాభౌతికాధికార రక్షణముతోనే వచ్చెదరు అందువలన పెద్దఅటంకముగల్గును. క్రైస్తవమతములోనికి మిమ్ములందు ఆనాధులను జేర్చుకొంటిమి. ఇంతమంది పెద్దలను జేర్చుకొంటిమిని లెక్కలనుజూపుటయే మీరుజేయవలసినపని యని నేనునమ్మును. మీరు చేయవలసినపని ఇంతకన్న యెక్కువైనదని తలంచెదను. భారతదేశములో మనుష్యు డెవడోకనుగొన మీరుగోరుచున్నారు. అట్లయినయెడల మీరు చిన్నచిన్న గుడిసెలలోనికి బోవు యును. వారికి మీరేదో నేర్పెదరని గాక వారిచగ్గరనుండి నేర్చుకొనవలసినదిగలదు. మీకు ఆ గ్రహణకాంక్ష ఆ సప్రత, సామర్థ్యము, భారత ప్రజాసామాన్యముతో నైక్యముగనుండు బుద్ధి యున్నటుల నాకు గాన్పించుటలేదు.

“భారతీయు డు యే మను కొ ను చు న్నా డో మీ కు చెలు సు కొ న యిష్టములేకున్న యెడల మీరు నేవయేజేయనివారగుదురు” గాంధీగారిని బ్రిటిష్ ఇంపీరియలిస్టుగ గాని, ‘బ్రిటిషుజాతి దేశభక్తుడుగ గాని’ చూచుటలేదు. కాని ఆయన యాపాక్యమునందు ఇంగ్లీషు, బ్రిటిషు దేశభక్తి యేవిధముగ నుజ్జీవము గావలయునో చెల్లినటుల నాకు గాన్పించుచున్నది. ఇతరు లేమనుకొనుచున్నారో చెలిసికొన నొల్లక, మనము ఇంగ్లీషు, స్పానిషు, వెల్సెషియను, ఆస్ట్రేలియను, దక్షిణాఫ్రికా వాసులమో యేదో ఒకరుగ నుండి యితరులు బ్రిటిషు కామనువెల్లు కావల యేమనుకొనుచున్నారో తెలుసుకొన ప్రయత్నము జేయకున్న యెడల మనము నేవజేయు పాక్కునే గోల్పోవుచున్నాము. మనకు నేవజేయుట కెక్కు డవకాశములును బుద్ధివికాసముగలవు. అట్టిదానినుండి వైదొలగుచున్నాము. గత శతాబ్దమునందు మానవజాతి యాదర్శములు నిజమైన మార్పును గాంచెను. డ్రోహులుగాని, జేతలుగాని, సర్వత్ర పూజ్యులగుటలేదు. యూరోపునందును ప్రపంచ మంతటను జర్మనీ యొక్కడ ఆధిక్యమును గాంచునో యనియే ప్రపంచసంగ్రామము గల్గెను. సుధులను చేసుకొనిలే గాని అందు స్వాతంత్ర్య వ్యాయములు ప్రజలు గోరుమండ కాంతికై కాంక్ష గనుపరచక పోవుటవలన ఒకదేశమున కింకొకదానికి గల కృతజ్ఞత భావమును మిత్రమండలి రాజనీతిజ్ఞులు పడలేనేరి. అమెరికా యునైటెడు స్టేట్సు యొక్క ప్రతిష్ఠ దానికి గల భాగ్యముమీద గాని వాణిజ్యము మీదగాని, జనబాహుళ్యముమీద గాని, యంత్రవిశేషముల మీద గాని ఆధారపడి యుండలేదు. ఉష్ణదేశపు రోగములను నివారింపజేయుటకు పాపింపబడిన రాక్ ఫెల్లరు సంస్థలంటి వానివై వాధారబడియున్నది. ఏదేశమైనను తనకున్న ధనమూలములను అట్టి పనుల కుపయోగించునెడల తన దేశభక్తిని గూర్చి గర్వపడవచ్చును. (రెవ్యూ ఆఫ్ రెవ్యూను.)

క్రాస్ థియేటరులో
ప్రతిదినము క్రొత్త ప్రదర్శనము
మేరివిక్ ఫోర్డు “లిటిల్ లార్డు పాన్ టిరాయి”
గురువారము 8-10-25 2 ప్రదర్శనములు 6-15, 9-30
రుడాల్ఫు వెలక్ ట్విన్ “షీక్”
శుక్రవారము 9-10-25, 2 ప్రదర్శనములు 6-15, 9-30
చార్లీ గాస్ట్ అందు జాకికూగెన్ “ది కిక్”

వెల్లింగ్టన్ సినిమా 953
7-10-25 మంగళవారమునుండి 9-10-25 శుక్రవారమువరకు
యూనివర్సల్ స్పెషల్ డ్రామా
“ది నైట్ మెన్స్ జ్”
విపరీతమైన ప్రేమకు, తమించునట్టి ద్వేషమునకు ప్రసిద్ధిచెందినట్టి అత్యద్భుత నాటకము.

నో టీ సు
చెన్నైలో వైసాబజారులోనున్న నెం 21 రు భవనము నందున్న మా జార్లీ బౌస్ (బాంచీయందు డాక్టర్ ఆ లక్ష్మీ పతి, బి. ఏ. ఎం. బి. & సి. ఎమ్. బి.ఎన్. రత్న గారి సలహాను ఆదివారములందు తప్ప తలమీదినములందు ప్రతిరోజు సాయంత్రము 7 గంటనుండి 8 గంటలవరకు పొందవచ్చును
మేనేజరు: ఆంధ్ర ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసీలిమిటెడ్,
19, హారిస్ రోడ్డు, మాంటురోడ్డు, మద్రాసు.

స్ట్రీటు నెట్ వెటి 2233
ఇది 1862 సం|| రము నందు కనిపెట్టబడి, యింకను దీని గుణము వృద్ధియగుచున్నది. ప్రపంచమునందు ఏదియు దీనిని మించుటకు వీలులేదు. యిప్పుడే గవర్న మెంటు కలెక్ట్రాట్సు గారైన రామన్ మిసన్ గారి వద్దనుండి ఒక యోగ్యతాపత్రక వచ్చినది. “నా గడ్డమునందు గడ్డియుండి, తినివేయుచుండెను. తక్షణమే మీ జెమ్యమును వాడితిని. గడ్డి పోయినది మొండి గాయుండిన ఫలమునందు మరల వెంట్రుకలు మొలచుచున్నవి.”
బుడ్డి 1-కి ధర రూ 1-0-0
టోకు ధరలకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.
Collingwood & Co., Mount Road, Madras

వసుగుణ దీపిక
అయిదవకూర్పు- నూతనాంశములం జేర్చి ముద్రించినది.
ఈగ్రంథముయొక్క యుపయోగము ఎల్లరకును చెలిసియే యున్నది. ఇందు సమస్తవస్తువులు, మూలకములు, ఆహారపదార్థములు ఫలములు మొదలగు వానియొక్క గుణగుణధర్మాములను జక్కగ వివరింపబడినవి. 1100 పేజీల గ్రంథము వెల 5-0-0
పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము
2179 యర్రా జగ్గారావు బ్రదర్సు,
రాజమండ్రి.

నచ్చనిచో! సామ్యవాచను చేయబడును!
జాతకరత్నము 11 భాగము
ఇది సుమారు 280 పుటలగుల యద్భుతగ్రంథము. లగ్న స్థుటము, భావస్థుటము, గ్రహ స్థుటము, అష్టకవర్ణ, పోడికెం వర్ణ, ద్వాదశభావఫలితములు, దశాంతర్దశాఫలితములు, మున్నగు పెక్కుసాంశములతో శ్లోకతాత్పర్యరూపమున ఈగ్రంథము వ్రాయబడియున్నది. పెక్కుజాతకము లుదాహరణగా కలిగి ద్వాదశభావమును చర్చింపబడినవి. జ్యోతిషాంశములన్నియు చక్కగా ఇమడ్చబడినవి. ఇది యింటిజ్యోతిషుడు
వెల 2 0 0. మొదటిభాగము రు 1-0-0. పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.
గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,
2181 కళింగోట, విశాఖపట్నం

కోమసంగారి
దేహమునందు ఎల్లచోట్ల యందును అనావశ్యములైన రోగములను శీఘ్రములో యెత్తివేయును. ధర బుడ్డి 1 కి 0-8-0. 3 బుడ్లు వొకపేసారి కొనేవారికి తపాలుఖర్చులు యినాము. 2
సుందరం అండ్ కో,
5, భద్రయ్యగార్లనువీధి, చార్క్కుటవున్ మద్రాసు

మొదటి పీఠికలు

రీడింగు ప్రభువు జవాబు

(వివరములు)

సిద్ధా, అక్టోబరు 7:— సిద్ధాలోనున్న భారతీయ ప్రముఖులు సెనెట్ హోలలనుండి అక్టోబరు 6 వ రేదిన రాజ ప్రతినిధి కొనగిన మొదటి పీఠికలు విందునకు రీడింగు ప్రభు పీఠికవిధమున జవాబు చెప్పెను:— సర్ మహమ్మదు షాఫీ, తదితర మహాశయులారా!

ఈ సమయమున స్త్రీలపరదాచాటున నున్న వారగుటచే స్త్రీలవిషయమై నేను చెప్పరాదు. నేను మొట్టమొదట లేచుటతోడనే నాకొరకు మీరందరకు ఇచ్చుట సమావేశమై నాకు మొట్టమొదటి పీఠికలు విందుగా మీరు చేసిన యేర్పాటులకు మీకు వందనము లర్పింపవలయునుగదా యను తలంపు మదిలో నిక వచ్చినది. మహమ్మదు షాఫీగారు చెప్పిన ప్రశంసావాక్యములను మీరందరకు ఆమోదింపుటవలన నేను హిందూదేశమును పీఠికాపుటకు కడపటి తీణము వచ్చువరకు హిందూదేశ తేమమునకే పాటుపడవలె నను బుద్ధి పొడముచున్నది. సర్ మహమ్మదు షాఫీగారు, మీరు నడిపిన ప్రశంసావాక్యములకు నేను తగురీతిని జవాబును చెప్పగలనో లేనో యని తలంచుచున్నాను. మీరు చెప్పిన విషయముల కన్నిటికిని ఒక్కొక్కటిగా నేను జవాబు చెప్పినయెడల చాలకాలము పట్టును. ఒకవేళ నే నట్లు చెప్పినను కొన్నికొన్నిచోట్ల లేనిపోనిఅపోహలు కలుగును గావున మీ యుపన్యాసమువలన నామనముందు కలిగిన ముఖ్యమైన తలంపులను గుఱించి మాత్రమే చెప్పి సంతృప్తి పడెదను.

నేను నావిషయమై మీరు ఎక్కువగా ప్రశంసించినారని చెప్పవలసివచ్చుచున్నది. మీయొక్క పౌనర్యకాల్యము వల్లను ఉత్సాహమువల్లను కొన్ని మహాకార్యములను నేనే చేసియున్నట్లుగా మీరు ప్రశంసించియున్నారు. కాని నిజము విచారించినచో నవ్యాని హోమ గవర్న మెంటువారితో సంప్రదించి వారి సహకారము బొందినందువలన ను, మరొకొన్ని యిచ్చుట నాతో పనిచేయుచున్న సహచరులయొక్క సలహాసహాయమువల్లను జరిగినవి. నేనిప్పుడు తలంచుకొన్నచో అట్టి మహానుభావుల నామములన్నియు నొక్కసారిగా జ్ఞాపకము వచ్చి వారికి నా కృతజ్ఞతను తెలుపవలసియుండును. కాని నేటికి ఆ వ్యక్తులతో పనిలేదు.

నే. నీదేశములో నున్నకాలము జయప్రదముగా జరిగిన దో లేదో నేనిప్పుడు చెప్పరాదు. దానివిషయమై చరిత్రకారుడు తనయభిప్రాయములను వ్రాయును. అప్పుడు నన్నుగురించి అనుకూలముగా వ్రాసేయెడల చరిత్రకారుడు నాతో కలిసి పనిచేసినవారినిగూర్చి కూడ వ్రాయుటకుమరచిపోదని నమ్మెదను.

రాజప్రతినిధులు—అప్పుడు ఇప్పుడు

సర్ మహమ్మదుగారూ, నా రాజప్రతినిధి యద్యోగ కాలము ముగియనున్న చని మీరు చెప్పియున్నారు. రాజప్రతినిధులపై దయదలంచి యిండియా మంత్రి లాసంగు ర్ సంతకములు దీర్చకాలమే. పూర్వకాలమున రాజప్రతినిధుల కాలములు ఒకప్పుడు ఆంధ్రోళనతో నిండి వారికి తరీర కష్టములు కూడ కలిగించినట్లు వనము చరిత్రలో చదువుచున్న ను ఆప్పటికం టెయి షు ఢే భారమెక్కువైనది. ఇప్పుడు నిరంతరము కార్యభారములు మెండు. పూర్వకాలముందు కాననభలే లేవు. ఉన్నను అధికసంఖ్యాకులు ప్రభుత్వ పక్షమువారు. కాననభలలో అధిక సంఖ్యాకుల యందు నమ్మకము లేని స్థితిలో హిందూదేశమును పాలించు భాగ్యము మొట్ట మొదట నాకే కలిగినది. నాకాలము పరిసమాప్తి నొందుచున్నది. నేడు దానిని గురించి విచారించవలసినదని నాకు జ్ఞాపకము చేయుచున్నారు. నాకప్పుడును ప్రారంభదశలే యిట్లుగాని సమాప్తి దశలుకావు. మునలితమున కన్న యాననమే యిట్లు. ఈసాంకాలమున నీలాకాశము క్రింద సిద్ధా కొండలపైన చక్కని మార్కెట్ క్యూలో నున్నట్లుగా నేను తలంచుచున్నాను. సర్ మహమ్మదు షాఫీగారు చెప్పిన కాలములను స్మరించుకొని నేను త్యాగమును పొందుచున్నాను. భూతదయ గలవాడ నగుటచే కొంత ప్రశంసకు నేను తగినవాడననియే తలంచుచున్నాను. ఇకముందు కొంత కీర్తి నాకు గూడ చెందవలసియున్నదేమో నని నాలో నేను ఆలోచించుకొనుచున్నాను. కాని నే నిదివరకు చెప్పినట్లుకా ముందుసంతతివారును భావిచరిత్రకారులను చెప్పవలసియున్నది. అయినను కీర్తియంతయు నాకే రావలెనని నే ననుకొనునని సర్ మహమ్మదు షాఫీ గారి యుపన్యాసమునుగూర్చి అతివాదప్రతిలేదు చెప్పనో వచ్చే వారములో చదువువలసి యున్నది.

భారతదేశ మహమ్మదీయ పరిస్థితులు

నేను మొట్టమొదట 1922 సంవత్సరములో హిందూదేశమునకు వచ్చినప్పుడు హిందూదేశమునకును సామ్రాజ్యమునకును నిజమైనన్నేహమును కల్పించి నా సాధ్యమైనంతవరకు హిందూదేశ తేమమునే అభివృద్ధి చేయవలెననిముఖ్యాశయముగానుండెను. ఈమధ్య జరిగిన విషయములన్నింటిని గూర్చియు మన విషయము ముచ్చటించనక్కరలేదు. భారతదేశ మహమ్మదీయులనుగూర్చి నేమోచేసినట్లుగా మహమ్మదు షాఫీగారు పలికిన ప్రశంసావాక్యములను, నేనుకొంత ఖండింపవలసియున్నది. నేను వాటి నిచ్చుట చర్చింపబోవుటలేదు. ఇచ్చుట మహమ్మదీయుల స్థితి అభివృద్ధి గాంచినప్పుడు యూరపునందెట్టి కలవరములు పుట్టెనో షాఫీగారు తలంపలేదు. భారతదేశ మహమ్మదీయుని కెంతయో సాయము చేయవలె నని నేను తలంచిన మాట నిజమై యున్నను ఆవిషయమున నా కెంతో సాయపడిరి. నేను హిందూదేశము నుండి వెడలునప్పుడు ఇచ్చటి మహమ్మదీయులు చాలమంది నన్ను గూర్చి కృతజ్ఞతతో తలచుకొందురని షాఫీ గారు చెప్పిన మాటలు నాకు సంతసము గూర్చుచున్నవి. కాని నన్నుగూర్చి కృతజ్ఞతతో తలంపవలసిన వారు హిందూదేశములో ఒక్క మహమ్మదీయులే కారనియు హిందువులు సిక్కులు తదితరసంఘములవారుకూడ కొంత కృతజ్ఞత వహింపవలసియున్నారనియు చెప్పుచున్నాను. నేను విశేషము చేయలేక పోయినను చేయదలంచి యున్నా నని మాత్రము ఒప్పుకొనకతప్పదు. ఆకష్టసమయములలో నాకు సాయమొసర్చినందులకై మహమ్మదు షాఫీగారికి నాకృతజ్ఞత నిదినరకు కొన్నిసార్లు దెబ్బియుంటిని. ఇప్పుడును చెప్పవలసివచ్చినయెడల ద్వాదశసూక్త, సర్ వి. యస్. శర్మగార్లనుగుఱించి కూడ చెప్పవలసియుండును.

ఆర్థికవిషయములు

సర్ మహమ్మదుగారు ఆర్థికవిషయములను గూర్చి ముచ్చటించి యున్నారు. ఆర్థికవిషయములు నాకెప్పుడును ఆకర్షణీయములుగనే ఉండును. హిందూదేశముయొక్క ఆర్థికవిషయములను నేను మొట్టమొదట తెలిసికొనవలసి వచ్చినప్పుడు నా యభిప్రాయములేమో నాకు జ్ఞాపకములేదు. కాని అప్పుడు నాకు సర్ మహమ్మదు షాఫీగారు మిక్కిలిసాయముచేసి యున్నారు. మిగిలినయెవరుగూర్చి అతడు గట్టిగా చెప్పుమందెడివాడు. అతని విషయమై హిందూదేశమునకు బాగుగా తెలియలేదు. ఆయనకు అసెంబ్లీవారసాయము కలదు. రిటైరించి మెంటు అను చిత్రమైనమాటను మొట్టమొదట నేను వారినండియే వింటిని.

ఆయనయు అసెంబ్లీవారును కలిసి మిగిలినయెవరుకై ఇండియా దొరతనమువారిని నిర్బంధింపగా ఇంచితే ప్రభువు క్రింద నొకకవిషయము నియమింపబడెను. తరువాతి సంవత్సరములలో నీ కవిషయము వారు హిందూదేశమున కెంతయో మేలొనర్చి యుండిరి. యుద్ధ సమయమునందు నేను అమెరికాలో నున్నప్పు డనేక సమయములలో నాకు సహచరుడుగా నుండిన సర్ బాసిల్ బాకెటుగారు ఆ కవనము నడుపుచుండిరి. ఈకాలమునుగురించి నేను విశేషముగా చెప్పవలసివదిలేదు. కాని ఆర్థిక విషయములలో నేమైనను చేయగలిగినందులకు రావలసిన కీర్తి రాజప్రతినిధికిని ఆర్థికసభ్యునికిని భారత కానన సభ్యును గాక సకాలమున వర్షం జేసిన యాభగవంతునికే చెందవలసియున్నది.

హిందూదేశాభివృద్ధి వ్యవసాయము

వేరు వేరు కాళ్ళలో అభివృద్ధి కెంతయో అవకాశమున్నదని చెప్పబడెనట్లే హిందూదేశాభివృద్ధినిగూర్చి వేరేమియు చెప్పనక్కరలేదు. భోజనానంతరము మాట్లాడవలసిన విషయముకానటువంటి వాణిజ్యమును గూర్చికాని లైట్ ఇరిగేషనులనుగూర్చి కాని నేను చెప్పదలచుకొనలేదు. కాని వ్యవసాయమునుగూర్చి ఒక్కమాట చెప్పవలసియున్నది. హిందూదేశములో నాయనుభవ మెక్కువైన కొలదియు హిందూదేశసమస్యలు నాకెక్కువగా అనగాహనమైన కొలదియు హిందూదేశముయొక్క ఆంధ్రోళనను మరింత దగ్గరకు చూడగలగొనియు అనుభవశీలురగువారి సాయమువలన హిందూదేశమున కంతటి కిని ఆ భారము కావలసియున్న హిందూదేశపరిశ్రమకు వ్యవసాయమే మూలమని నాకు తోచుచున్నది. కావున నట్టి వ్యవసాయము నభివృద్ధి చేయుటకు మన మవధరమును తోడ్పడవలెను.

ఇంచో - బ్రిటిషు కో - అపరేషన్

హిందూదేశమునకు లాభము కలుగునట్లుగా హైందవ - బ్రిటిషు సహకారమునందు మితవాదులకు నమ్మకము కలదని మీరు చెప్పియున్నారు. నేనును ఇచ్చట కూడిన మనమందరమును అట్లే తలంచుచున్నాము. భూతదయతో కూడిన భావము

కనబరుపవలసినదని మీరు ఇండియా మంత్రిని సార్వభౌముని ప్రభుత్వమును ఆహ్వానించి యున్నారు. ఇది మనోభావములకు సంబంధించిన తీణమని మీరు చెప్పియున్నారు. కాని భూతదయతో కూడిన భావములను గనబరచుట కన్నియు మనోభావములకు సంబంధించిన తీణములే. సార్వభౌముని ప్రభుత్వమునుండి అట్టి భావములు రావలెనని ఆయన కోరియున్నాడు. కాని నన్ను చెప్పమనినచో ఇండియామంత్రియగు బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువు చెప్పిన యుపన్యాసములో భూతదయతో కూడిన భావములున్నదని నేను చెప్పెదను.

రీడింగు - బర్మెన్ హెడ్డు సంభాషణ

భూతదయతో స్వీకరించినట్లును భూతదయతో ఇచ్చుటకు బుద్ధి పుట్టును. నేను ఇంగ్లాండు వెళ్ళిన సమయమునుగూర్చి సర్ మహమ్మదుగారు చెప్పియున్నారు. కాని నన్ననసరముగా ప్రశంసించియున్నారు. హిందూదేశమునకు నే నేదరగిన విధానమని తలంకునో దానినిగూర్చియు నేను గ్రహించిన రీతిగా హిందూదేశములోని పరిస్థితులనుగూర్చియు ఇండియామంత్రికిని సార్వభౌముని ప్రభుత్వమునకును తెలుపుట నావిధియై యున్నది. కర్తవ్యమును నహించి తీర్చుచెప్పవలసిన భారము వారిదైయున్నది. మేమిద్దరమును అన్యవ్యవహార ఒక్కటే తీర్మానమునకు వచ్చితిమి. భారతభాననసభను ప్రారంభించుచు నేనును ప్రభువులసభలో బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువును చెప్పిన యుపన్యాసములలో విశేషభేదము లేదని తెలిసినవారికి కొంతఆశ్చర్యము కలుగవచ్చును. కాని ఆయుపన్యాసములోని సారాంశమును మనము గ్రహించితిమా? బర్మెన్ హెడ్డు ప్రభువుమాటలు మనకు జ్ఞాపకమున్నవా? భారతదేశముపట్ల సహకారమును గనబరచుటలో ఇంగ్లాండులోని రాజకీయపక్షములలో నేను భేదమును గనునించెను. హిందూదేశమునకు సహాయముజేయుట యన అందరికిని ఇచ్చు మే కాని హిందూదేశమునుండి సహకార సహృద్ధావములను చూడవలెనని అందరును కనిపెట్టుకొని చూచుచున్నారు. దానిభావమేమో గుర్తింపును.

1917 లో ప్రకటన జరిగిన తరువాత 1919 ఇండియా ప్రభుత్వచట్టము చేయబడిన తరువాత ప్రభువొసంగిన సానుభూతిభావములను ఏప్రభుత్వమువారును ఒసంగియుండలేదు. కాని ఆభావములకు హిందూదేశములో సరియైన సన్మానము జరుగలేదనిమాత్రము నేను నిరాశపెంచుచున్నాను. కాని అప్పటి నుండి వాతావరణము కొంతవారిసది.

రాజ్యాంగవిధానము

హిందూదేశములో గల అన్నిరాజకీయపక్షములవారియొక్క యభిప్రాయమును మనకిప్పుడు స్పష్టపడినది. మనది పారితౌక్యమైనదైయుండవచ్చునని మనముకప్పుడు లెచితిమి. అవిధముగా పత్రికలలో వ్యాసములు వ్రాయబడినవి. బ్రిటులులోని పార్లమెంటరీ ప్రభుత్వమువలె గాక హైందవరాజ్యాంగవిధానము ప్రాచ్యసభ్యుల ననుసరించియే నిర్మింపబడవలెనని నాయకులొకప్పుడు పన్ను సించిరి. భారతకాననసభలో జరిగిన విషయములకు ఫలితముగ ఒక విషయము స్థాపింపబడినది. పార్లమెంటరీ పద్ధతుల ననుసరించి గాక మరియొకవిధమైన రాజ్యాంగవిధానమును హిందూదేశము కోరుటలేదని రుజువైనది. మాటలవలన నేను రాజకీయపక్షముల నభివేషించుట లేదు. ఒకవిషయమై చిక్కు వదలినదని చెప్పుచున్నాను.

నాయభిప్రాయ మేమనగా నాకు తెలిసినంతవరకు నేను రాజప్రతినిధిగా నున్నప్పటికంటె యిప్పుడు వాతావరణము మిక్కిలి అనుకూలముగ నున్నది. కాని అది స్పష్టపరచబడలేదని నేను విచారించుచున్నాను. నాయనుభవమువలన నాయకులకుగల కష్టములను నేనెరుంగదును. ఈయవకాశమును సరిగాగ్రహణలేదని నేను విచారించుచున్నాను. ఇంగ్లాండు నుండి నచ్చుచున్న సహాయమును గ్రహించుట హిందూదేశరాజకీయ విజ్ఞాన ముపయోగపడలేదు. నాయభిప్రాయములు మావే. నాయభిప్రాయముల ప్రకారమే మేము ప్రేమముగా అభివృద్ధిపొందవచ్చునని మీరు చెప్పవచ్చును. కాని బ్రిటిషుపార్లమెంటువారి సహాయములేనిది మన మభివృద్ధిగాంచలేము. సహకార సహృద్ధావములమీదనే మీస్థాను లాభారపడి యున్నవని మేమెఱుంగుదుము. మీరు దాని నడిగినారు. మే నిచ్చుచున్నాము.

మీ సహకారమునకు మీరు నిద్రవనమును జూపినట్లుయిన ఇంగ్లాండు స్వలాభమునే కోరినదని మీరు చెప్పజాలరు అని ఇండియామంత్రి నుడివెను. హిందూదేశమును ఆదేభావమును కనబరుపవలెనని నేను కోరుచున్నాను. అట్లు కనబరచినయెడల ఒక్క సానుభూతితరంగ మిచ్చుటనుండి బయటదేరి ఇంగ్లాండుకు వెళ్లి వారి భావివృత్తమును మార్చి హిందూదేశమునకును ఇంగ్లాండునకును గల స్నేహబంధములను చెంపాండ్లకేసెడిది. నమ్మకమే నమ్మకమును పుట్టించును. సహకారఫలితములను మేము చూడగోరెదము. భూతదయతో కూడిన ఆన్యములకొరకు పాటుపడుచు భూతదయల భావ్యభివృద్ధికొరకు పరిచయముకై బ్రిటును హిందూదేశములకుగల స్నేహబంధములు మరింత బలపరచబడవలెనని కోరుచు నింతటితో ముగించుచున్నాను. (అ.ప్రె.)

మరణవార్తలు

ధన్వంతరి జయంతి:—మదరాసు ఆయుర్వేదకళాశాలయందు 23, చంద్రభానువిధి, కోమలేశ్వరంపేట, ధన్వంతరి పూజ సంవత్సరమున ఆయుర్వేద ఔషధముల ప్రచురణము 12 వ తేదీనుండి 18 వ తేదీవరకు ఉదయము 8 గ నుండి సాయంకాలము 5 గ వరకు జరుగును. ఎల్లరుచిచ్ఛేయ బ్రాధీతులు.

గోఖలేహాలు ఉపన్యాసములు:—భారత యువజనసంఘము యాజ్ఞాన్యమున 9 వ తేదీ సాయంకాలము 5-30 గ నోఖలేహాలు ప్రశ్నలకు యజ్ఞ నారాయణయ్యరు “సంఘ పునరుద్ధరణము” గూర్చి ఉపన్యసించెదరు. ఎల్లరుచిచ్ఛేయ బ్రాధీతులు.

ప్రభుత్వ సెలవు:—అక్టోబరు 13 వ తేదీ దీపావళి యగుటచేతను, డిసెంబరు 26 నుండి 31 వరకు క్రిష్ణమును అగుటచేతను, యిదివరకు ప్రకటించినవానితో బాటు యివిగూడ ప్రభుత్వ సెలవు దినములుగా గణించవలెనని గజెటులో ప్రకటించబడ్డది.

ఆంధ్రవిద్యార్థుల సంఘము:—ఈసంఘము కార్యనిర్వాహక సభ శుక్రవారము 9 వ తేదీ సాయంకాలము 5 గల ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున జరుగును. తరును సభలు జరుపు చుండు యేర్పాటులు చేయబడును. సంఘసభ్యులు రావచ్చును.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు:—ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయపు బిల్లు సెలవు కమిటీవారు నిన్నటిదినము సర్ ఎ. పి. పాత్రోగారి అధ్యక్షతన పార్లమెంటు జార్జి నందు సమావేశమైరి. దాదాపు 15 మంది సభ్యులు వచ్చియుండిరి. రావుబహదరు వి. టి. కృష్ణమాచారి, ఆర్. యం స్టారముగార్లు మాడ సభకు వచ్చియుండిరి.

కారదా నికేతనము సహాయార్థము
గుంటూరు, అక్టోబరు 7:—సుప్రసిద్ధ నటులగు డా॥ గోవిందరాజుల శుభాపరావు, వశీలు శేషచారి, తంగిరాల అంజనేయులుగార్లు, 10, 12 తేదీలందు గుంటూరులో కారదా నికేతనము, శ్రీ కృష్ణాశ్రమము, గోరక్షణసంఘముల సహాయార్థము ప్రతాపరుద్రయ్యము, కన్యాశుక్లమును ప్రదర్శింతురు. (ప్రత్యేకతంతి)

రాకపోకలు.—శ్రీమరీసు డైరెక్టరు సుందరరాజు గారు శేడుదయము వచ్చిరి.

గా॥ సి. పి. రామస్వామి అయ్యరుగారు పూనాకు జెయిల్ ఇన్ స్పెక్టరు కామిరానుగారు, టి. ఎం. రాసుగారు, సాల్టు కలెక్టరు మాస్టరుగారు రంభకు, పోలీసుఇన్ స్పెక్టరు జనరలు ఆర్మిజేజిగారు వెల్లూరునకు నిన్న రాత్రి బోయిరి.

ఆగమనము:—అస్సామవిద్యాశాఖ డైరెక్టరు జె. రిథర్డ్ కన్నింగ్హాముగారు, పెటర్నరీ మాపర్నెంటు ఎఫ్. వేరు గారు, టి. వి. కేవగిరిఅయ్యరుగారు శేడుదయము వచ్చిరి.

మదరాసు అచ్చుదనివారి సంఘము:—ఈసంఘము సభ నిన్ను మాంటురోడు మన్నార్నామి రోవెలలో జరిగినది. డి. సి. సున్ని (మలబారు) అధ్యక్షతనహించిరి. మదరాసు రైల్వేవార్డుల సంఘాభ్యుత్థు డి. పంచాక్షరాచారిగారు నిర్వహించిరి. ఉపన్యసించిరి. మదరాసులో కార్మికోద్యమముల గూర్చి డిల్లీ, రాజీయములందు పాల్గొనుటయే వాని అవజయమునకు కారణమని చెప్పిరి. బలములేనిది సమైక్యమునకు గడంగరాదు. రాజీయవిషయములం దెక్కువ పాటుపడువారిని నాయకులుగా నెన్నుకొనరాదు. తిరుసంఘమును బలపరచుకొనవలెను. సక్రమందోషము గడంగి కార్యముల సాధించవలెను. స్వయంసహాయముపై నాధారపడవలెను అని ఆయనచెప్పెను. అధ్యక్షుడుగూడ అట్టి భావములనే చెల్లించు ఉపన్యసించెను. విమర్శ కార్యదర్శి తమ సంఘమునకు పూర్వమధ్యక్షుడుగా నుండిన జి. హరిసర్వోత్తమ రావుగారు ఈనగరికి వచ్చుచున్నారను లింతివార్త చదునగ సభ్యులెల్లరు సంభవించిరి.

బహిరంగ మత సభ.—శ్రీ సమతి రోజు నాయుడు, దక్షిణాఫ్రికా కాలగెను అధ్యక్షురాలు కోరిన ప్రకారము సి. జి. సంగరాసగారి నాయకత్వముక్రింద గోఖలే హాలులో ఆదివారం 11 తేదీ 4 గ బహిరంగ మతసభ జరుగును. అన్ని మతముల ప్రతినిధులు తమ చుట్టగంధములనుండి, కొన్ని భాగముల చదివెదరు. ఉపన్యాసములు, తీర్మానములుండవు. ఎల్లరుచిచ్ఛేయ బ్రాధీతులు.

గాంధీగారి జన్మదినము
ఆంధ్రాటు నగరమందు 2 వ తేదీన యాఉత్సవము జయప్రదముగ జరిగినది. దాసుస్వారిక పతనమందెరము చక్కగ అలంకరింపబడినది. టి. ఆదినారాయణచెట్టిగారు పర్యవేక్షించిరి. నూలునడకువారి సంఘ మేర్పడినది. పుష్ప తాంబూలాదులతో రాత్రి 8 గలకు సభ ముగిసెను.

నామకరణోత్సవము:—క్రీయత బుర్రా సత్య నారాయణపంతులు, బి. ఎ. బి. ఎల్. గారి సుప్రతని బాలసార మహాత్మ్యము నేడు జరిగెను. బాలునకు “మోహన దాసు” నామమిడిరి. ఈనగరకు వేంచేసిన గాంధీభక్తు లవోటి టి విచ్ఛేసిరి. ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు ఆర్యచనము గావించిరి.

రాజమహేంద్రవరము తాలూకాబోర్డు

ఈనెల 12 వ తేదీని రాజమహేంద్రవరమున సభజరుగును

రాజమహేంద్రవరమున తాలూకాబోర్డు కార్యాలయమున యీనెల 12 వ తేదీని ఉదయము 9 గంటలు తాలూకా బోర్డు సభ జరుగును. చెన్నపురి గవర్నరుకు సన్మానపత్రమును సమర్పించుటను గూర్చి మొదట చర్చ జరుగును. (స్వకీయవిశేష రేతివార్త)

తృతీయకడపముండల గ్రామోద్యోగుల మహాజనసభ
కడపపట్టణమున “ముద్దుకృష్ణయ్యగారి నాటకశాలలో” 11-10-25 తేదీ ఆదివారం ఉదయం 7-30 మొదలు సాయంత్రం 6-30 వరకు సమావేశమగును.

నోటు:—రీవిజన్ పల్ల కమిషికావడిన గ్రామోద్యోగులు సహా నీసభ సలంకరించుటకును, సాధారణసభ్యులుగా నుండుటకును అర్హులైయుండురు. సభాముఖమున చెల్లింపవగు రుసుము. విషయనిర్ధారక సంఘ సభ్యత్వ చందా రూ. 2-0-0. సాధారణ సభ్యత్వ చందా రూ. 1-0-0.

మోపూరు నాగసుబ్బారెడ్డి,
అహ్వనసంఘాభ్యుత్తుడు.

పెనుకొండ తాలూకాబోర్డు

పెనుకొండతాలూకా బోర్డు లెక్కలను తేజీకి జేయుటకై అనంతపురం జిల్లా స్థానికసంఘలెక్కల తేజీకిదారు ఎన్. రంగస్వామి అయ్యరుగారు 15 రోజులనుండి వచ్చి చూచుచున్నారు. 1 వ తేదీ రాత్రి 7 గల తాలూకా బోర్డు కచేరీలో స్టేషనరీలో లోటు కనబడుటచే విచారించుచుండగా ఆయిం జిక్కి నివ్వంటుకొని కాలుమండెను. వెంటనే ఆర్మిజేసిరి. బోర్డులో డిస్మిసు కావడిన గుమస్తాయే డిస్మికారణమని ఆయన అనుమానించి పోలీసుకు రిపోర్ట్ చేసెను. ఇదివర కొకసారి తన పై నిజ్జిక్కుట పన్నిరని చెప్పెను.

బుద్ధ
హృదయతంత్రుల జలంపజేయు కరుణరసము ప్రవాహములే!
నవీనభావములు, ప్రేమలూపములు, వియోగ వ్యధలు మనోహరముగ హిందీగీతములు.
ప్రతి 1 కి ౧౦-౦, డబ్బు ౧౦-౦-౦! లు
కోటంరాజు సత్యనారాయణ,
గాంధీజేటుగుంటూరు.

అస్పృశ్యతా నివారణసభ

ఆంధ్ర మహాసభలు

ఆంధ్ర మహాసభలు జరుగువారమునందు అస్పృశ్యతా నివారణసభను జరుపవలె నని ఆహ్వాన సంఘమువారు తీర్మానించిరి. ఈ యుద్యమమునం దిష్టము గల పండితు లందరును సభకు ఆహ్వానింపబడుచున్నారు.

ఆంధ్రసభలకు వచ్చు ప్రతినిధులందరును తమతో తమ పరువులను లోటాలను తెచ్చుకొన బ్రాధీతులు. ప్రత్యేకసౌకర్యములను గోరువారు ముందే అక్టోబరు 15 తేదీకిలోగా తెలియ జేయవలెను. సి. వి. నరసింహారావు, కార్యదర్శి, బందరు.

అఖిల భారత పోస్టు కాన్ఫరెన్సు

నవంబరు 1, 2, 3 తేదీలందు పాట్నాలో జరుగును పాట్నా, అక్టోబరు 7:—అఖిల భారత పోస్టు, ఆర్. ఎస్. ఎస్. కాన్ఫరెన్సుయొక్క ఆరవ సమావేశము నవంబరు 1, 2, 3 వ తేదీలందు పాట్నా నగరమందు జరుగును. (అ. ప్రె.)

మైలవరం బాలభారతి

సమాజము వారు
బెజవాడ నాటకశాలలో 10-10-25 తేదీ

శనివారం రాత్రి
ద్రౌపదీ వస్త్రావహరణం

ప్రదర్శించెదరు

పై సమాజంవారు ప్రదర్శించు నాటకములలో సావిత్రి ద్రౌపది ప్రహారీ రత్నల పుస్తకములు హాటవద్ద అమ్ముబడును. పుస్తకము 1 కి 0-12-0. వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము. నలయు వారు కే॥ పుస్తకయ్యగారు మైలవరం హాలు బెజవాడ అని వ్రాయుడు.

జాక్వర్ కె. పట్టాభిరామయ్య,
కార్యదర్శి.

మీ భవిష్యత్తు

6 ప్రశ్నలకు సరియైన జవాబుకు రూ 1-0-0, 1 సలీర ఫలములకు రూ 1, 5 సలీర ఫలములకు రూ 2, జీవిత పర్యంతర ఫలములకు రూ 3, యోగ్య పత్రములు వివిధగావచ్చియున్నవి. మీరు పుట్టినకాలము, తేదీ జాబు వ్రాయుకాలము వ్రాయవలెను. (ఇంగ్లీషులోనే ఉత్తరములు వ్రాయవలెను.)

V. K. Iyer B. A. P. O. Valavanur (S. A. Dt)

In the Court of the Official Receiver, East Godavari. District Court, East Godavari.

I. P. No, 19 of 1924/O. R. No. 16 of 1925.

Notice is hereby given that the native ship Dhanaraj belonging to the insolvent Buttula Dhanaraju lying in port in the Channel at Cocanada near the sea customs Office will be sold in auction by the Official Receiver, East Godavari on 17-10-1925 at Cocanada under the orders of the District Court, East Godavari in O. S. No. 31 of 1924 on its file.

2-10-1925 } A. KANAKARAJU,
Official Receiver,
Rajahmundry. } East Godavari.

Whether Subscriber or Advertiser YOU STAND TO BENEFIT!

Your name and address in 12,000 copies-guaranteed, minimum circulation—for a whole year

For Re. 1/- only in advance.

Both Subscription for and above advertisement facilities in

“MERCHANTILE MISCELLANY”

The Developer-Supreme of Indian Economic interests and business activities

For Rs. 2 in advance.

Think of it ; try it and be satisfied!

Publishers:—SOMA SONS LTD.,

34, Broadway, Madras

నన్నయకు పూర్వము తెలుగు

తెలుగుకవిత సంస్కృతమునుండి జన్మించినా?

తేకుమళ్ల రాజగోపాలరావుగారి యువనాటకము నిన్నసాయంత్రము పచ్చయ్యపేట మైదానము విద్యాభివృద్ధి ఆంధ్రసారస్వత సంఘమువారియెదుటి తేకుమళ్ల రాజగోపాలరావుగారు "నన్నయకు పూర్వము తెలుగు" అను విషయమును గురించి యువవ్యవస్థించిరి. దేశోద్ధారక కా. నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి రక్షణకృత పరిచయిరి.

నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

ప్రథమమున మాటలాడుచు నన్నయకు పూర్వము ఆంధ్రభాషను గురించిన విషయము చాల కష్టమైనదని నుడిచిరి. సామాన్యముగా ఆంధ్రభాషలో కావ్యములు మొదలగువానిని నన్నయ మొదలగు కవులతోనే ప్రారంభించుచున్నాము. అంతకు పూర్వము ఆంధ్రభాషను గురించి మనకు తెలియదు. అందుచే పరిశోధనలకు నామీద నవారు, అంతకు పూర్వపు ఆంధ్రభాషను గురించి దృష్టాంతపూర్వముగ నుడివినకేగాని స్పష్టముగ చెబుకొన వీలులేదు. నన్నయ, పహాభారతము వంటి పహాకావ్యమును వ్రాసినాడంటే-అంతకుపూర్వము మంచి తెలుగువాడైయుండియుండవలెను. ఈషయమును సాధారణముగ నందరు అంగీకరించుచున్నారని, అప్పటిభాష యొక్క స్వరూపమునుగురించిమాత్ర మిదమిథిమని చెబువజాలకున్నాడు. ఇటీవల, రాజగోపాలరావుగారు మొదలగు పరిశోధకులు కొందరు-నన్నయకు పూర్వముగూడ తెలుగుభాషలో కావ్యములగుటని నిరూపించిరి. యుద్ధముని బెజవాడకాసనము, రంగనాధుని కాసనములనుబట్టి బీభీష్మయనిర్ధారణమొనర్చిరి. అందరివద్దములు, నన్నయపద్యములవలె లక్షణయుక్తముగ గాక, మాత్రాబద్ధముగమాత్రమే యున్నవి. అదియే అనాదియగు ఛందస్సుని దోచుచున్నది. లేదావోజాదివృత్తములు గూడ ఈ ఛక్కినే రచింపబడెను. బసవపురాణాది గ్రంథములందలి భావతెలుగును, మరి ఇతరచరణలను పరిశోధింపగా తెలుగునందు కావ్యములగుటనయ 10 వ శతాబ్దకాలమున, కన్నడ ద్రావిడభాషలందలి ఛందస్సునంటి ఛందస్సు ఆంధ్రభాషయందు గలదనియు చెప్పుచున్నారు. ఈవిషయములందు రాజగోపాలరావుగారు చాల కృషియొనర్చిరి. వారివిషయమునుగురించి మాటలాడుటకు తగినవారు.

రాజగోపాలరావుగారు

ప్రస్తుత ఆంధ్రభాషకును, ప్రాచీన ఆంధ్రభాషకును చాల భేదముగలదనియు, అందు చాలభాగము వ్యాకరణమునకును, ఛందస్సునకును సంబంధించిన భేదముగలదే వానిని గురించి లోతుగ మాటలాడినయెడల బాలర కర్థగుట కష్టముగాన, అట్టిభేదముల సారమునుమాత్రమే తేలికగా వివరించెదననియు నుడిచిరి.

ప్రస్తుత మాంగ్లేయులు మాటలాడు భాషకును, 300 సంవత్సరము పూర్వమాంగ్లేయులు మాటలాడిన భాషకును చాల భేదముగలదు. అట్టిభేదమే నన్నయ పూర్వపు తెలుగుభాషకును ఇప్పటితెలుగునకును భేదముగలదు. ప్రాచీనభాషను, మనము కొంతవరకు కలకాసనములనుబట్టి చెబుకొనగలము. అప్పటిభాషను చదివితే ఏమాట కేవల ధ్వనితో చెబుకొనుటగూడ కష్టపాద్యముగను. నన్నయకు పూర్వము తెలుగుభాషలో పద్యకావ్యములేలేవని, నన్నయవచ్చి అకస్మాత్తుగా తెలుగువాడ్యయమునం లేను స్పష్టించాడని ఇంద్రవరకు నోక యభిప్రాయము వ్యాపించియుండెడిది. కాని చిలుకూరి వీరభద్రరావుగారు మేము యుద్ధములని కాసనమును జూపి అందుగల పద్యములను వ్యాచయతులను ప్రాసలు గన్నరుపగా అందరు అంగీకరించిరి. మొదలవారి యుద్ధములని కాసనములో నివి పద్యములే గానన్నారు. కాని లేరువారే నొప్పుకొనిరి. అప్పకవియొక్క చందోలకము లీ ప్రాచీనాంధ్ర భాషకు వర్తింపవు.

యతులు ప్రాసలు

ఛందోలకము సంస్కృతమునకును, తెలుగునకు హాసిక గలదు. కానికొన్నిచోట్ల తెలుగు ఛందస్సునకును సంస్కృత ఛందస్సునకును భేదము గలదు. సంస్కృతములో యతిస్థానము క్రొత్తపదములొక్క మొదటి యక్షరముగ నుండివీరవలెను. తెలుగులో నట్లుగాదు. మాటను పద్యమున్న యక్షరము గూడ యతిస్థానము నుండి విచ్చును. కాని పాపప్రారంభాత్మకమును యతిస్థానమునందలియక్షర, మును సంబంధము గలదిగ నుండవలెనని తెలుగు భాషయందు నిర్ణయము గలదు. సంస్కృతభాషయందానిర్ణయము లేదు. సంస్కృతములో వ్రాసలేదు. కాని తెలుగులోమాత్రముగలదు.

తెలుగు కవిత్వం సంస్కృతములో నుంచి పుట్టలేదు

కొందరు చెప్పునట్లు తెలుగు కవిత్వము సంస్కృతకవిత్వములో నుండి వచ్చియున్నయెడల ఈభేదమేమి? సంస్కృతములో లేని లక్షణములు తెలుగునందు దధికముగ నుండుమేమి? అను సందేహము గలుగుచున్నది. తెలుగు ఛందస్సు స్వతంత్రమైనదిగా నుండి యుండరాదా యను అనుమానము గలుగుచున్నది. ఛందస్సునివేయ మట్లుంది - సంస్కృతములోలేని నీసము, తేలిగితి, అక్కరలు ఇంకను నూతనవృత్తము లెనియో తెలుగుభాషయందు గనిపించుచున్నవి. ఛందో లక్షణములు కవికి నిర్బంధములు. కవితకవి ఆలంకములు అవి ఎంత తక్కువగనున్న కవిత్వ మంతయధికముగ విజృంభించును. సంస్కృతమునుండి తెలుగు కావ్యచన పుట్టినయెడల ఈనిర్బంధములను సంస్కృతములో కంటే తేలిక యొనర్చుకొనవచ్చును గాని, కష్టతరము చేసికొనెదరా?

కన్నడ, తమిళ ఛందస్సులతో పోలికలు

సంస్కృతములో గల గణములనే తెలుగులోను చెప్పుచు న్నాము గాని వేరుగాదు. కాని సంస్కృతమున గణములకు తెలుగులో వలె, సూర్య, చంద్ర, ఇంద్రగణములని పేర్లులేవు. తెలుగులో నీశ్వర్, వసుధ్రుడు కారణమేమి? ఈసాంప్రదాయమును బట్టి చూచినయెడల కన్నడభాషయందు కొన్నిపోలికలు గనిపించుచున్నవి. బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్రగణము లను పేర్లు కన్నడయందు గనిపించున్నవి. అంతయు గాక తెలుగు, కన్నడభాషలలో నీగణముల సంబంధము ఎంతవరకు వెల్లనదనగా, అవి నామభేదములే గాని అసలుగణములు రెండుభాషలలోను ఒక్కటే వారిదిగ నుండెను. ఇక ప్రాస యన్ననో, సంస్కృతమున లేనేలేదు. కన్నడ తమిళభాషలయందు మాత్రమే ఈ ప్రాసలక్షణము గలదు.

యతులలో 40 విధములు గలవని అప్పకవి వ్రాసెను అని పరిశోధించి చూచినయెడల, అప్పకవి, అప్పటికవుల ప్రయోగములను బట్టి వీని నిర్ణయించినట్లు గనబడుచున్నది గాని అంతకు పూర్వపు భాషా ప్రయోగముల పరిశోధించి నిర్ణయించినట్లు గానింపదు. ఇందు 19 యతులు సంస్కృత భాషా సంపర్కము గలిగిన తరువాత వచ్చినవిగ గనుపించుచున్నవి. మరి 12 విధముల యతులు వ్యాఖ్యాన ప్రాయికములు గాని ముఖ్యమాత్రముల వంటివి గావు. సంభవించు సంధిగోతులందు ఏమాత్రము నవలంబింపవలెనను విషయమును స్పష్టపరచుట కిది యుద్దేశింపబడెను. ఇక అచ్చులలో కొన్ని కచట తపయతులు మాత్రమే నిలచి యుండును. ఇవి, తమిళ కన్నడ భాషలందు గూడ ఈయతులే గానియును. తమిళమున ఈయతులను "మౌనై" అందురు. ఈవర్గయతులు క్రీస్తు పూర్వమున రచింపబడినవని అంగీకరింపబడిన రమిళ గ్రంథములందీ యతులే గనుపించుచున్నవి. కనుక ఆంధ్రభాషయందు గనిపించు నీయతులు తమిళభాషలోనివని అంగీకరింపక తప్పుదు. తమిళభాషయందు ఎనిమిది విధములగు ప్రాసలు గలవు. వానిని "యదుగై" అని వివరించెను. పద్యములో అక్కరలు గూడ కన్నడ ద్రావిడభాషలందే గనుపించున్నవి. ఆంధ్ర, న్రవిడ, కన్నడభాషలయందు గల అక్కరలందు గణములసంఖ్యయం దొకటి పొడుగు మరి యొకటి సోట్టిగ నుండుట తప్ప మరెట్టిభేదమును గనపించుట లేదు. వీనినిబట్టిచూస్తే, తెలుగు కవిత్వము కావ్యము సంస్కృతియనునది బిద్ధించినదిగాననియు అంతకుచాల పూర్వమునండి, కన్నడ తమిళభాషలలోవలెనే అనాదిగా నుండెననియు స్పష్టపడగలదు.

తరువాత మవన్యాసములు, నీసపద్యమునుగురించి తాము గావించిన పరిశోధనలను ఫలితములను వివరించుచు దానిప్రమాణి నృద్ధిని వెల్లడించిరి. ఎనిమిదిగణములపాద మేమిటని ఆశ్చర్యము గలిగి పరిశోధింపగా లక్షణ, మూర్ఖ, మొదలగు స్త్రీల పాటలయందు 8, 7, 6, 5 ఈ విధముగా తులన 3 గణముగా రెగ్గుచు నీసపద్యమునంటి గణముల నరుసలోనే స్పృహములు గానించెనని నుడిచిరి. స్త్రీల పాటలలోను పిల్లల పాటలలోను వీని ఛందస్సులభించెను. నన్నయకు పూర్వపు వాఙ్మయ లక్షణమును తెలిపికొనవలెనంటే వానిని జూడవలెను. ఇంకా కాసనములను నన్నయకు పూర్వపు తెలుగు భాషయొక్క కవిత్వస్వభావమును తెలియవలెనంటే వీనియందే గానవలెను.

అగ్ర్యక్షునకును, మవన్యాసములకును కృతజ్ఞతాపదనములతో సభ ముగిసెను.

న్యాయస్థానవార్తలు

స్వాధీనతనుగురించి వాదము

(హైకోర్టు)

న్యాయమూర్తి పైసెన్సరుగారు నిన్న సాయంత్రము స్వాధీనము తాకట్టు దస్తావేజునుగురించి ముఖ్యమంత్రి వివాదాంశమును పరిష్కరించిరి.

అంగా నరసమ్మ అను నామె తన దత్తపుత్రుడగు అంగా రామస్వామిసంరక్షకురాలుగ నుండి కొంత ఆస్తిని స్వాధీనపు తాకట్టు పెట్టెను. ఆయాస్తి 15 వత్సరముల వరకు తాకట్టు, దారుజేమున నుండవలె ననియు ఆమె, 7 వాయిదాలలో యిగా మొత్తమును చెల్లింపవలెననియు దస్తావేజు వరకులలో గలదు. ఇట్లుండగా, అంగా నరసమ్మ తన దత్తతను వదులుకొని, ఆస్తిని, బసన్న సైమునును మరి న్యాయమును విప్రయించెను. 15 వత్సరముల కాలము ముగియక పూర్వమే - క్రయదారులు, తాకట్టును వదలించి భూమిని తమ వశపరుపవలెనని కోరుచు దావా చెప్పిరి. విశాఖపట్నముజిల్లా మునశరు కోర్టువారును సలుకోర్టువారునుగూడ దావాదారుల కనుకూలముగ తీర్పు చెప్పిరి. ఆతీర్పులపైననే, ప్రతివాదు లగు తాకట్టుదాదా హైకోర్టున కప్పిలుజేసిరి.

అప్పిలుదార్ల తరపున కె. కామేశ్వరరావుగారు, రెండు ముఖ్యవిషయముల నుదాహరించిరి. (1) తాకట్టుకాలము ముగియక పూర్వమే దావా చేబడెను. అందుచే నీదావా నిలువ గూడదు. (2) తాకట్టుపెట్టిన నరసమ్మ-తన దత్తపుత్రుడగు, ఆస్తియజమాను డని దస్తావేజునందు స్పష్టముగ చెబుటచేత-దాదు లీవ్యవహారమునందు ప్రవేశము గలిగించుకొనుట కెట్టి అధికారమును లేదు. దత్తతను వదులుకొనుట కామె కధికారము లేదు. ఆమె ఆస్తియజమానురాలుగాదు కనుక, ఆమె వద్ద నుండి కొనుటవలన వాదుల కీ ఆస్తిపై అధికారము లేదు.

న్యాయమూర్తి ధీర్ఘచెప్పుచు, తాకట్టుకులను ముగియక పూర్వమే చేబడుటచే దావా నిలువజాలదని అంగీకరించెనని, మరియొక దావాలో కోర్టువా రాదత్తతను రద్దుజేయుటచే, నరసమ్మ అధికారమును గురించినప్రశ్న రాదని చెప్పి, క్రిందకోర్టుల తీర్పులను రద్దుపరచి, అప్పిలు నంగీకరించెను.

ప్రతివాదుల తరపున టి. ఎం. కృష్ణస్వామి అయ్యరు పి. బాపిరాజుగార్లు హాజరైరి.

నీటిప్రవాహముల ప్రక్కనుండు భూస్వాముల హక్కులు

కొండయ్యేళ్ల ప్రక్కననుండు ప్రాప్రైటరీ భూస్వాముల హక్కులను గురించి, ఒక ముఖ్యమంత్రి విషయమును, న్యాయమూర్తి పైసెన్సరుగారు రీదినమున పరిష్కరించిరి.

ఈదావాయందు వాదులు, ఒక కొండయ్యేటివీరదాము నిర్మించుకొని ఏటి నీరును తమభూమిలోనికి పారుదల గావించు కొనుటకు తమ హక్కును అంగీకరించి ప్రకటింపవలెననియు, ఏటి కె గు ను న, ప్రతివాదులు నిర్మించిన మరియొక దామును తొలగింపవలెననియు ప్రతివాదులు తమ హక్కులను భంగపరుపకుండి ఇంజక్షను లైరువు నొసగవలసి నననియు గోరుచు దావా చెప్పిరి. విశాఖపట్నము సబార్జినేటు జజ్జి తీర్పుపైన దాది హైకోర్టున కి అప్పిలు నొనర్చెను.

ప్రతివాదుల తరపున వి. ఎస్. గోవిందరావుగారు వాదించుచు కొండ ఏటివీరదామును నిర్మించుకొనుటకు వాది కెట్టిహక్కును లేదనియు, ప్రతివాదులు దాము నిట్టిల నిర్మింపలేదనియు 30, 40 వత్సరములకు పూర్వము నిర్మింపబడెననియు అదీ పురాతన మైనదనియు నుడిచిరి.

న్యాయమూర్తి క్రింది కోర్టు తీర్పును రద్దుజేసి అప్పిలు నంగీకరించుచు ప్రవాహముల కెనునందు భూస్వాములు, దిగు నవారి నీటి సహకారాకు భంగము గలుగునందు విషయము మాత్రమే నీటి సహకారించుకొనుహక్కు గలదనియు ఈకేసునందు ఎనునదాము నిర్మించుటవలన దిగువభూస్వాముల నీటి సరఫరాకు ఇబ్బంది గలుగుచున్నదని పూర్తిగా రుజువుచేయబడెననియు చెప్పి ప్రతివాదులు ఎనుచున్న దామును తొలగింపవలెనని ఉత్తరువు జేసిరి.

పి. సోమసుందరం, పి. సత్యనారాయణగార్లు వాదుల తరపున వాదించిరి.

గురుద్వారా చట్టము

గురుద్వారా చట్టమును కొనసాగించుటకు, అకాలీ సంఘమువారు మనఃస్ఫూర్తిగ సంగీకరింప లేదని, శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధక సంఘమువారి వైఖరి బట్టి గ్రహింప వచ్చును. ఇటుల జరుగునని సిక్కునాయకులు ముందే సూచించియుండిరి. అకాలీ యుద్ధమును కొరకై తమ సర్వస్వము సర్వజేసిన నిర్బంధితుల సందరను విడిచిపెట్టినయెడల అనుకూలవాతావరణ మేర్పడెడిది. నాయకులు కారాగృహమున నుండ, గురుద్వారా చట్టమును నిర్వహించుటకు తదితరుల కెటుల బుద్ధి పుట్టును? సిక్కు నిర్బంధితులు ఆత్మగౌరవమునకు భంగకర మగు పూచీ కత్తులు నిచ్చి, జయిలునుండి బయట పడుటకు నమ్మతించెద రనుట పరిహాసాస్పదము. స్వమత రక్షణ నిమిత్తము, లాటికెట్టుల చెబ్బలకు నయి తము జంకక, ప్రాణములను లెక్కనేయక ప్రపంచము సంతను దిగ్భ్రమ జెందజేసిన అకాలీలు, నేడు స్వల్పసౌకర్యముకొరకు లొంగిపోయెదరా? సర్. మాల్యాం హెయిలీగారి దిన్నసంగతిని గ్రహింప లేకబోయిరి. అధికార దృక్పథము ఒక్క త్రోవనే పోవుచుండును. వెలుపలనున్న విషయములను కనిపెట్టజాలదు. సిక్కులతో సఖ్యము జేసికొనడలచినయెడల, అవమానకర మగు స్వల్ప నిరోధముల నింకను నిలిపి యుంచనల? నాయకుల హితమును త్రోసిపుచ్చనల?

రాజకీయరంగము నయితము, నిర్బంధితుల విడుదలవలస చక్కబడు ననియు, సమాధానసఖ్యముల కనుకూలపరిస్థితు లేర్పడుననియు, దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారు బోధించి యుండిరి. గాంధీ మహాత్ముడు సంగ దేశమునందంతటను పర్యటనము నల్పి, ప్రజలమనోభావముల నీవిషయమున కనుగొని తేటపరచిరి. ఇందుకు సంబంధించిన తీర్మానము శాసనసభలచే నామోదింపబడెను. ప్రభుత్వము వారు మాత్రము, ఈ సలహాను విసరయిరి. మీదు మిక్కిలి, తాము గనుపరచిన సఖ్యమును దేశ నాయకులు గ్రహింపలేదని, రిడింగు ప్రభువుగారు చూటుట మరింత విచిత్రముగనున్నది. గురుద్వారా చట్టము విషయమునగూడ అధికారవర్గ మిటులనే ప్రవర్తించెను. నేటి స్థితి మిగుల నిరుత్సాహకరముగ నున్నది. అకాలీల ముఖ్యనాయకులు గురుద్వారాచట్టమును నిర్వహించుటకు నమ్మతంపరైరి. అందుకు నమ్మతించి పనిజేయ నెంచిన కార్యనిర్వాహకవర్గము మారిపోయెను. మరల పూర్వనాయకులుఎన్నుకొనబడిరి. మరల భాయిసేహుకు అకాలీ జతలను నడుపుటకుగూడ సూచన గావింపబడెను. జనూరీన సంగీకరింపకపోయినను, సూతన కార్య

నిర్వాహకుల దృక్పథము చట్టనిర్వహణమున కనుకూలముగలేదని విదితమగుచున్నది. చట్టమునుకొన సాగింపవలయునా లేదా యను విషయమును నిర్ణయించుపని మరియొక మాసమువర కాపివేయబడెను. ఈలోపుగ పంజాబు ప్రభుత్వమువారు తడవునేయక, నిర్బంధితుల సందరను ఎట్టిపరతులు లేక వదలివైచుట యుక్తము. తన్మూలమున అకాలీ చరిత్రయందు నూతనాధ్యాయ మేర్పడును. ప్రతిష్ఠపై నాధారపడి, స్వల్పవిషయములకొరకు గొప్పలాభమును చెడగొట్టుకొనుట ప్రభుత్వమునకు పాడిగానేరదు. ఇట్టి విషయములలో స్థానికప్రభుత్వములు పొరబడినను, ఇండియా ప్రభుత్వమువారు యినను నేల మందలింపరో తెలియదు.

సి నే టు స భ

రాబోవు మద్రాసు సినేటుసభ యీనెల 22 వ తేదిన సమావేశమగును. ఈమారు చర్చింపబోయెడి తీర్మానములలో టి. వి. శేషగిరిఅయ్యరు గారు ప్రతిపాదించు నున్న తమిళ విశ్వవిద్యాలయపు తీర్మానము ప్రాముఖ్యము బడయుచున్నది. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణముతో బాటు, తమిళ విశ్వవిద్యాలయమును నిర్మింపవలయు నను కోర్కె తమిళులలో బలముగ నాటుకొని యున్నది. శేషగిరి అయ్యరుగారు తమిళ ప్రజాభిప్రాయమును తేటపరచెదరనుటకు సందియములేదు. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రవిభజనము, విశ్వవిద్యాలయనిర్మాణము, దేశమునకవసరము లని ఎల్లజాతులవా రంగీకరించుచున్నారు. ఈవిషయము వివాదరంగమును దాటి పోయినది. తమకు ప్రత్యేకవిశ్వవిద్యాలయము గావలయునని కోరెడిఆంధ్రులు, తమకులవాంఛలను బలపరుపక మానరు. సత్యమూర్తి గారు ప్రతిపాదించు నున్న నిర్బంధసైనికశిక్షణ తీర్మానముగూర్చి భిన్నాభిప్రాయములుండుట సహజము. విద్యార్థులకు నిర్బంధ శిక్షణయుండుట యవసరమా కాదాయను విషయమయి పాశ్చాత్యదేశములందే పరస్పర విరుద్ధాభిప్రాయములు గలవు. మిలిటరీవిభానమును సర్వత్ర వ్యాపింపజేయుటవలన, జర్మనీ ఎట్టి యపఖ్యాతికి కారణ మయ్యెనో చెలువనక్కరలేదు. విచ్చికపద్ధతికిని, నిర్బంధ పద్ధతికిని, హస్తమతకాంతరము తారతమ్యముగలదు. ప్రతి విద్యార్థికిని, నిర్బంధదేహపరిశ్రమ యవసరమని తీర్మానింపవచ్చును. నిర్బంధ సైనిక శిక్షణపద్ధతి వేరు. విచ్చిక పద్ధతి నామోదింపబడి గాంధీమహాత్ముడు మున్నగు నాయకులు నిర్బంధపద్ధతిని అంగీకరించుటలేదు. జాతీయప్రభుత్వ మేర్పడిన పిమ్మట యీసంగతినిగూర్చి యోచింపవచ్చును. విజాతీయపాలనముక్రింద, నిర్బంధ శిక్షణకు విద్యార్థులు లోబడవలయుననుట, శ్రేయస్కరము కాజాలదు. సైనికశిక్షణ నొందినపిమ్మట, విద్యార్థులు మిలిటరీ నియమములకు లోబడక తప్పదు. పలుమార్లు వీరు దేశశ్రేయమునకు ప్రతి కూలముగ ప్రవర్తించవలసి పచ్చును. నిర్బంధశిక్షణ సంగీకరింపనివారు దేశాభిమానులు గారని వాదింపక, యీసమస్యను జాగరూకతతో యోచించి నిర్ణయించుట ముఖ్యము. గ్రామ్యము లేక ఆధునికాంధ్రభాషను గుర్తింపవలయు నను తీర్మానమును గిడుగు సీతేశలిరావుగారు ప్రతిపాదించున్నారు. ఈవిషయము ఆంధ్రసభ్యులలో

చర్చను పురికొల్పు ననుటకు సందియము లేదు. 1914 సంవత్సరము నాటి పరిస్థితులు నేడు చాల వరకు మారినవి. ఆధునిక ఆంధ్రమును వాడ వచ్చునా లేదా యను విషయమై తర్క-విత్కములు తగ్గినవి. ఈభాషను వచనమునందే గాక, పద్య కావ్యములందు గూడ సామాన్యముగ వాడుచున్నారు. రసవత్తరములగు భావగీతములు కొన్ని వెలువడుచున్నవి. ఉత్తమజాతు లుపయోగించుభాషకును, గ్రాంథిక భాషకును సాధ్యమగు సంతవరకు సామరస్యము గలుగవలయు ననుభావము రానురాను ప్రబలమగుచున్నది. సమగ్రమగు ఆంధ్రవ్యాకరణమును రచించి, భాష యిప్పటివరకును పొందుచున్న మార్పులను గుర్తింపవలయు నని, పలువురు భాషాభిమానులు కోరుచున్నారు. సూతన సంస్కరణ మేదియని ననుమున్నుండు తీవ్ర నిరోధము నెదుర్కొనవలసివచ్చుట సహజము. సంస్కర్తలు రెండవ పక్షమువారి దృక్పథమును గ్రహించుటకు వలయు సహనము జూపకుండ త్వరితముగ ముందుకు బోవనెంచుటయు సహజమే. కాని, ఏసంస్కరణ మయినను ప్రాచీనసాంప్రదాయములను నిరాకరింపక, క్రమక్రమముగ ముందుకు బోవుచున్న పుడే, ప్రజల యామోదము బడయగలదు. భాష విషయమున మరింతజాగరూకతతో మెలగుట యవసరము. గ్రామ్యగ్రాంథికవాడు లిరువుర మధ్యను, దూర మాలోచించిన విశేషభేదము గన్పట్టుదు. కావ్యములలో గ్రాంథికభాష నుపయోగించుటకు, గ్రామ్యవాడు లడ్డుపడరు. వ్యవహారవిషయములలో ఆధునికాంధ్రము నుపయోగించుటకు, గ్రాంథికాంధ్రాభిమానులును అడ్డుపడరని భావించెదము. కాని సిద్ధాంతములసూర్చి చర్చవచ్చి నపుడుమాత్రము, మితిలేనిపట్టుదలను జూపుట తటస్థించుచున్నది. ఉభయ సిద్ధాంతవాదులును భాషాభిమానముచే ప్రేరితు లయిరనియు, భాషానేపనేజేయ నెంచిరనియు, నిష్పక్షపాత హృదయులు గ్రహింపగలరు. భాషావిధ్వంసకులని యొకరినొకరు దూరుట ఎంతమాత్రము భావ్యముగ దోషదు. ఉభయుల మధ్యనుగల భేదములను పోగొట్టి సమస్వయము గుదుర్చుట అసంభవమగుకార్యము గానేరదు. ఆధునికాంధ్రాభిమానులు సంతతాందోళన ముచే, ఆంధ్రుల దృష్టియందు చాలవరకు మార్పు చేకూర్చగలిగిరి. ఇట్టి సమస్యను విశ్వవిద్యాలయ సభయందు కన్న భాషాభిమానులు గలసి నిర్వహించెడి ఆంధ్రపరిషత్సభలందు పరిష్కరించుట సమంజసముగ నుండును. భాష వినూత్నాలంకార శోభాసమన్విత యగుట కెవరి కిష్ట ముండదు? తాత్కాలికవిజయము ఏపక్షమువారికి చేకూరినను విశేషప్రయోజన ముండదు. సుహృద్భావము, అన్యోన్యసహనము ప్రబలినపుడే, భాష యభివృద్ధి గాంచును. వివిధభాషాప్రతినిధులు గల, మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునందు, ఆంధ్రభాషకు సంబంధించిన తీర్మానమును గూర్చి సరియగు చర్చ జరుగు నని లోచదు. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునందెట్టి తీర్మానముగూర్చి సమగ్రమగు చర్చ జరుగుట సుకరము. విశ్వవిద్యాలయ పట్టభద్రులు పలువురు పనిలేక యల్లాడుచున్నారు. మద్రాసునందే గాక, ఇతరరాష్ట్రము లన్నిటియందును ఇట్టి

దుస్థితియే వ్యాపించుచున్నది. ఈ విషయమును విచారించుటకు, కమిటీ నొకదాని నేర్పరచవలయునని, చంద్రశేఖరగారు కోరెదరు. ఇది చాల ముఖ్యమమస్య యయినను, కేవలము రిపోర్టుల ప్రచురణముతో నిది నెరవేరజాలదు. పోడిమాటలవలన ప్రయోజన ముండదు. కలకత్తావిశ్వవిద్యాలయము వారు నిరుద్యోగమును మాన్పుటకు కొంత ప్రయత్నము నలుపుచున్నారు. ఇది ఎంతవరకు కొనసాగుచున్నదో తెలియదు. స్వయంసహాయమునకు ప్రోద్బలము గలిగిన గాని, ప్రస్తుత దురవస్థలను తొలగింప వీలుండదు. విద్యార్థుల జీవనాధార్యమును పెంపొందించుట కొకవిధానము నేర్పరచవలయునను నూచన ఎల్లర యామోదము బడయునని ఎంచెదము.

జస్తిసు ప్రతాపము

నిన్నటి దినము బి. మునుస్వామినాయుడు గారిచ్చిన యవన్యాసము జస్తిసుశక్తిమును సమర్థించుటకు ప్రయత్నించెను. అసహాయోద్యమమును జస్తిసుశక్తిమువారే మున్ముందుగ ప్రారంభించినట్లు, నాయుడుగారు చాటిరి. సాతుబరో కమిటీవారు విచ్చేసినపుడు, జస్తిసుశక్తిమువారు వారిని బహిష్కరించిరి. అందుచే అసహాయ ప్రారంభగౌరవము వారికేదక్కవలయునట. ఇందు కంగీకరింప వచ్చును. అసహాయోద్యమము నేరమనియు, అందుక్రింద శిక్షింపబడినవారు నేరస్తులనియు చాటుట కవకాశము లేదని మాత్రము దీనివలన విదితమగును. అసహాయము జస్తిసుశక్తికార్యక్రమమునం దొక భాగ మగుచో, దానిని నిరసించుటకు కారణము గనుపించదు. నాయుడుగారు కద్దరును ధరించుట, యుక్తముగ నున్నది. జస్తిసుశక్తిసభ్యు లందరును వీరిమార్గము నవలంబించుచో, దేశాభివృద్ధి కెంతయు తోడ్పడగలరు. రాజకీయాభిప్రాయములలో భేద ముండవచ్చును. అంతయు గాని, స్వదేశమునందు వడుకబడిన నూలుతో తయారగు వస్త్రములను ధరించుట కభ్యంతర మేముండును? విదేశసత్సాలింకృతులయిన గాని, జస్తిసుశక్తిమున నుండుటకుబనికారా? కద్దరుధారణవిషయమున నయినను వీరు పట్టుదల జూపుచో, స్వగౌరవమును కాపాడుకొని ప్రజాదరణ బడయు గలరు. జస్తిసుశక్తి కార్యక్రమము దేశమున కుపకృతి గావింపలేదనుట ఎల్లరకు విదితమే. దానిని సమర్థింపబ్రయత్నించుట నిరుపయోగము. తమ వాగ్దానముల బట్టి గాక, నిర్వహించిన కార్యముల బట్టి జస్తిసుశక్తిమును విచారించవలయు నని కోరుటవలన, ప్రయోజనము లేదు. జస్తిసుశక్తిము వారు కేవల బ్రాహ్మణేతర ప్రజాసాఖ్యము నిమిత్తమై కృషి సలిపినను ఆక్షేపించునా యండును. దేశస్వాతంత్ర్యనిరోధమునకు వీరు తోడ్పడుటచే తనే, నేడిటివిముఖత ప్రబలినది. వీరు అభిమానించిన బ్రాహ్మణు లయినను, ప్రజాప్రతికూలపక్షమువారగుట, చోద్యము. మద్యపాన సమస్య విషయమున వీరు నిర్వహించిన కార్యములను గూర్చి ముచ్చటించుకుంటున్నామేలు. నిషేధము ఆసంధవమనీయే వీరు భావించుటయు, లోకలు ఆక్షునుపద్ధతి నయినను వీరంగీకరింపకుండుటయు, మీదుమిక్కిలి సంస్కర్తల ప్రయత్నములను నిరసించి రివిన్యూపై నాశబెట్టుకొనుటయు

మున్నగు న్యవహారములు, ప్రజలకు వెగటు పుట్టించెను. తమకు ప్రతిష్ఠంభము పనికిరాదనియు, సక్రమాందోళనమును తాము దాటి పోమనియు, మునుస్వామి నాయుడుగారు చాటిరి. సక్రమాందోళన మనిన ద్వంద్వప్రభుత్వము నెట్టిపరిస్థితులలో నయినను నిర్వహించుటయే యగుచో, వీరి ప్రయత్నము నెవరును శ్లాఘింపజోరు. స్వరాజ్యపక్షము వారిని డిట్టుటలో రామస్వామి మొదలియారు గాని, తదికాచలం శెట్టిగారేమి మిగుల చొరవ జూపుచున్నారు. స్వరాజ్యపక్షమువారును బ్రాహ్మణులును ఒక్కరే యని పీరి యుద్దేశ్యము. ఇది కేవలము అనత్యమనియు, జాతీయోద్యమము నడుపు ప్రముఖులలో బ్రాహ్మణేతరులే యగ్రస్థానము వహించియున్నారనియు జెప్ప సక్రరలేదు. ఇక నయినను, సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికొరకై తమతనీని భారజోయ నెంచిన స్వరాజ్యపక్షమువారితో కలహించి, అధికారవర్తమునకు చేయూత నొసగుటకు మారుగ, జస్తిసుసభ్యులు కాంగ్రెసునందు జేరి స్వాతంత్ర్యసంపాదనకై కృషి సలుపుట వివేకము.

హిందూమహమ్మదీయ కలహములు

హిందూమహమ్మదీయకలహములు నివారించగినవి గా వనుట, యుక్తము గాదు. కొంచెము సహనము గనుబజచి, ఇరుమతములవారును భారత మాతృతనయుల మని మనఃస్ఫూర్తిగ నమ్ముచో, ప్రస్తుత కలహము లంతరింపక మానవు. మతము పేరిట కలహింపవలయునని, ఏమతమును విధింపదు. బ్రాహ్మచిహ్నములు గాక, అంతశ్శుద్ధియే ప్రధానమని అన్ని మతములును అంగీకరించుచున్నవి. అట్టి తరి వివిధసంఘనాయకులు జ్ఞానదృష్టిని ప్రసరింపజేసినచో, ఐకమత్యము సుసాధ్యమగును. మధ్య రాష్ట్రములలో ఆర్య యనుగ్రామమునందు హిందూ మహమ్మదీయస్పర్ధ లుదయించెను. మసీదు ముందర మేళతాళముల గూర్చియే వివాదము ప్రబలెను. హిందువులు సత్తాగ్రహ మవలంబింప సమకట్టిరి. కాని, అంతదూరము పోకుండ, ఉభయ పక్షనాయకులు సమాధానపడి రనియు, ఒడంబడికపై ఉభయములు సంతకము జేసిననియు, నేటి వార్తలు చెలుపుచున్నవి. ఒడంబడికల గావించిన మాత్రాన ప్రయోజనము లేదు. ఉభయ సంఘములను దానిని శ్రద్ధతో కొనసాగించుట ముఖ్యము. ఆర్యగ్రామములో సాధ్యమయిన పని, ఇతర ప్రదేశములలో సాధ్యము గాదని చెప్పట హాస్యాస్పదము. స్వరాజ్యసిద్ధికి, హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యము మూలమని ఎంచుచో, కలహముల సంతరింపజేయుట తమధర్మమని ఎల్లరు భావింపకజోరు. ఆర్యసంఘటనము, భావ్యభివృద్ధికి శుభచిహ్నముగ పరిణమించుగాక!

నందూరు రాత్రిపాఠశాల

గుంటూరు జిల్లా నందూరు గ్రామమునందు స్థాపింపబడిన చిత్తరంజనదాసు పుస్తకభాండాగార రాత్రిపాఠశాలకు ధనసహాయము చేయవలెనని కోరుచు ప్రకటించిన విన్నపము స్థలాంతరమున ప్రకటింపబడెను. గ్రామములందు జాతీయవిద్య నెలకొనినగాని, సరియగు పుస్తాదు లేర్పడవు. పునర్నిర్మాణపు పర్వాటులలో గ్రామాభ్యుదయము ప్రధానమని, దేశబంధు చిత్తరంజనదాసు, గాంధీ

మహాత్ముడు మున్నగు నాయకులు బోధించియుండిరి. నందూరు పుస్తకాసు ల్లిటి పాఠశాలకు తప్పక ధనసహాయము చేసిన రనియు, తదితర గ్రామ వాసులుగూడ ఇట్టి సంస్థకు తోడ్పడదరనియు నమ్ముచు, ఇట్టి ప్రతిష్ఠాపన చిరస్థాయిగ నిలుచుగాక యని కోరెదము.

రాట్టముయొక్క నిలువ

ఒక అభిమానిలేఖ

ఈ విలేఖరి స్వదేశసంస్థానమున ఉద్యోగి. కాంగ్రెసు సభ్యుడుకాదు. కాని నిత్యమును విడువకుండ స్వయముగా నూలు వడుకును.

“నేను గడచిన ఏడునెలలలోను మొత్తము 150 గంటలు మాత్రమే నూలువడికితిని. నా ఆసుభము చాల అల్పమే. పురుషులు స్వయముగా నూలువడుకును స్త్రీలకు మార్గదర్శకులు కావలెను. మంచి చక్కనినూలును తామువడుకును స్త్రీలు కూడ వడుకునట్లు చేయవలెను. అటుల జరిగినగాని రాట్టము దేశమున సమగ్రముగా వ్యాపించుట అసంభవము. ప్రస్తుతము దేశమున కట్టుబాటు బొత్తుగా కనపడకుండమన్నను రాట్టము పై నూలువడుక నారంభించుటవలన ఎల్లవారికిని బాధ్యతయును విధియలేయును బాగుగా పట్టుబడగలుగుననియే నేను యీ అల్పసుభము వలననే గ్రహింపగలిగితిని” అని యీవిలేఖరి వ్రాసెను.

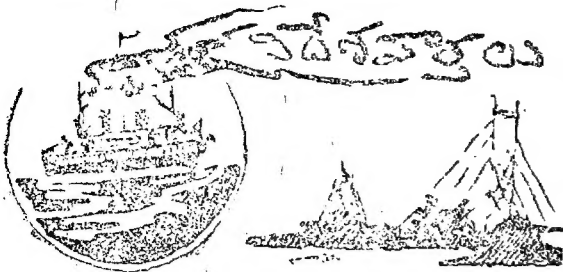
ఈ విషయమును యీవిలేఖరి కనిపెట్టగలిగినట్లుల మరి చెప్పవచ్చును. గూడ కనిపెట్టగలిగిరి. స్త్రీలుగూడ నూలువడుక వలెనని పురుషులే మార్గదర్శకులు కావలెను మరియు వారే స్త్రీలకు బోధింపవలెనను విషయమును రాట్టమునుగూర్చి ప్రచారము చేయువా రందరును ఎరిగియేయున్నారు. అటుల ప్రధాపని చేయుచున్న విద్యార్థికుల కృషివలననే రాట్టములో మార్పు లన్నియు జరిగినవి.

(ఎంసయిండియా. 1-10-25)

బీరారు సంచారము

నిలిపివేయవలసి వచ్చినందులకు విన్నపము

బీరారు రాష్ట్రమున మిగిలిన ప్రదేశమున నేను సంచారమును నిలిపివేయు విషయమున నాకు గూడ కొంత సంబంధము కలదని చెప్పవలసివచ్చినందులకు నేను చాల చింతించుచున్నాను. నిరుధు ఉపవాసము చేసినప్పటిమండియు నేను విడువకుండ సంచారము చేయుచుండుటచే నా ఆరోగ్యము క్రమముగా చెడుచున్నది. స్వతహా శరీరమున వ్యాధి యేమియును లేదు. నా అవయవములు మాత్రము విశ్రాంతిని కోరుచున్నవి. రాజేంద్రప్రసాదుగారు వాగ్ధితిని చూచిరి. పేలకొలది ప్రజలు ప్రేమతోనే కరతాళధ్వనుల నొనరించుచున్నను గూడ వానికి మీర్చిశితిలో తాగుకొనజాలరు గాన ఆక్టోబరు 15 వ తేదీ పిమ్మట సంచారము జరుప సక్రరలేదని రాజేంద్రప్రసాదు గారు చెప్పిరి. 15 వ తేదీవరకైనను చాల తేలికపనియే యేర్పరచబడెను. ప్రతిదినమును నాకు చాల విశ్రాంతి యొసగబడెను. పత్రికలకు వ్రాయుటకు వారమునకుకేరెండు సంపూర్ణముగ విశ్రాంతి దినము లొసగబడెను. సంయుక్త రాష్ట్రములలో రెండు రోజులు సంచారము చేసిన చాలునని అచటి మిత్రులు నాకు దయతో వ్రాసిరి. నవంబరులో మహారాష్ట్రమున సంచారము చేసెదనని నేనిదివరకు వ్రాసియుంటిని గాని అటుల చేయకుండుటకు మహారాష్ట్రమున నున్న ఖడ్గరు అభిమానులుగూడ నంగీకరించిరి. ఈ సంవత్సరాంతములోగా కచ్చిలో 15 రోజులు మాత్రము ఖులాసాగా సంచారము చేయవలసియున్నది. అక్టోబరు నెలలోనే అచటికి రావలెనని కచ్చివారుకోరిరి. ఆల్లరిసమర్థుడు కలుగకుండ జేసిన మనియును చాల విశ్రాంతిని కలిగించెద మనియును నేను నెల్లినచో స్పష్టింపను ఖడ్గరు చాల మౌమ్యవనియునుగూడ కచ్చివారు వ్రాసిరి. ఇందులకు నేను వారికి వందనములసర్పించుచు ఆశీర్వాదిని వారు జరిపెదరనియే ఆశించుచున్నాను. ఇదివరకు వాగ్దానములు చేసిన యితర రాష్ట్రములలో మరుచటి పత్నీరమున సంచారము చేసెదనని వాగ్దానము చేయుచున్నాను. కాన్పురులోవారును నేను కలసి ఆలోచించి తాలినిర్ణయము చేయదగినను. (హి. క. గాంధీ ఎంసయిండియా 1-10-25)

భారతదేశములో సుఖరోగములు

భారతీయుల అలవాటులు

లండన్, అక్టోబరు 6:— ఐ. ఎం. ఎస్. వర్గమువారు సుఖరోగ నివారణార్థము అత్యద్భుతమున నేన యొనర్చుచున్నారనియు, భారతదేశమునకు ఈ వర్గమువారికిని మరింత ఎక్కువ సహకార ముండుననియు వెల్లంగ్లప్రభువు నుడివెను.

భారతీయులకు ప్రాచీన నమ్మకములు, అలవాటు లెన్నియోగలవు. నువ్వును అనుకూలమార్గమునకు వారిని ద్రిష్టుటకు ఎన్నియోగలవలసిందగును. ఈ యుద్వేగమును ప్రారంభించినను అతిజాగ్రత్తతో కొన్నివిషయములందు ప్రవర్తించవలసియున్నదని బొంబాయి ప్రతినిధి లెఫ్టినెంటు కర్నలు కార్పెంటరుగారు రసరి.

కలకత్తాలో సుఖరోగములను గూర్చి ప్రస్తావించుచు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ప్రజల సాంఘికమతాచారములలో జోక్యము కలుగజేసికొనుట లేదనియు హిందువులలోనే గట్టి యభిప్రాయము లున్నవనియు మేజరు హార్నెట్టుగారు రసరి.

కాలము మారుచున్నది. అతిబాల్యవివాహములు, స్త్రీ పునర్వివాహములు, బహు భార్యత్వము మున్నగు విషయములను గూర్చి హిందువులుగూడ ధీమంతు లీవిషయమై దృష్టిని నిగుడించి ఆలోచించుచున్నారు. వారి విషయములందు జోక్యము కలుగజేసికొనక వారికే అంతయు వదలుట ఉత్తమము అనిరి.

నాకా పరిస్థితులు

న్యూజిలండు సభ వ్యవహారము

వెల్లింగ్టన్, అక్టోబరు 6:—నాకా, యజమానులు, నా వికప్రతినిధులు, ప్రధానామాత్యునితో కలిసికొనిరి. కాని సభ చెడిపోయెను. అందుచే న్యూజిలండు పంటను గొంపోవుటకు చరుగక ప్రయత్నింపవలెననియు ఈ పనికి పూనుకొనువారికి సర్వసాధనముల కరుణము నీయవలెనని మధ్యవర్తి కోట్టుగారు రసరి.

ఓర్వీటికాకలో బొగ్గును దించజాలమని రేపు మాట్లాడుచుండెడిది. బొగ్గుగనులలో మాట్లాడు రేపు వదలి ఓరియంటు నాకలో బొగ్గువేయజాలవనిరి.

ఎగుమతిదారుల ఏర్పాటులు అనుకూలముగ లేవు సమైక్య నన్నంకకాలము నెల 1 కి ఒకపానును అవసరము ఇచ్చుటకు జేసిన ఏర్పాటులు ఎవరికిని నచ్చలేదు. దీనికి కారణము నాకాయజమానులనిరోధమే యనుచున్నారు.

ఆర్-33 విమానము

రాత్రంతయు తిరుగుట

లండన్, అక్టో 6:— 19 గంటలు ఆర్-33 విమానము పరిభ్రమించి, రాత్రంతయు క్లాప్టను, మార్గ్టెటు ప్రదేశములలో తిరిగి మధ్యాహ్నమునకు పులహంజేరెను. కాని బాగమందులో అంతస్థముగ గన్పించలేదు.

అద్భుతమగు సంగతులు

బయల్పడుట

వార్సా, అక్టోబరు 4:—రాజకీయశాఖా పోలీసు వశము సోవియటురంగము దగ్గర వోలానాలో 80 మందిని గూఢచారులను ఆరెట్టుజేసిరి. పిరంబరు సోవియటుల తండ్రిని పరిశోధించుచున్నారట. ఇందులో ప్రభుత్వోద్యోగులు, వైదకులున్నారు.

మాస్కోనుండి వచ్చిన ఉత్తర ప్రభుత్వతరములను, అమెరికను కలెన్సిస్మమును, తప్పు పార్టీస్మములు, ప్లానులు, వైరిక కార్యాలయమునుండి దొంగిలించిన కాగితములను ప్రభుత్వమువారు పరిశోధించుకొనిరి.

ఒకమూల చివరనుగారు నూచించు స్నేహమునకును, దీనికిని వ్యత్యాస మున్నదని ప్రతికలే చాటుచున్నవి.

వెరిషియనులకు సోవియటుల ధాన్యపునష్టము

ప్రధానామాత్యుని పందనములు

మాస్కో, అక్టోబరు 5:—వెరిషియాలో పంటలు కొంత పాడగుటచే సోవియటు ప్రభుత్వమువారు 100,000 పౌనల ధాన్యమును పన్నయిత్తయుటకు సోవియటులు అభయ మిచ్చుటచే వెరిషియా ప్రధానమంత్రి ఎంతయు కృతజ్ఞతను చెల్లుపును రెండు ప్రభుత్వములకన్న హృద్యమును నైతికపాత ములనుగూర్చి చెలియజేసిరి.

మన్యజ్వరరోగనివారణ సభ

ఇటలీనమా వేశ వరిసమాప్తము

రోము, అక్టోబరు 6:— వచ్చేసభను ప్రాంసు ఆస్ట్రేలియాలో జరుపుటకు ఆహ్వానించ అంగీకరించబడెను. ఇది 1930 లో జరుగును. ఈ ఏర్పాటుకు అందరును ఏకగ్రీవముగ అంగీకరించిరి.

మరాఠోసమరము

పార్సిస్, అక్టోబరు 6:— స్పెయిను నైన్యములు క్రొంచివైన్యములు కలిసెనట. ఈ రెండుసేనలు ఒకటిగజేరిన ఆల్బర్తోకరింగారి నైన్యములను పూర్తిగ వెన్నంటి మట్టుజేసెదరు. యుద్ధసామగ్రి విస్తారముగ ఫ్రెంచిరింగమున కంపబడి నది. రెండుమూడుకోజులలో సమరము క్రొత్తరూపమును దాల్చును. ఫ్రెంచి స్పెయినుసేనలు కలిసికొన్నవి. జేశముం తయు దీనికి హస్తించెను.

ప్రత్తి పంట

భావిపరిస్థితులు

అనుకూలముగ నుండుట

లండన్, అక్టోబరు 6:—నూతన ప్రత్తిపంట నీటి పారుదల ఏర్పాటులు నెరవేరినవనే చెప్పవచ్చుననియు అప్పుడే 80000 ఎకరములు ప్రత్తిపంటలో నున్నవనియు పంట బాగు న్నుదనే చెల్లువుచున్నారనియు ఈనూతన విధానము పూర్తి యగుటతోడనే 8000000 ఎకరములు పండు నేల ఏర్పడు ననియు, సంవత్సరమునకు 1000000 ఎకరముల భూమిలో ప్రత్తి పండుననియు, 50 శాతమే ఆర్పరుగారు రసరి.

ఆఫ్రికాలో ప్రత్తిపంట మధ్యకళాన్య ఆఫ్రికాలో నున్న దేశీయులకు ఎంతయు లాభకరముగ నున్నదనిరి. ఈసంవత్సరము 200000 డెల్టా ప్రత్తి ఎగుమతి గావచ్చును. 1920 లో 50000 డెల్టా ఎగుమతి అయినది. త్వరలోనే ఉగండాలోగూడ 500000 డెల్టా ప్రత్తి పండుననుచున్నారు. వచ్చే సంవత్సరము ఉత్తరభాగమున 100,000 ఎకరములు సాగు గావచ్చు ననుచున్నారు. ఉత్తరసూడానులో 100000 డెల్టా ప్రత్తి పండుచున్నవని హే వి సెకా గారు రసరి. మండి ప్రత్తిసంత సుపయోగించినగాని శృష్టి జెంబాలనని అమెరికాలో అనుచున్నారు.

కిబేనుదగ్గర పరాసుల పురోవృద్ధి

కెడో, అక్టోబరు 4:—పరాసుల పురోవృద్ధి జూడ మరాఠో సమరము అక్టోబరు అఖిరుతో ముగియు ననుచున్నా రు. వైరిక నాయకుడిట్లు అనుకొనుచున్నారు. దేశీయ ఆర్థికదశము కిబేనుకు 15 మైళ్ల దూరములో ఉత్తరముగ నున్న నాబరు పర్వతముకేరిరి. కాల్యులములు ఇహోమెటానను ఆక్రమించుకొనిరి. కావలి నైన్యములు ముందుకు బొలుమకొని పోయినవట. ఇంతవరకు నిరోధము అతిస్వల్పముగనే యున్నది. నష్టములు కొలదిగనే యున్నయవి. సాఫు, డెహరలాత్ శిఖరములు నాక్రమించుకొనిరి. అబ్బులు కరింగారు తరుచు అజేవక బోదె సు తెగన మట్టుపించుటలో అతితయవెగో యున్నదనుచున్నారు. పిరు పోరులో జేరడని అర్థావించ అబ్బులు కరింగారి యుత్తరపును నిరాకరించెరు. కరింగారి యనుచరులు చాలవరకు గ్రామములను తగులబెట్టెరు.

విమానములు అబ్బులు కరింగారున్న రంగంగమును మట్టు జొంచెను.

చిచిరనుగారు బెర్లినులోనే యున్నారు

హిందెంబర్గుగారిని దర్శించుట

లండన్, అక్టోబరు 6:—చిచిరనుగా రింకను బెర్లిను లోనే యున్నారనియు హిందెంబర్గుగారిని సందర్శించిరనియు చెలియచున్నది.

లోక ర్నో సభ

పత్రికాప్రచారకులకు ప్రవేశము లేదు

లోకర్నో, అక్టోబరు 6:—ప్రతినిధు లందరును తమ ప్రసంగములను అతిరహస్యముగ నుంచెద రని ప్రతిప బూనిరి పత్రికాప్రచారకులకు ప్రవేశము లేదు. అధికారులు ప్రకటించు సంగతులే మనకు ఆధారము. నేటియడయముననే సభ వారల గూడును. కాని డాక్టరు ప్రైస్మనుగారికి జలుబుగ నుండుటచే సభ ఆగిపోవచ్చు ననుచున్నారు.

చాంబర్లెను బ్రియండుగాడ్లు వచ్చి రాకపూర్వమే లూథరు, ప్రైస్మనుగాడ్లు విదేశపత్రికలకు తమ యభిప్రాయము లను చెల్లుపుటజూడ సభానాయకత్వము నంతయు తామే వహించుటకేగాక యూరపీయను కాంతిని మరల నెలకొల్పుటకు ఆతురతను నూచించుచున్న దనుచున్నారు.

కార్మికులకు గొప్ప చెబ్బ

కమ్యూనిస్టులు కార్మికపక్షమువారి

తీర్మానములను ఖండించుట

లండన్, అక్టోబరు 4:—కార్మిక పక్ష సమావేశము తమకు పరాజయము గాచనియు కార్మికులకు గొప్పచెబ్బ యనియు, అన్నియు లిబరలు తీర్మానములనే అవలంబించి రనియు కమ్యూనిస్టు పక్షమువారి కార్య నిర్వాహకవర్గమువారు చెల్లుపుచున్నారు.

పెట్టుబడిదారులను తృప్తిపరుచుటకు సామ్రాజ్యకాంక్ష (ఇంపీరియలిజం) దాన్ విధానమును, పనిచేయు గంటలు, వేతనములను గూర్చి పెట్టుబడిదారులు చేయు అక్షేపాలను లంఠించుకుండుట జూడ నిశ్చయించుకొని రని తోచుచున్నది క్రైడ్ యూనియను కార్మికులవారు పెట్టుబడిదారులకు భయపడు గలుగజేసిరి గాని లిబరల్లు తీర్మానములు మరల ప్రాముఖ్యత లిచ్చిన వనుచున్నారు.

వర్షము అడ్డువచ్చుట

కెడో, అక్టోబరు 7:—వర్షముచేపారు ఆగిపోవుచున్నది

కాని పరాసులు జెబెనాదారు, జెబెలు బ్రాబ్రిటెటు జెరిరి. ఆర్థికదశము తోడ్పడెను.

భూపాలురాణి

బర్మెన్-హెడ్ ప్రభునితో మాట్లాడుట

లండన్, అక్టోబరు 6:—7 రేడిని ఇంకియా కార్యాలయమున భూపాలురాణి బర్మెన్-హెడ్ ప్రభునితో మాట్లాడును.

ఇంకొక రెడ్డుకుట

రాజదండతులను జంపనెంచుట

లండన్, అక్టోబరు 5:—వైయ్యుప్రతికావిల్లెరి బుకా రెన్సునుండి ఇట్లు చెల్లువుచున్నాడు: 1924 లో బయటపడిగ తాతరుబూనరు తిరుగబాటు వంటిది. విప్లవోద్యమమును గొల్పుటకు బోలిషివికులు గొప్ప పుట్టును బున్నుచున్నారని తెలియుచున్నది. దీనిని ఉత్తర జెనెరలములో హాటిషలో కనుకొనిరి. ముఖ్యము పుట్టదారుని అరెస్టుజేసిరి. ఇరెడు పూర్వము రషియను నైన్యములో వైనికోవ్స్కీగిగ నుండెన మరెతర కమ్యూనిస్టులు గూడ అరెస్టుచేయబడిరి. విస్తారమున ముందుకుండుపాపగ్రి, ఆయుధములు, మురఫీరంగులు, బొంబులు, హోబీను గ్రామములందు గావిస్తూ గనగొనిరి. కుట్రదారులు జర్మోనిటిజా కమ్యూనిస్టులతో కుట్రబున్నుచున్న వనుచున్నారు. వారి రాజదండతులను జంపుటకు పుట్ట బున్ను చున్నారు. 11 వ రేడిని రాజదండతులు బ్యాసికి రానున్నారు.

చీనాలో యువద్రవము

చాంగ్స్లినిగారి హెచ్చరిక

మొదట, అక్టోబరు 4:—చాంగ్స్లినిగారిట్లు చెబుచున్నారట: బ్రిటన్, యూరపు యునైటెడ్ స్టేట్స్ వాగు నాటకమును ఆత్మేపించుచున్నారు. విమర్శించుచున్నారు. రంగము అంటుకొన్నది. ఎవరికిని ఈ యువద్రవము దెలియదు. అవసరపు రాష్ట్రములు, సుంకములే అందరి దృష్టిని ఆకర్షించుచున్నవి. చీనాలో బోల్చివిజం దొంగతనముగ ప్రవేశించుచున్నది. విశ్వాగ్ధుల యుద్ధమును విప్లవకరముగ లేనిచో ఇంకొక విధముగ పీరికష్టములు తీరవని నాయకుల యభిప్రాయము. సభగూడినపుడు ప్రతిష్ఠాంధ్రము లేకుండజేయుటవసరము. బోల్చివిజం చే జక్కకుండజేయుటవసరము. చీనాతత్వమునకును, బోల్చివిజం సిద్ధాంతములకు సరిపడదు. కాని కాలము కష్టము కాలము. కొందరు నాయకులు దీనిని ఊహించు ప్రత్యక్షముగ పనిజేయుచున్నారు. మాస్కో-నుండి సహాయము వచ్చుచున్నదట. రషియానుండి మందుగుండు సామగ్రిని రహస్యముగ రవాణా జేయుటకు ఉత్తరభాగము దున్ను కొన్ని మార్గములను మూసిరెట్టెను.

పికింగు, అక్టోబరు 7:—పూర్వము వక్రగనున్న వుచింగ్స్ అను నాతనిని హాసనకు వచ్చి అంతఃకలహమును మరల కలకొల్పి యుద్ధము జేయవలెనని ప్రోత్సహించువారిని అక్రమ జేయుట కుత్తరువునకు చే చీనాలో కొన్ని కలలవరకు కాంతి యుండవచ్చును.

పికింగు అల్లరులు

పికింగులోనే 'ర్యాడికల్' అల్లరులకు టూవర్-చీజీ సేనాని అవకాశముచెప్పు. ఇందులో కొంత నాడే తప్ప. సేను ఆతనికి సహాయము చేసినందులకు ఫలము ఈ 'ర్యాడికల్' ఉపద్రవమే.

టూవర్-చీజీగారు పెంగు యూనింగు సేనానితో ఎక్కువ స్నేహముతో నున్నాడని చాంగ్స్లినిగారు రనుచున్నారు. పెంగు పూర్తిగ రషియను పక్షపాతి. ర్యాడికల్ విదేశీయులను ద్వేషించువాడు. ప్రతిక్షణమందును చాంగ్స్లిని గారికిని పెంగుగారికిని తగవుపడు ననుకొనుచున్నారు. పికింగులో తన స్థానమును బలపరుచుకొనుటకు పెంగుసేనాని ప్రయత్నించిన ఇద్దరికి తగవు పడితిరును.

త్వరలో చీజీ సేనాని తొలగించెదరా యని యడుగ చాంగ్స్లినిగారు నవ్వుచు ప్రత్యుత్తరము నీయకనే మాటవప్పించిరి. తన మాడురాష్ట్రములందును బోల్చివిజమే లేదనిరి. మంఠూరియా వైస్రాయలు భృప్తిజెందినవి. పరిశీలు వెదుర్కొనగలవు. చీనాలో వికమత్వము కుదురును. కాని విదేశాంగ సహాయ మవసరము. నైతిక ఆర్థిక సహాయము అవసరముగననిరి.

నష్టయిల్లవర్పాటు

నకో హిక్సుగారి తప్ప

రాంకే మగ్గొనాల్గారి యభిప్రాయము

సప్తయిలు నిలిచిపోకుండజేయుటకు హిక్సుగారు చేసిన ఏర్పాటులు చాల తప్పనియు, కోపమునకు కారణములగుచున్నవనియు, వర్తకపుతగవులు వచ్చి పరిస్థితులు ప్రభించిన సప్తయిలకు అడ్డులేకుండ జేసిన ఏర్పాటులు సమంజసము గానని రాంకే మగ్గొనాల్గారుననిరి. దీనివలన అసంవర్ధములెన్నియో గల్గుననిరి. ఇది మంత్రవిప్లవము సరిగా ఆలోచించి చేసిన యేర్పాటు అగునో కాదో ప్రజలు యోచించవలెననిరి. సాంఘిక యువద్రవమున్నచో ప్రభుత్వమువారట్లు ప్రకటించుట విధి. దాని నెదుర్కొను ఏర్పాటులను గావింపవలెను. కొంత రాజకీయ విజేకము అందులో గన్పించవలెను. మా యభిప్రాయ మది, ఇది యని తెలుప యత్నిండుట నిరర్థకము. తాము చేయువనలను ప్రభుత్వమువారే బాధ్యతను వహించవలెననిరి. ఈవారములో వందలకొలది స్థలములందు హిక్సుగారి చర్యను చర్చించి ఖండించెదరు. ప్రభుత్వమువారు విప్లవతాపమును అల్లరులను కలుగజేయుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సహించుచున్నారని ఖండించెదరనిరి. వైటుహీలులో విప్లవమును పెంపొందిజేయుమని లివర్మూలులో విప్లవమును ఖండించుటలో ప్రయోజనము లేదనిరి.

బోల్చును సోదరుల నిచారణ

లండన్, అక్టోబరు 6:—నిచారణ మరల ప్రారంభమైనపుడు దివాలాకోరులను విచారింపు కోర్టు అధికారి బోల్చునుగారి దివాలా కాగితము లన్నిటిని దెచ్చెను. అల్లయస్స బ్యాంకుకు పేరు 99906 పానులు ఇవ్వవలసినట్లున్నది. మరితెర బాకీలు 40867 పానుల నీయవలసి యున్నది. రెండవబాకీ క్లయిమ్ను విషయమై యున్నది. అన్నిటికిని బోల్చును సోదరులు పూచీపడిరి.

ప్రతివాదులను 'కమిటు' చేయవలెనని కర్టిస్ బెక్సెటు గారడిగిరి.

హంప్రీసుగారు దీనినిగూర్చి తీవ్రముగ అభిప్రాయించిరి.

అసలుదావాస్వభావము నంతను వివరముగనే ప్రతివాదులు నిలిపివేరి ఊహించుట న్యాయమనిరి. ప్రతివాదులు త్వరసాత్మ్యమును దెబ్బకొనుచున్నారనిరి. హంప్రీ గారేమి చెప్పినను సంతోషముగ వినెద ననిరి. కాని సాత్వ్యమునుజూడ తన యభిప్రాయమును మార్చుకొనుట పడదని మేజిస్ట్రేటు తెలియజేసెను. బోల్చునుగారిపై సేరమేలేదని మ్యాడక్సుగారనిరి. మోసముజేసి స్థాకును మార్చినటుల సాత్వ్యములేదనిరి. అల్లయస్సబ్యాంకు ఉత్తరువుతోనే స్థాకును బోల్చును మార్చిరనిరి.

స్థాకును మార్చినపుడు ప్రతివాదులు వ్యవహారము నెంత మాత్రము దాచలేదనిరి. బోల్చునులు మోసముగ ప్రవర్తించుచున్నారని అల్లయస్సబ్యాంకు అనుకొనలేదు. 1925 వరకు ఏమియు అనుకొనలేదు. ఎవరో నష్టపడినపుడును, దెబ్బతెగినపుడును సంగతంతయు బయల్పడె ననిరి. 1920 లో జరిగిన దానినే మరల కదల్చి రనిరి.

ప్రతివాదులు సేరస్థలనియే తనయభిప్రాయ మనియు కాని-దానిని జ్యూరీ నిర్ణయించవలెనని మేజిస్ట్రేటు నుడిచెను. మేజిస్ట్రేటు ఇట్లనట న్యాయవిరుద్ధమనియు న్యాయము కలుగదనియు తన కక్షిదారునివిషయమై ఆలోచించుటకు కొంత గడువీయవలెననియు హంప్రీగారడిగిరి. 12 లేదీవరకు విచారణను ఆపుజేసిరి.

అబ్దుల్ కరీంగారు తన

విదేశాంగమంత్రిని గాల్చిచంపుట

ప్యారీస్, అక్టోబరు 7:—రీఫుల యుద్ధము ను నకు ద్రోహముగ ప్రవర్తించెనని అబ్దుల్ కరీంగారు విదేశాంగమంత్రి యగు సీమహ్యారు జర్మనుగారిని తుపాకిగుండెని జంపెను. ఇంకను తెగలనాయకులు, ప్రముఖులు జంపబడిరి.

ఆర్వీహిందూ మహమ్మదీయుల

నివాదము

నాగపురం హిందూసభ డిప్యూటీమను రాజీ

ప్రయత్నములు సఫలమగుట

రాజీ మరతులు

నాగపురం, అక్టోబరు 7:—నాగపురం హిందూసభ డిప్యూటీమను యొక్క ప్రయత్నముల ఫలితముగ వార్ధా జిల్లాయందలి ఆర్వీహిందువులు సలుపనున్న సత్కారము విరమింపబడెను. హిందూ మహమ్మదీయ సంఘములకు రాజీ గుదిరెను. మాడు వేళలందు దప్ప రాత్రింబన్లైల్లప్పుడును హిందువులు మసీదులయెదుట వాయిద్యములు గావించుటకు మహమ్మదీయులు అంగీకరించిరి. ప్రాతఃకాలము, మధ్యాహ్నము, సాయంత్రములందు మసీదులవద్ద హిందువులు వాయిద్యములు సలుపరాదు. మధ్యాహ్నముందు అనవసరముగ సలుపవలయునను ఉద్దేశముతో మసీదులయెదుట వాయిద్యములు సలుపరాదు. ఈమరతులు ప్రస్తుతమందున్న మసీదులకు మాత్రమే వర్తించును. కట్టబోవు మసీదుల విషయమై ఆహ్వానికములు హిందువులు వాయిద్యములను సల్పుకొనుటకు మహమ్మదీయులెట్టి తగాయిదాను సలుపరాదు. ఉభయసంఘములును అగ్రిమెంటుపై సంతకములను చేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయ దినము

అక్టోబరునెల 11 వ తేదీని దేశమునందంతటను సానుభూతిసభలను జరుపవలెను.

భారత కాంగ్రెసు సంఘమువారి తీర్మానము

"దక్షిణాఫ్రికాలోనున్న భారతీయులు చాల చిక్కలకు పాలగుచున్నందున ఆ. భా. కాం. సంఘమువాను చాల సానుభూతిని తెలుపుచు వారు అచట ఆత్మగౌరవమును హక్కును కాపాడుకొనుటకు శక్తివంఛన లేకుండ సహాయము చేసెనమని వాగ్దానము చేయుచున్నారు. ఒచ్చికముగ గాని నిర్బంధమువలన గాని అటునున్న భానతీయులు ఆదేశమును వదలివేయవలసినట్టి యేర్పాటునందు భారతీయులెవరును సంబంధమును కలుగజేసికొనగూడదు. యూనియను పార్లమెంటు వారు ఆమోదింపదలచిన చట్టము 1914 ఒకంబికి విరుద్ధముగా నున్నది. దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయులకు చిక్కలను కలిగించుట అక్రమమని ఆత్మేపించుట యీనెల 11 వ తేదీని కాంగ్రెసు సంఘములవారు దేశమునందంతటను బహిరంగసభలను జరుపవలెను.

అను తీర్మానము పాట్నాలో ఆమోదింపబడెను. కావున ఆ తేదీని కాంగ్రెసు సంఘములవారు దేశమునందంతటను బహిరంగసభలను జరుపవలెను. పాశ్చాత్య-దేశీయవర్తక సంఘములు-క్రైస్తవ విషవనరీల సంఘములు మున్నగు అన్ని సంఘములవారిని గూడ ఆహ్వానింపవలెను. అన్ని సంఘములవారును ఆసభలకు వచ్చెదరనియే సేను నమ్మెదను. ఈవిషయమున నెవ్వరికిని భిన్నాభిప్రాయములు లేవు. ఇటుల దేశీయుల తమ అభిప్రాయమును స్పష్టముగా తెలిపినచో భారతప్రభుత్వము వారికి గూడ అనుకూలముగా నుండును. (మో. క. గాంధీ-ఎంగయిండియా-1-10-25)

హెడ్డాజి డిప్యూటీమను

పానుపాట్లల నీయవలయు నని కేంద్రప్రభుత్వము

స్థానిక దొరతనముల కుత్తరువు చేసెను

డిల్లీ, అక్టోబరు 7:—హెడ్డాజి డిప్యూటీమనుమీద వెడలు సభ్యులకు పానుపాట్లల నీయవలసిన దని కేంద్రప్రభుత్వము స్థానిక ప్రభుత్వమునకు ఉత్తరువు నంపెను. హెడ్డాజికి బోవుట సమాత్రమే పానుపాట్లలు చెల్లేను. డిప్యూటీమనుపై బోవు సభ్యులే స్థానిక ప్రభుత్వపు హయాములో నున్నారో ఆస్థానిక ప్రభుత్వమునకు వారు పానుపాట్లలకొరకు దరఖాస్తు చేయవలయును. (ఆ. ప్రె.)

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

బళ్లారి చేరరాదనుట

కర్నాటకరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘమువారు, కర్నాటక విశ్వసభవారు, కర్నాటక చారిత్రక సంఘవారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయచట్ట ఉపసంఘమువారికి ఒక విన్నపము దాఖలుజేసి కొనిరి. అందు బళ్లారి యంతమాత్రము తెలుగుజిల్లా కానిదయు, దత్తమండలము లన్నింటిని ఒక భాగముగ చేర్చుటకు వీలు లేదనియు దెప్పిరి. ఈవిషయమున తాము మాడుసంస్థల వారేగాక యితరకర్నాటక సంస్థలుగూడ ఏకీభవించుచున్నవనియు, గోపాలస్వామి మదల్వారు శేషప్పచెట్టిగార్లు బళ్లారి నొక కేంద్రస్థానముగ నుంచిన విశ్వవిద్యాలయమునందు చేరుట కంగీకరించుచు దాఖలుజేసిన విన్నప మెంతమాత్రము సరిగాదనియు దెప్పిరి. బళ్లారిలో కాలేజీలన్నింటి కెంతఅర్హత గల్గి యున్నను తెలుగుజిల్లాలలో చేర్చుటకే వీలులేదు. ముందు అవసరమైన పన్ను గవర్నరుగారు విడదీయవచ్చునన్న మరతుపై నెన్నను బళ్లారికిల్లాను ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునందు చేర్చుటకువీలులేదనిరి.

తెనాలి దివ్యజ్ఞాన సభ శాఖ

ఈనెల తేదీ సాయంకాలమున, యిచ్చటి ఉన్నత పాఠశాలా వంశిరములో, ఒక బహిరంగసభ జరిగి, అందు ఆడయారు వాడ్యుల ముక్తి చిట్టమారి రామయ్య పంతులు గారు "జగద్గురువు ఆ గమ్యమును" గరించి ఉపన్యసించిరి. (కార్యవర్తి)

జస్తి సుపక్షము-వారు చేసిన పని

స్వరాజ్య సుపక్షమువారి చర్యలు ఖండింపబడుట

బి. మునుస్వామినాయుడుగారి ఉపన్యాసము

నిన్న సాయంత్రము సాంఘ్యమహాలలో శాసనసభ్యులగు బి. మునుస్వామి నాయుడుగారు జస్తి సుపక్షము వారు చేసిన పనిని గురించి ఉపన్యాస మొనరించిరి. చెన్నపురియందు జస్తి సుపక్షపు నాయకులు పలువురు సభకు వచ్చియుండిరి. రా. బి. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

అక్కడను సభను ప్రారంభించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—
“మునిషలు ఎన్నికయింపబడిన పిమ్మట సభకు అధ్యక్షుడుగ నే నుండుట కిదియే మొదటిపర్యాయము. మునుస్వామి నాయుడుగారికి జస్తి సుపక్షపు కార్యక్రమమునందు గొప్ప విశ్వాసముగలదు. వీరు ఖిద్దురు ధరించుచుండుదురు. కాని ఖిద్దురులే స్వరాజ్యము వచ్చునను పిచ్చినమ్మకు గలవారు కాదు. ఈదేశమునందు తయారుచేయబడినవగుటచే వీరు ఖిద్దురు ధరించుచున్నారు.”

పిమ్మట బి. మునుస్వామినాయుడుగారి క్రిందివిధమున ఉపన్యసించిరి:—

నేను ఈసభకు ఖిద్దురు ధరింపక వచ్చినందులకు చింతిల్లుచున్నాను. దేశవారిద్రవమును తొలగించుటకు ఖిద్దురు ఒకసాధన మగుటచే నేను ఖిద్దురు ధరించుచున్నాను. నేను ప్రభువును శాసనసభ ప్రభువనినప్పుడు కాంగ్రెసుపక్షమున చేరియుంటిని. ప్రెసిడెన్సీ అపోజిషన్ ను సభ్యుడుగ నుంటిని. కాని అచ్చట నుండుటను చేరలను ఎట్టి సంబంధము లేదు. దేశక్షేమమును గురించి వారు తలపడిరి. దాక్షరు నాయరు, త్యాగరాయశ్రేష్ఠిగారు బ్రాహ్మణేతరద్రవమును స్థాపించి నప్పుడు ఈవిషయమై కాంగ్రెసునందు ప్రస్తావన లేగా, ఇది శేషము రాష్ట్రీయసమన్వయని కాంగ్రెసుసభవారు మా విన్నపములను నిరాకరించిరి. దక్షిణదేశమున బ్రాహ్మణేతరులను బ్రాహ్మణులను యున్న తీవ్రమభివ్యక్తిని కాంగ్రెసువారు గమనింపలేదు. కావున బ్రాహ్మణేతరులు అసహాయద్రవమునకు గడంగవలసి వచ్చెను. గాంధీమహాత్మునకు పూర్వమే బ్రాహ్మణేతరులు అసహాయద్రవమును ప్రారంభించిరి. తమ ఆర్యకారవమును సంతరించుకొనుటకు సాతుబోకమిటివారి ఎదుట సాక్ష్యమిచ్చుటకు బ్రాహ్మణేతరులు నిరాకరించి అసహాయద్రవమునకు దారిచూపిరి.

1920 సంవత్సరమున కాంగ్రెసు పక్షమువారు శాసనసభకు బహిష్కరించిరి. 1923 సంవత్సరము గాంధీమహాత్ముని తీర్మానము ప్రతిఫలనోపాయములను గడంగడమున చెప్పుచు స్వరాజ్య పక్షము వారు శాసనసభకు ప్రవేశించిరి. ఉద్యోగ పదవుల సంకీర్ణంప వచ్చునా అనుసమన్వయము. ప్రతిఫలన మొనర్పవలయు నను ఉద్దేశముతో కాంగ్రెసుపక్షమువారు శాసనసభకు వచ్చిరి. కాని దానివల్ల లాభములేదని వారు త్వరలోనే గుర్తెరిగిరి. ఉద్యోగముల సంకీర్ణించి ప్రతిఫలనమునకు గడంగవలయునని వారిపుడు చెప్పుచున్నారు. సభ్యుమార్గిగారు బొంబాయిలో ఈ అభిప్రాయమును తెలిపిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారు ఉద్యోగముల సంకీర్ణించు కాలము త్వరలోనే రాగలదని నమ్ముచున్నాను.

జస్తి సుపక్షమువారు చేసిన పని

సంస్కరణముల సంకీర్ణించి పనిచేయుటకు జస్తి సుపక్షమువారు మొదట సంకల్పించుకొనిరి. ప్రభుత్వ నిర్మాణమును దృష్టియందుంచుకొని, జస్తి సుపక్షమువారు ఎన్ని ఇబ్బందుల పెనుగొన్నవలసియుండెనో దృష్టియందుంచుకొని విమర్శకు గడంగవలెను. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానమును మేము సంపూర్ణముగ అంగీకరించుచుండలేము. ప్రభుత్వమునందు ప్రభుత్వ యంత్రాధిపతి పరిపాలన విషయమున ప్రజాభిప్రాయమును ప్రభుత్వమువారికి తెలిపినది మంత్రులు. ప్రజాభిప్రాయ పరిపాలన మున ప్రజాభిప్రాయమును నెరవేరుటకు మంత్రులు ప్రభుత్వము వారిని కొన్ని సమయములందు ఎదిరించుచుండెడివారు. జస్తి సుపక్షము ఉద్యోగముల కాసిందు పక్షముని సభ్యుమార్గిగారు నిన్నటిదినము చెప్పియుండిరి. 1923 సంవత్సరము వరకు జస్తి సుపక్షము వారు సాంఘిక ప్రాతినిధ్యము కొరకు పాటుపడుచుండిరి. విశ్వాసరహిత్యతీర్మానము చర్చింపబడునపుడు అపోజిషను వర్గమునందు, స్థానికసంఘముల సభ్యులను ఆశించినవారు పలువురుండిరి. మంత్రులు వారిని తృప్తిపరుపజాలనందున వారు అపోజిషను వర్గమునందు చేరిరి.

1923 సంవత్సరమున హిందూధర్మదాయముల బిల్లును ఆమోదించిన వారే 1924 సంవత్సరమున ఆబిల్లును ఆక్షేపించిరి. కొందరు జస్తి సుపక్షమువారు చేయుచున్న పనిని విధివిధానము లేక దూషించుచున్నారు. బ్రిటిషువారు రాజ్యముచేయ ప్రారంభించి నిప్పును ఇంగ్లీషువిద్య నభ్యసించుట అవసరమయ్యెను. సగరములం దుంచువారే చదువుకొన గలిగిరి. పన్నులు చెల్లించుట గ్రామములం దుండు రైతులు. విద్య నేర్చుకొని లాభము పొందునది సగరమునం దున్న బ్రాహ్మణులు. ఈవిధమున పరిస్థితులు తలక్రిందులుగ మారెను. జరుపుకొన్నవారిలో 12 రు. బ్రాహ్మణులకు బ్రాహ్మణేతరుల దొక్కడే యున్నాడు. కొంతకాలమునకు బ్రాహ్మణేతరులకుడ ఇంగ్లీషువిద్య నభ్యసించ మొదలిడిరి. ఒక సంఘమువారే అన్నిలాభములు పొందవలయునని ఇతర సంఘముల వారికిపాడ కొన్ని అనుకూలము లుండవలయుననియు మేము కోరుచున్నాము. రాభోవు ఎన్నికలయందు అభ్యర్థులందరు బ్రాహ్మణేతరులుగ నుండవలయునని స్వరాజ్యపక్షము వారు చెప్పెదరా? వారెన్నటికి చెప్పరు. ఈ సలహా వారి కెంతమంత్రము రుచింపదు.

బ్రాహ్మణేతరులకు ఉద్యోగము లివ్వబడక పోవడని జస్తి సుపక్షము వారు చెప్పలేదు. బ్రాహ్మణులకును బ్రాహ్మణేతరులకును సమానముగ ఉద్యోగము లివ్వబడెను. టి. యం. నరసింహాచార్యులుగారిని బ్రాహ్మణేతరమంత్రుల జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుడుగ నియమించెను. బ్రాహ్మణులకు తన ప్రాతినిధ్యముండవలయుననియే ఈపక్షమువారి ఉద్దేశము. ఈ ఉద్దేశముతో ప్రభుత్వకార్యాలయందు విద్యార్థులను చేర్చుకొనుటకు ప్రత్యేక ఉపసంఘములను మంత్రులు నియమించిరి. ఒక్క బ్రాహ్మణసంఘమువారే విద్య నేర్చుకొనవలయునను సిద్ధాంతము మేము అంగీకరింపము. వృద్ధియగుటకు అన్ని సంఘములకు సమానముగ అవకాశము లుండవలెను.

దివానుబాదరు కేవలపిల్లగారిపై కోర్కీ మురిపొద్దనందు కొన్ని సేరాలోపాలు గావించబడెను. అప్పుడు ప్రజాప్రతినిధులను చెప్పకొనుచున్న అపోజిషనువర్గమువారు కేవలపిల్లగారిపక్షము వహించుటకు ముందువెనక చూచిరి. బిల్లు మూడవ రీడింగు సందర్భమున సవరణల లుపపాదించుటకు సభవారికి హక్కుగలదా అని చర్చనొచ్చినప్పుడు అపోజిషనువర్గమువారు ప్రభుత్వమువారితో కలసిపోయిరి. ఇదేవిధమున ప్రభుత్వము వారు స్టాపునెల్ల నుభోర్డును నియమింప ప్రయత్నించినప్పుడు మంత్రులవర్గమువారు ఆక్షేపించిరి. అపోజిషనువర్గమువారు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడిరి. ఈవిధమున మంత్రులవర్గమువారు అపోజిషను వర్గమువారివలె సర్కారుపూజ చేయుటలేదు. మంత్రులుగ్రామ నిర్మాణమువిషయమై ఒక చక్కని కార్యక్రమమును ఆరంభముగనుంచుకొని పనిచేయుచున్నారు. విద్యార్థి వృద్ధి మంత్రులు చేయుచున్న పనిని ప్రకటించి పవలసియున్నది.

మద్యపాననిషేధము

ఎక్కువజాతా శంకురణము చిక్కులతో కూడిన సమస్య. మంత్రులు గీవిషయమై ఏమి పని చేయలేదని ఆక్షేపించబడుచున్నది. ఆ ఆక్షేపణ కొంతవరకు సత్యమైనదని అంగీకరింపవలెను. కాని పరిస్థితులను గమనించి విమర్శకు పూనుకొవలెను. ఒక ఉదాహరణము. తమిళనాడులో నకు పనిచేయ సంకీర్ణించినంతమాత్రమునే ఆభ్యర్థి యోగ్యతా యోగ్యతలను పరిశీలించక ఉద్యోగమువచ్చునామని ప్రశ్నించుచున్నాను. ఉద్యోగ నిర్వహణమునకు తగిన సామర్థ్యమున్నదా యని చూడవలయును. అపోజిషను వర్గమువారు కేవలము ఆక్షేపణలతో కాలముగడుపుచున్నారు. తమకు అధికారమున్న తలక్రిందుగ పనిచేయగలవని చెప్పుచున్నారేగాని ఏమిచేయవలయునో తామేమిచేయుదురో చెప్పలేదు. కావున అపోజిషను వర్గమువారి ఆక్షేపణలు నిరర్థకములు. 1920 సంవత్సరమున మహాత్ముని హిందూధర్మమున కాంగ్రెసుపక్షమువారు శాసనసభకు బహిష్కరించిరి. అప్పుడు వారి సదుద్దేశమును సందేహించినవారెవరులేరు. 1923 సంవత్సరమున స్వరాజ్యపక్షము వారు శాసనసభకు ప్రవేశించి ప్రతిఫలనోపాయములకు గడంగ సంకల్పించుకొనిరి. ఈరెండు ఎన్నికలయందు జస్తి సుపక్షమునకు చేరినవారే అధికసంఖ్యాకులుగ ఎన్నుకొనబడిరి. 1925 సంవత్సరపు ఎన్నికల ఫలితము లెట్లుండునో చెప్పజాలము. ప్రజలు జస్తి సుపక్షమువారిని ఎన్నుకొనకపోయినను సంతోషము. ప్రజలు స్వరాజ్యపక్షమువారిని ఎన్నుకొనిన, తమ ఉద్యోగములను అంగీకరించుటకు పూర్వము ప్రజాభిప్రాయమును తెలిసికొనుట అవసరమని స్వరాజ్యపక్షమువారికి హెచ్చరిక తెలుపుచున్నాను.

చట్టసమ్మతముగు ఆందోళనము

జస్తి సుపక్షమునకు చట్టసమ్మతముగు ఆందోళనము ఆరంభమైయున్నది. స్వరాజ్య పక్షము వారు దేశక్షేమమును జాతిక్షేమమును పాటించక కేవలము ప్రతిఫలనమును లక్ష్యముగ, నుంచుకొనియున్నారు. ఇట్టివారిని మీరు మిప్రతినిధులుగ ఎన్నుకొనెదరా? యని నేను ప్రశ్నించుచున్నాను. బ్రాహ్మణేతరద్రవమును ఈనాటిది కాదు. విశ్వామిత్రుడు వసిష్ఠున కెదురుతిరిగి నాడు బుద్ధుడు బ్రాహ్మణుల కెదురు. తిరిగిననాడు ఈ ఉద్యమము ప్రారంభమయ్యెను. బ్రాహ్మణుల పట్ల మామధ్యేమములేదు. స్వరాజ్య పక్షమువారు ద్వేషపూరితమున ప్రచారము సలుపుచున్నందున రాష్ట్రమున వికమిత్యము కుదురుటకు అవకాశము లేకున్నది. సాంఘిక వికమిత్యమును ఆరంభముగ స్వరాజ్యపక్షమువారు తలచుటలేదు. స్వరాజ్యపక్షమువారి వల్లనే ఇప్పుడు వికమిత్యము కుదురుచున్నది. సాంఘికవిషయములందు అన్యాయము ప్రబలు చున్నంతకాలము జస్తి సుపక్షము నిలవియుండును.

రామస్వామి మొదలిగారు

పిమ్మట రామస్వామి మొదలిగారు ఈ క్రిందివిధమున ఉపన్యసించిరి.

నేను వికమిత్యమును బోధించుచున్న క్రొత్త అవతారముని క్రిందాసయ్యంగారు ఇటీవల చెప్పిరి. బొంబాయిలో జరిగిన వికమిత్య మహాసభకు నేను ప్రతినిధిగ వెళ్లి నమియమును అయ్యంగారు మరచిరి కాబోలు! ఆసభయందు యెగాలు ఆర్థికమును ఖండించుచు ఉపపాదించబడిన తీర్మానమునకు పూర్వమే వికమిత్యమునకు సంబంధించిన తీర్మానము చర్చింపబడవలయునని కోరియుంటిని. కాని ఇందులకు అయ్యంగారు వారి మిత్రులు అంగీకరింపలేదు. ఢిల్లీలో మహాత్మునియలు లోకొ బహుబిజి సవరింపవలయునని కోరగ శ్రీనివాసయ్యంగారు వారిమిత్రులు ఆక్షేపించి సభ జరుగకుండ చేసిరి. ఎవరు వికమిత్యమునకు పాటుపడిరో ఎవరు భగము గావించిరో వేరుగ చెప్పట అవసరము. సత్యమార్గిగారి ఆక్షేపణలకు మిత్రులేదు. జి. పి. రాయగారికిచ్చిన విందుకు రంగస్వామి అయ్యంగారు, ఆచార్యగారు వెళ్లియుండిరి. నేను గవర్నరుగారి విందుకు పోయియుంటిని. నన్ను ఆక్షేపించుటకు కారణమేమో తెలియనున్నది.

అక్కడను సభను ముగించుచు స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ విపరీతపు ప్రచారము సలుపుచున్నంతకాలము వికమిత్యము కుదురదని చెప్పిరి. స్వరాజ్యపక్షమువారి అసత్యములను విని మోసపోవడమని అక్కడను సభ్యులను హెచ్చరించిరి. అంతటితో సభముగి నెను.

బొంబాయి ప్రసిడెన్సీ వ్యవసాయ ప్రదర్శనము

1926 సెప్టెంబరులో జరుగబడును

ప్రదర్శనముయొక్క శాఖలు

బొంబాయి, అక్టోబరు 7:— మహావైభవముతో నొక వ్యవసాయప్రదర్శనమును జరుపుటకు బొంబాయి రాజధాని వ్యవసాయ శాఖ నిశ్చయించెను. పునహా వ్యవసాయ కళాశాలకు సంబంధించిన వికాలమున పెద్ద బయలునందు ప్రదర్శనము 1926 సెప్టెంబరునందు స్థాపించబడును. దక్కను ప్రాంతములకు వినియోగించుట కట్లు చేయబడును. కాని యితర ప్రాంతములందుండియు ప్రదర్శనము నిమిత్తము పంపబడునపులు అంగీకరింపబడును. బొంబాయి గవర్నరు అభ్యర్థకుడుగను, దక్షిణ మహారాష్ట్రముందలి నద్దారులు పాపకులుగను నుండెదరు. ప్రదర్శనమునందు యెడుకాఖ లుండును. ఉత్పన్నలు, యంత్రములు, పరికరములు, పశువులు, దోహదము, పాడి, ఉపవృత్తులు, సహకారములుగ ప్రదర్శనమునందు ఏడు శాఖలుండును. అన్నిటికంటెను వినోదములకాఖ ప్రత్యేకకర్తృతరముగ నుండును. ఈశాఖయందు కుస్తీ జూపుట యొక విశేషముగ నుండును.

(అ. ప్రె.)

నల్లమం దమ్మకము

కలకత్తా, అక్టోబరు 7:— కాశీ నల్లమంతు 250 పెట్టెలమ్మకమునకు జూపబడినది. కాని యెదు పెట్టెలు మాత్రము ఖరీదైనవి. మొత్తము రాబడి రు. 22,575 లు. పెట్టె ఒకరికి రు. 4515/- నొపక నమ్మబడెను. (అ. ప్రె.)

మైసూరు ప్రజాప్రతినిధి సభ

అధికారేతర కార్యక్రమము

మిడిల్ పాఠశాలలందు నూలువదుకు శిక్షణము

6-10-25:—నేటిదినము మైసూరు ప్రజాప్రతినిధి సభ దివాను సర్ ఎ. ఆర్. బెనర్జీగారి యధ్యక్షతక్రింద సమావేశమై శాసనసభా సభ్యుల ఎన్నికదారుల, అభ్యర్థుల అర్హతలను గురించియు, ఆర్థిక విచారణసంఘ నియామకమును గూర్చియు గోషధ నివారణమును గూర్చియు చర్చించిరి. మిడిల్ పాఠశాలలందు నూలువదుకుటకు తగిన ఏర్పాట్లను జేయుటకు ప్రభుత్వమువారికిరంగిరి.

మొన్నటిసమావేశముందు మరణశిక్షను రద్దుజేయుటకు పాదించబడిన తీర్మానముపై వోటు సమాసముగ వచ్చెనని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. కాని తీర్మానమున కనుకలముగ చేతులెత్తినవారు అధికసంఖ్యాకులు గలరనియు, లెక్కబెట్టుటయందు పొరబాటుగలదనియు పలువురు తలచిరి. మరియు తీర్మానముపై చర్చించుటకును సంపూర్ణావకాశ మొసంగబడలేదు. సభ్యులెవ్వరును వోటునైనను కోరకుండిరి.

శాసనసభ్యత్వావర్తనలు

“ప్రజాప్రతినిధి సభ కర్మకర్తలకట్టి ఆర్థికార్హతలంబడవలయునో, అభ్యర్థుల నెన్నుకొను ఎన్నికదారు లెట్టి యర్హతలు గలిగియుండువలెనో రాబోవు శాసనసభా ఎన్నికలందును ఎన్నికదారులకు, అభ్యర్థులకును అట్టి ఆర్థికార్హతలే గమనింపబడవలెను” అను తీర్మానము వివాద మేమియులేక ఏకగ్రీవముగ నంగీకరింపబడెను.

ఆర్థికవిచారణ సంఘము

“మైసూరు రాష్ట్రముందలి ప్రజలయొక్క సగుటు ఆదాయమును, వారి సంపాదనాశక్తి, రాబడి వ్యయము, జీవనవరిమాణములయొక్క పోటీ, పన్నుచెల్లింప శక్తులను గమనించుచు ఆర్థికపరిస్థితులయొక్క విచారణ గావించుటకును, దేశమందలి దారిద్ర్య నివారణమునకును, ప్రజాసామాన్యముయొక్క ఆర్థికపరిమాణము నభివృద్ధి గావించుటకును సాధనముల నూచించుటకునై అధికార, అధికారేతరులతో నొకసంఘమును నియమింప ప్రభుత్వమువారిని గోరుచున్నాడు.” అను తీర్మానముపై చాల తీవ్రమగు చర్చ జరిగెను. ప్రభుత్వమువారు నూలువదుకుననియు, వ్యవసాయ, పారిశ్రామిక విచారణ కొకసంఘ మిదివరకే నియమింపబడినదనియు, భారతదేశపు పన్ను ఆర్థికవిచారణసంఘమువారి నివేదికపై భారతప్రభుత్వమువారికిను తమ నిర్ణయము సంగతినేదనియు, అంతవరకు వేచియుండదగునని పల్కిరి. బ్రిటిషు ఇండియా పరిస్థితులకును, మైసూరురాష్ట్ర పరిస్థితులకుంతరము గలవని ఉపపాదకులపక్షమువారు బల్కిరి. వోటు నకు బెట్టగ తీర్మాన మధికసంఖ్యాకులచే నోడింపబడెను.

గోషధనివారణము

“గోషధనివారణ విషయమును ఆలోచించి అందులకు అనుకూలములగు ఉత్తరువులను త్వరలో గావింపవలెనని ప్రభుత్వమువారిని గోరుచున్నాడు.”

పై తీర్మానముపై చర్చజరుగకుండనే దాదాపు సభ్యులెల్లరు తీర్మానమున కానుకలము గన్పరచిరి.

మహమ్మదీయులు తటస్థులైయుండిరి. తీర్మాన మత్యధిక సంఖ్యాకులచే నంగీకరింపబడెను.

మిడిల్ పాఠశాలలందు నూలువదుకు శిక్షణ

“రాష్ట్రముందలి మిడిల్ పాఠశాలలయందు దంతిలను వ్యవసాయముందును, నూలువదుకుటయందును శిక్షణమునేర్పరుటకు కాచరణయోగ్యమగు విధానమును, ప్రవేశపెట్టుటకు విద్యాశాఖ ఇన్స్పెక్టరు జనరలు, వ్యవసాయ, పారిశ్రామిక శాఖాధికారులు మరియు అధికారేతరులతో ఒక సంఘమును నియమింపవలెనని ప్రభుత్వమువారిని గోరుచున్నాడు” అను తీర్మానమును పూసకొప్ప కృష్ణారావుగారు రుపపాదించిరి. ఈ విషయముపై ప్రభుత్వమువారు తగిన విచారణలు జరుపుచున్నామనియు, వీలైనచోట్లయందెల్లను నూలువదుకుటకు ప్రవేశపెట్టెదమనియు, విద్యాశాఖవారే వలయు శిక్షకులును గావించురని పల్కినవిధాన తీర్మాన ముపసంహరించుకొనబడెను. అభివృద్ధిపక్షమునకు జేరని ప్రతికూలపక్షములోని సభ్యులు కొందరి తీర్మానము నాక్షేపించిరి.

కురాను షరీఫ్

అనువాదములు శ్రీయుత చిలుకూరి నారాయణరావు గారు (ఎమ్. ఏ. ఎల్. టి.) “పరమభక్తుడగు మహమ్మదు పై గంభీర దేవదూతలగు జిబ్రీల సందర్శనమున మూర్ఖ మనిగి యున్నపుడు జిబ్రీలు ప్రవక్త నోటపలికించిన వాక్యముల సముదాయమే కురానుషరీఫ్. ఆయననోట వెలువడిన దేవవాక్యములను అపుడే వ్రాసియుంచుచుండిరి. అరబ్బులు మొదట మహమ్మదు మతస్థుల నందరిని చాల బాధించి చివరకు చంపుటకు గూడ సంసిద్ధులుకాగా గురువు ఆజ్ఞప్రకారము వారు అబిస్సీనియాదేశమునకేగిరి. అచటికిగూడ కొరెయిషు జాతి వారు వెళ్లగా ఆరాజు ప్రవక్త కిమ్మలవలన కొత్తమత మిట్టిని గ్రహించి కొరెయిషులను పారదోలి భక్తులను కాపాడెను. క్రి. శా. 622 సం॥రము జూలై 2వ తేదీన మహమ్మదు తయేఫ్ పట్టణమునచేరెను. అదిమొదలు దానికి మదీనా అను పేరువచ్చెను. అంతవరకును వహమ్మదు మక్కాలోనే యుండి బోధించుచునే యుండెను. ఆ సంవత్సరమునుండియే మహమ్మదీయులు తమ సంవత్సరములను లెక్కించుచుందురు. అటుపిమ్మట మహమ్మదు శత్రువులను జయించి తనమతమును యితరదేశములందు గూడ వ్యాపింపజేసెను. మక్కాగూడ ప్రవక్తవశమయ్యెను. క్రి. శా. 632 జూన్ 8వ తేదీన మహమ్మదు స్వర్గమును చేరెను. ఈ మతము పేరు యిస్లాముమతము. ఇస్లాము అనగా శాంతిమతము. ఈమతమున జాతివర్ణ వ్యవస్థలులేవు. సర్వజనులును దేవుని ముందర సమానులే. మహమ్మదు మిథ్యాపురుషుడని ఎవ్వరును అనజాలరు. విశ్వాసమును దానిననుసరించి ప్రవర్తించుటయు గూడ నుండిననేగాని స్వర్గము లభింపదు. అల్లాయందు నమ్మకమును అల్లాప్రసక్తలద్వారా సందేశములను పంపునను నమ్మకమును, పునర్జన్మ కలదు అను నమ్మకమును కలిగి ప్రార్థనను దానమును చేయవలెను అను నైదుధర్మములను ఖురాను బోధించుచున్నది. ఈ మతమువారు ముస్లిములనబడుదురు. వీరికి ప్రార్థన ముఖ్యతము. దినమునకు 5 సార్లు ప్రార్థనచేయవలెను. బహిష్కారముచేసి ప్రార్థనచేయవలెను. ఈ ప్రార్థనలను వానికిపరియర సంస్కృత శ్లోకములను రావుగారు పీఠికయందు వివరించియున్నారు. ఉపవాసముగూడ వీరికి ముఖ్యము. ఇది ఆత్మశుద్ధిసాధనమని ఖురాను తెలుపును. ధీర్ధయాత్రగూడ మరయొక ముఖ్యవిధి. రావుగారు కి అనువాదమును 1915 లో నారంభించిరి. అరబ్బీ భాష తెలిసిన యిద్దరు మాల్వీల సహాయముతో అరబ్బీకురానును ఆంగ్ల అనువాదములను ప్రక్కనిదుకొని వారు దైవానుగ్రహమున దీనిని ముగింపగలిగిరి. పిమ్మట చాలమంది ముస్లిము ప్రముఖులకు చదివి వినిపించి సంస్కరించిరి. “హిందువులును మహమ్మదీయులును పరస్పర మరెవరూ స్యములను బాగుగా తెలిసికొనినగాని మతవైషమ్యములు తొలగి సంపూర్ణ సోదరభావము కుదురుకొనదు. అందులకే నేనీ గ్రంథమును అనువదించితిని. అట్టి భావమును గ్రహించి ఆంధ్రదేశమందలి హిందువులును మహమ్మదీయులును సమరస భావముతో మెలగినయెడల నేను పడిన ప్రయాసము ఫలమునునని యెంచుచున్నాను అని రావుగారు పీఠికయందు వ్రాసిన విజ్ఞప్తివలననే వారి మహదాశయము వ్యక్తమగుచున్నది.

అతి సమంజసమున మృదుమధుర శైలిలో విచనకావ్యముగా వారు యీ గ్రంథమును వ్రాసిరి. దీనియందు 30 కాండములును 114 సూరాలు నున్నవి. ఒక్కొక్క కాండమున పెక్కు అధ్యాయములు గూడ నున్నవి. ఒక్కొక్క సూరాలో యిన్ని పద్యములును యిన్ని రుక్కులును కలవనిగూడ వివరింపబడెను. అప్పు బాగుగా ముద్దులుమాటగట్టుచున్నది. అక్కరములు పెద్దవి. రావుగారు రాజమహేంద్రవర కళాశాలయందు ఆంధ్ర గీర్వాణ భాషాధ్యాపకులుగా నున్నారు. ఇది ప్రపంచ మత గ్రంథములలో ప్రథమపుష్పముగా వెలువడెను. దీనివెల నాలుగు రూపాయలు. మొత్తము 407 పేజీలు గలవు. దళసరి అట్ట బైండుచేయబడినది. లోని విషయము పరమాత్మ తత్వ సంబంధమున పవిత్రగాధ యగుటచే దానివిలువ నెవరు వర్ణింపగలరు? ఇట్టి గ్రంథమును రచించి రావుగారు ఆంధ్రుల కృతజ్ఞతకు పాత్రులైరి. రాజమహేంద్ర వరము మున్నీసు పేటలో నివసించుచున్న సి. ఎస్. జయరావుగారు యీ గ్రంథమునకు ప్రకాశకుడు గాన వలయువారు జయరావుగారి పేర వ్రాయవలెను.

చెన్నపురి బజారుధరలు

1925-వ నం॥ అక్టోబరు 8-వ తేది గురువారము

1. ధాన్యములు			
దనియాలు బా 1-కి రు	80 0 0	మొదలు	42 0 0 వరకు
బియ్యముబస్తాలు		మొదలు	వరకు
కుసుమ తెనాలివి	,, ప 48 గలవి రు	14 0 0	15 0 0
నల్లారివి	,, డిటా	,, 15 8 0	16 0 0
డిల్లి	,, డిటా	,, 16 0 0	17 0 0
రాసులు రా.	164 బస్తా 1-కి	,, 8 12 0	9 0 0
నవ్వులు	,,	,, 20 0 0	24 0 0
2 ధాన్యము పన్నులు			
కందులు బస్తా 1-కి ర 205	,,	12 8 0	18 0 0
నెనగలు	,, డిటా	,, 12 8 0	13 0 0
పెసలు	,, డిటా	,, 13 8 0	14 8 0
మినుములు	,, డిటా	,, 15 4 0	16 8 0
ఉలసలు	,, ర 164	,, 8 8 0	9 0 0
3. నూనెవస్తువులు			
నువ్వులనూనె బా 1-కి	,,	154 0 0	155 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	,,	14 0 0	25 0 0
కొండాపురంవేరు నెనగపచ్చబా1కి	,,	58 0 0	59 0 0
ఇతరప్రదేశము	,,	54 0 0	56 0 0
వేరు నెనగనూనెగానుబా1-కి రు	182మి.కా.నూనె	180 0 0	
అముదము బా 1-కి	,,	112 0 0	113 0 0
4. చిల్లరవస్తువులు			
చాయపసుపు బా 1-కి	,,	100 0 0	
కురపనుపు	,,	45 0 0	50 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి)బా1కి	,,	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు వీలిమందు మణుగు 1-కి రు		45,50	
కాకాపాపిపాయకట్టు	,,		50,55
తెల్లము బా 1-కి	రు	40 0 0	60 0 0
చింతపండు బా 1-కి	,,	60 0 0	80 0 0
5. ఇనుము			
పట్టారకం బా 1-కి	,,	28 0 0	88 0 0
చదరం	,,	28 0 0	86 0 0
రవుండు	,,	38 0 0	45 0 0
6. లోహములు			
కండి 100 కులంకు	,,	72 0 0	75 0 0
బంగారము, కులము 1-కి	,,	21 4 0	21 8 0
సవరము 1-కి	,,		18 5 8
ఇత్తడి బా 1-కి	,,	256 0 0	260 0 0
రాగి డిటా	,,	282 0 0	288 0 0
అస్కాచక్కెర 228 పాకి గలవి		29 12 0	30 0 0
7. దూది			
బోండావెస్తుబారువి 1-కి	రు	800 0 0	
పల్నాడు దూది	,,	215 0 0	
8. నూలు			
కోయల్ పట్టి నం 10½ పెట్టె 1-కి	,,	7 0 0	
నగురు నం 12½ పెట్టె 1-కి	,,	4 12 0	
పుష్కరు యేనుగ నం 8½ పెట్టె 1-కి	,,	7 4 0	
మూశయేనుగ నం 20	,,	9 8 0	
నద్వాక్ నం 24½	,,	9 12 0	
14½ క్విలక్ పక్షి	,,	7 8 0	
నం 20 తెన్ని కింహం యీట	,,	9 4 0	
నం 22	,,	9 12 0	
నం 12½ తెన్ని సర్కు	,,	8 0 0	
నం 14½	,,	8 4 0	
నం 12½ అల్లెన్న	,,	7 2 0	
నం 12½ కొయిలుపట్టి	,,	7 2 0	
నం 22½ రంగవింబ	,,	9 4 0	
నం 14½ రాధాకృష్ణుడు	,,	7 2 0	

విరచిబడి

పలచని వీర్యమును గట్టిపరచి మూత్రములోను స్వప్న మందును స్త్రీ ప్రసంగములోను వీర్యవృద్ధిమునుచున్న తక్షణం నిలిపివేయును. ముసలితనమును నపుంసకత్వమును పోగొట్టి నూతనయావన మొసగి సంతానము కలిగించును. కాళ్లుబాగుట, అజీర్ణము నడుమునొప్పిని రూపుమాపును. ముసలివారికి బలహీనులగు స్త్రీలకు మంచి బుమిచ్చును. 1 సీసా 3-0-0 పెపూతకు తెల్లము 5-0-0. తపాలఖర్చు 0-6-0 అమృతరత్నాకరము, 45 బందరు వీధి, మద్రాసు.

సచిత్రమాసపత్రిక.

ప్రతిచంద్రమానాదిని ప్రచురింపఁబడును

ప్రతిచంద్రమాసమున మూడునాగురంగుల చిత్రములు ఇతరచిత్రములు ప్రచురింపఁబడును

చందా సం॥ 1-3 రూ. 6-0-0

విడిపత్రిక వెల అణాలు 10 మాత్రమే.

ఆశ్వయుజమాస సంచిక - విషయానుక్రమణిక

ప్రమద్వర—కొమాండూరు కృష్ణమాచార్యులుగారు; రంగం
పేరంగేకాదు—కవికొండల వేంకటరావుగారు; జైనులమతకథలు, 3
—పంచాంగుల ఆదినారాయణశాస్త్రిగారు; క్రోధమూర్తి—పంచా
రం వేంకటసుబ్బయ్యగారు; శ్రీమతి సు. స. గారికి బహిరంగలేఖ—
పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావుగారు; అనావృష్టి—కట్టి సాంబమూర్తి
శాస్త్రిగారు; కల్యాణి—బులుసు వేంకటరమణయ్యగారు; ఆత్మప్రబో
ధము—శ్రీ వేంకటపార్వతీశ్వర కవులు; ప్రణయపరిణామము—గుండి
మెడ వేంకటసుబ్బారావుగారు; పాపాయి—నాశము కృష్ణారావుగారు;
గానము—కాశీనాథుని భైరవమూర్తిగారు; వసంతకోకిలము—అసంత
పంతుల రామలింగస్వామిగారు; ఉత్తర హిందూదేశయాత్ర—ఆచంట
జానకిరాంగారు; ప్రాతయిల్లు—టలేటి వేంకటరామశాస్త్రిగారు; శా
కుంతలనాయకుడు—గొల్లపూడి శ్రీరామశాస్త్రిగారు; చాటుశతక
ము—వేమూరు విశ్వనాథశర్మగారు; ఏకాంతసేవ-విమర్శనము—పోల
వరపు రామబ్రహ్మంగారు; ఇంద్రచాపము—నన్నిభానము సూర్య
నారాయణశాస్త్రిగారు; కాళిదాస భవభూతులు—వి. వి. సుబ్బారావు

గారు; స్వప్నవిభ్రాంతి—వేదుల సత్యనారాయణశాస్త్రిగారు; పాండు
రంగమాహాతమ్యము—సూరిగుచ్చి కృష్ణమూర్తిగారు; ప్రాచీనాభరణ
ములు—; శ్రీభారతీకుమారి—సీరిపి ఆంజనేయులుగారు; పూజాపా
త్ర—పెనుమర్తి వేంకటరత్నముగారు; తెల్లంగలభట్టగ్రామము—చిలు
కూరి వీరభద్రరావుగారు; కాకవీ!—వైఖరి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు;
దీపావళి—ముడుబ శ్రీనివాసాచార్యులుగారు; పారాణి—ఉమర్
అలిషా కవిగారు; తలకట్లు—జి. రామదాసుగారు; భక్తుడు—కోట
చెంచురామయ్యగారు; బెంగాల్ కెమికల్ అండు ఫార్మస్యూటికల్
వర్క్సు—పుల్లమరాజు వేంకటేశ్వర రాయడుగారు; సంసారసాగరము
—జి. జాషువ; ముద్రితాంధ్రగ్రంథముల పట్టిక; ప్రేమబలి—తెలికి
చెర్ల కృష్ణమూర్తిగారు; ఆంధ్రము-గణితశాస్త్రము—దర్భా యజ్ఞేశ్వర
సోమయాజులుగారు; జీవితాదర్శము—పంగనామముల రామచంద్ర
రావుగారు; నాట్యరంగప్రయోజనము—; చిత్తూరుబలి—చిల్లరిగ
శ్రీనివాసరావుగారు; సాభిప్రాయవిశేషములు.

చిత్రపటములవివరము

వర్ణచిత్రములు :—

శ్రీమహావిష్ణువు—శ్రీరామావతారము; విశ్వభారతి.

సాధారణ చిత్రములు :—

శ్రీశారదాదేవి-శివగంగ; శ్రీశారదాంబ-శృంగేరిపీఠము; ప్రాచీనాభరణములు-౧, ౨, 3, ౪, ౫; టర్కీదేశము-టోపీలమార్పు;
మేఘరాగము, టంకరాగిణి, మలహారిరాగిణి, గుర్జరీరాగిణి, దేశకావీరాగిణి, భూపాలీరాగిణి; కీ. శే. కందాడై శ్రీనివాసగారు; ఎలిఫెంటా
గుహల చిత్రములు-౮; బెంగాల్ కెమికల్ అండు ఫార్మస్యూటికల్ వర్క్సు, చిత్రములు-౮; ఇతరచిత్రములును.

మేనేజరు, “భారతి” తపాలవెట్టె నెంబరు, 212 మద్రాసు.

ఫోటో సెంటుజార్జి గజెటు

6, అక్టోబరు, 1925

పబ్లికేషన్లు

జి. ఎఫ్. పోడిననుగారిని సెలవునుండి రాగానే లేచు కవిమనరుగా నియమించిరి.

ఎస్. మాక్ మైకేలుగారిని రివెన్యూబోర్డు ప్రభుత్వ సభ్యునిగన, లాండురివెన్యూ కమిషనరుగను నియమించిరి.

హెచ్. జి. స్కామ్మగారిని రివెన్యూబోర్డు రెండవసభ్యునిగన, పి. ఎస్. మారుగారిని మూడవసభ్యునిగను నియమించిరి.

ఇ. డబ్ల్యు. డోగిగారిని హాస్పేటు సబుకలక్టరుగ నియమించిరి.

ఎల్. సి. హార్విలుగారిని ఆనంతపురంజిల్లా జడ్జిగ నియమించిరి.

ఎఫ్. నోయిసుగారిని విశాఖపట్నం జిల్లా కలక్టరుగ నియమించిరి ఆయన వచ్చిచేరువరకు సి. జి. హెర్బర్టుగారిని నియమించిరి.

జె. గ్రేగారిని మదరాసుజిల్లా కలక్టరుగను, సహకార సంఘముల రిజిస్ట్రార్లుగను నియమించిరి.

నాయిదుగారు రాగానే హెర్బర్టుగారు తిరిగి నర్సపట్నం సబుకలక్టరుగా చేరుదురు.

న్యాయశాఖ

ఇ. సి. మార్టిన్ గారిని కడపజిల్లా సూపర్వైంటెంట్ నియమించిరి.

జె. లెక్కెటుగారిని చిత్తూరుజిల్లా పోలీసు సూపర్వైంటెంట్ నియమించిరి.

డబ్ల్యు. ఫాస్టరుగారిని గుంటూరు జిల్లా పోలీసు సూపర్వైంటెంట్ నియమించిరి.

కె. ఎస్. రాజగోపాలయ్యగారిని పెనుకొండ డిప్టీ పోలీసు సూపర్వైంటెంట్ నియమించిరి.

ఆర్. నరశింహయ్యగారిని నెల్లూరు సబు జడ్జిగనియమించిరి.

ఎల్. నారాయణయ్యగారిని బెజవాడసబుజడ్జిగ నియమించిరి.

మాచిరాజు వెంకటరమణయ్యగారిని, మాదిరెడ్డి విజయ రాఘవులు నాయుడుగారిని నెల్లూరులో రెంచిమేజిస్ట్రేటులుగా నియమించిరి.

రివెన్యూశాఖ

డి. నారాయణరావుగారిని కృష్ణాజనరలుడ్యూటీ డిప్టీ కలక్టరుగా నియమించిరి.

పి. అప్పారావు పంతులుగారిని బళ్లారి డిప్టీ కలక్టరుగా నియమించిరి.

స్థానిక స్వపరిపాలనశాఖ

వి. పద్మానాభ కామతుగారిని కడపజిల్లా స్ట్రెట్స్ నియమించిరి.

టి. రామస్వామి చౌదరిగారిని తెనాలి మునిసిపల్ సంఘసభ్యునిగ నియమించిరి.

ఆనంతపురంజిల్లా కలయందుర్గ తాలూకా యండ్లపంఛాయత్ లి గౌరవ సంస్థాపకునిగా కె. వెంకట నరసప్పగారిని తిరిగి నియమించిరి.

రామచంద్రపురం తాలూకాబోర్డునందు ఎం. సత్యనారాయణగారు ఉపాధ్యక్షునిగ యెన్నుకొనబడిరి.

ఆదోని మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ యాదినవవారు యెన్నుకొనబడిరి:- మంగలపప్పగారు, సి. రామరావుగారు, గద్వాల దొలకుసాపేటగారు, కె. అబ్దులరహీముగారు, ఎం. చిన్నప్పగారు, వి. సిద్ధప్పగారు.

జిల్లారి మునిసిపల్ సంఘసభ్యునిగ బి. భీమరావుగారు యెన్నుకొనబడిరి.

బెజవాడ మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ నీదినవవారు యెన్నుకొనబడిరి:-

కందుల గోవిందుగారు, రాయసా., సి. కె. రెడ్డిగారు, జి. లక్ష్మణరావు పంతులుగారు, ఎం. సింహాద్రిగారు.

భీమనిపట్నం మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ ఎం. వాసుదేవరావు పంతులుగారు, జె. గోపాలస్వామినాయుడుగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

హాస్పేటు మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ నీదినవవారు యెన్నుకొనబడిరి:- టి. వీరయ్యగారు, టి. ఎస్. కృష్ణరావుగారు, కె. గుండురావుగారు, వస్త్రిడ సాంబయ్యగారు.

కర్నూలు మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ హెచ్. ఎం. జి. అబ్దుల సత్తారు సాపేటగారు యెన్నుకొనబడిరి.

నంద్యాల మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ ఎల్. నరసింహాచార్యగారు, ఎం. డి. గల్పాద్ధాను యాపిజాయిగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

నర్సరావుపేట మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ నడింపల్లి జగన్నాధరావుపంతులుగారు, ఎల్. నుబ్బారాయడుగారు యెన్నుకొనబడిరి.

పల్లకిమిడి మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ మదనమోహనదాసుగారు లోకనాథ పాత్రోగారు యెన్నుకొనబడిరి.

రాజమండ్రి మునిసిపల్ సంఘమునందు క్రొత్తవర్సలు ప్రకారము సభ్యులు యీ దినవ తెచ్చిన ఆర్డరు ప్రకారము వార్డుల ప్రతినిధులుగ నుందురు. సంఖ్య వార్డు సంఖ్యను చిట్టాను 1; కడిమిరెడ్డి అప్పలస్వామిగారు 2. సి. అప్పలస్వామిగారు 3. పి. గుర్రూర్తిగారు 4. ఎల్. కామేశ్వరరావుగారు 5. వెంకట కృష్ణరావుగారు 6. ఎస్. బాపయ్యగారు 7. ఎ. నుబ్బారావుగారు 8. వై. బి. సుదర్శనంగారు 9. బి. రామలింగం పంతులుగారు, 10. టి. ఎస్. నరసింహారావుగారు, 11. ఎస్. వీరభద్రుడుగారు, 12. తరా అప్పయ్యగారు, 13. జి. సతీరాజుగారు, 14. ఎం. నూర్యా రావుగారు 15. కందుల లక్ష్మీపతిగారు, 16. బి. వెంకటస్వామిగారు, 17. ఎస్. అప్పలస్వామిగారు, 18. ఎస్. యోగయ్యగారు, 19. ఆర్. అప్పలస్వామిగారు, 20. ఎ. వల్లయ్యగారు, 21. ఆర్. నూర్యనారాయణ గారు.

వైదా పేట మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ నీదినవవారు యెన్నుకొనబడిరి:- బలరామ చెట్టిగారు, ఎస్. శేషయ్య మొకల్యూరు. జి. వి. కృష్ణస్వామిశెట్టిగారు.

తాడిపత్రి మునిసిపల్ సంఘసభ్యులుగ నీదినవవారు యెన్నుకొనబడిరి:- ఎం. లక్ష్మన్నగారు కే. బాబయ్యగారు పి. శంకరయ్యకాస్త్రిగారు ఎం. బోలికొండప్పగారు.

విద్యా శాఖ

లెఫ్. కర్నూలు ప్రెజిడెంట్, డి. ఎల్. వి. సుగూనిని సిండికేటు సభ్యునిగ నియమించిరి.

న్యాయశాఖ

వి. రాధాకృష్ణమూర్తి పట్నాయకు, బరంపురం మొదటి గ్రేడు ప్రిడెరుని బళ్లారి జిల్లా మునసబుగ నియమించిరి.

సి. జి. టైలరు వి. ఎం. డిగారిని మదరాసు మెడికలు కాలేజీ కంటి జబ్బు ఉపాధ్యాయునిగ నియమించిరి.

మినుభాగ్యం భద్రప్ప అనునామెను బెజవాడు మునిసిపల్ ఆస్పత్రి ప్రీవెన్టివ్ డివిజన్ నియమించిరి.

తీగ-మేకు పరిశ్రమ

టూలిఫుబ్రికేషన్ చరణ

కలకత్తా సాక్ష్యము

కలకత్తా, అక్టోబరు 7— తమరు వ్యయముచేయుచున్న ఉక్కు ఈదేశముందు కావలసినంత లభింపకపోయినను, దానిధర విక్రీలై హెచ్చుగలేదని హేలీసాదరుల ప్రతినిధియగు డబ్లియు. యంగుగారు నేడు టూలిఫుబ్రికేషన్ సాక్ష్యమిచ్చిరి. ప్రస్తుతము టన్ను రూ. 225 లకు మంచిఉక్కుదొరుకుచున్నది. సరకువలపై నూటికి పదిరూపాయలెక్కించి టన్ను నకు రూ. 60 లు సుంకమువసూలుచేసినయెడల, ప్రస్తుతము తీగపై వసూలుచేయబడుచున్న సుంకముకంటె రెండింతలు అధికముగనుండును. భారతదేశముందు చిక్కుదీయు (హేకలు) పరిశ్రమ నూతనమైనది. అదియింకను బూర్తిగ స్థాపితముగలేదు. ఈ సమయముం దీవర్తికమపై నూతనభారమును మోపవలసి సాక్షి గోరుచున్నాడు. దీనికొరకు ఉపయోగపడు నినుపకవ్యాలను సరఫరాచేయవలసినదని తాతా ఉక్కుకంపెనీని, భారత ఉక్కువస్తువులకంపెనీవారలను గోరూరులు ఇచ్చిన సమాధానము ప్రోత్సాహజనకముగ లేదు. పోత యినుపతీగపై నూటికి రూ. 225 లకు సుంకమును తగ్గించవలసినదనియు, తయారుచేయబడిన హేకలుపిక్ ముల్ బాటు సుంకమును వసూలుచేయవలయుననియు సాక్షి టూలిఫుబ్రికేషన్ గోరెను.

నారత్రాడు తయారుచేయు కంపెనీలు చిక్కుతీయుటకు హేకలుపిక్ ము విక్రీలై అధికముగ ఉపయోగపడుచున్నవనియు, వాని వ్యయము భారతదేశముందు చాలనిస్తారముగ గలదనియు సాక్షి డాక్టరు మత్తయ్యగారికి సమాధానమిచ్చెను. (అ. ప్రె.)

వాతావరణస్థితి

1925 సం॥ అక్టోబరు 8-వ తేది గురువారము

ముఖ్యజిల్లాలు	గోపాలపురం	విశాఖపట్టణము	కాకినాడ	మచిలీపట్టణము	కర్నూలు	బళ్లారి	కడప	నెల్లూరు	మద్రాసు	కడపూరు	నెలము	కోయంబట్టూరు	తిరుమనాపల్లి	నాగపట్టణము	మధుర	పాంబన్	తిరునల్వేలి	తిరువేంగుడిము	కొచ్చిక్	కాలికట్టు	మంగళూరు	బెంగళూరు	మేరకూర	కొడెకనాల్
గోపాలపురం	85.7	76.1	0.84	6.08	44.96																			
విశాఖపట్టణము	85.3	76.6	0.71	3.88	87.09																			
కాకినాడ	85.5	77.6	0.09	6.94	89.09																			
మచిలీపట్టణము	84.1	75.5	0.45	3.84	41.59																			
కర్నూలు	84.8	78.0	1.20	1.60	26.01																			
బళ్లారి	83.3	72.0	0.09	0.69	20.51																			
కడప	85.8	74.7	0.04	0.59	81.28																			
నెల్లూరు	88.8	74.9	0.17	3.66	87.98																			
మద్రాసు	90.0	78.7	2.28	5.94	50.74																			
కడపూరు	91.1	75.8	...	3.26	52.94																			
నెలము	91.6	74.8	...	0.41	89.80																			
కోయంబట్టూరు	87.0	70.8	...	0.77	22.29																			
తిరుమనాపల్లి	96.8	75.0	...	0.84	83.18																			
నాగపట్టణము	91.8	78.4	...	3.22	54.98																			
మధుర	98.4	72.8	0.60	2.78	88.58																			
పాంబన్	89.6	79.5	...	0.49	87.00																			
తిరునల్వేలి	...	...	...	0.18	28.84																			
తిరువేంగుడిము	88.2	75.8	0.91	1.76	64.51																			
కొచ్చిక్	85.8	74.6	0.80	2.28	114.51																			
కాలికట్టు	91.1	73.5	0.46	0.88	117.16																			
మంగళూరు	88.2	73.5	2.35	3.85	125.68																			
బెంగళూరు	82.6	66.6	0.05	0.17	85.87																			
మేరకూర	76.8	62.6	...	2.54	125.46																			
కొడెకనాల్	85.5	52.2	0.28	1.98	62.18																			

సర్కారులు:- గోపాలపురం సాధారణముగ నున్నది. విశాఖపట్టణములో 0.71" మచిలీపట్టణములో 0.45" గోపాలపురంలో 0.84" కాకినాడలో చినుకులు పడెను. మేఘములు దిట్టముగ నున్నవి. గోపాలపురం, కాకినాడలో అర్ధతపివచ్చున. పగటివేడిమి 2 1/2 నుండి 6 1/2 డిగ్రీలు తక్కువ.

చక్కణ:- కర్నూలులో 1.20" వర్షించెను. తక్కిన చోట్ల చినుకులుపడెను. మేఘములు దిట్టముగ నున్నవి. అంతటను అర్ధత తక్కువ. పగటివేడిమి 7 1/2 నుండి 8 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నాటకము:- మద్రాసులో 2.28" వర్షించెను. నెల్లూరులో 0.17" కురిసెను. మేఘములు దిట్టముగ నున్నవి. అర్ధత చాల ఎక్కువ. నెల్లూరులో పగటివేడిమి 5 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేడిమి మద్రాసులో 2 1/2 తక్కువ.

దక్షిణమున స్థానికచినుకులు పడవచ్చును. రాజధాని ఉత్తరభాగమున వర్షము సాగుచునే యుండవచ్చును.

ఎస్. ఆర్. యు. సామూరు.

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు

వైనికవిచారణ సంఘము

స్వదేశ సంస్థానముల ప్రతినిధిని శేర్పంచదుల కామేశ్వరి

పూనా, అక్టోబరు 7:- భారతదేశమందలి స్వదేశ సంస్థాన ప్రజల హక్కులను రక్షించు సంఘము, వైనిక విచారణసంఘాధ్యక్షునకు రాజప్రతినిధికి నితరదేశములందు వైనిక వ్యవహారములను బోధించుట కేర్పడిన యావసరమునకు కృత్యము ఉపేక్షిగారిని శేర్పంచదులకు తమ యాక్షేపణమును చిలుపుచు వెంటనే యా సంఘముందు పైన నూచించిన ప్రతినిధిని శేర్ప గోరుచున్నారని తంతి జేసిరి. (అ. ప్రె.)

కళోశి రైల్వే దోపిడి

కాశీ, అక్టోబరు 7:- కళోశి రైల్వే దోపిడి సందరమున బంధించబడిన యారుగురును, లోక్ నకు పోలికను బోధించుటకు బంధించిరి. (అ. ప్రె.)

అమృతాంజనము

చక్కనిదబ్బితో నహా సీసా 1-కి రు 0-10-0; డజన్ 1-కి రు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది
అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు లేక, బొంబాయి

తో కామయహర కస్తూరిమాత్రలు

594

విజ్ఞాపన

మహాభాగా 25 సం||ల నుండి నేను లోకమున చేయుచుండునంతటి తమకు తెలిసియుండవచ్చును. ప్రతి సం||రము లక్షలకొలది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆదరించుచున్నా. ఇండియావారుమాత్రమే గాక బర్మా, సింగపూర్, మలయానేటు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందును వారుగూడ నాతో స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందరూ నన్ను ఆదరించుచున్నారు. సమయము వచ్చి నప్పుడునన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకాయహర కస్తూరిమాత్రలు) చంటిపిల్లలు, బాలెంతలు, పదుమ వాయి, ముసలివారు, వారు వీరననేల సమస్త మానవకోటియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్తశిశువులు, సకలజ్వరములు, మాంద్యము, శిశువాతము, ప్రకృతిలయ్యాడు, ఆకలిలేకుండుట, మలబద్ధము, జీర్ణించినట్లేదులు, కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు శ్వాసకాసము, పళ్లనొప్పి, నడుమునొప్పి, ఇకొప్టాయెంజా, ప్లేగు, జ్వరములు మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతరవ్యాధులకు అనుపానపాత్రికలో నన్ను ప్రకారము వాడిన తప్పక గుణముగను. నలు దిక్కులనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపత్రములు వేసవలెలు. గలవు. ఒకదాని నాతో స్నేహము చేసిన వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

800 మాత్రలుగల బుడి 1-కి ధర 0-4-0. పోస్టుఖర్చు వేరు. 6 బుడ్ల వెల పోస్టుఖర్చుతో రు. 1-8-0. 12 బుడ్లు రు. 2-18-0. 25 బుడ్లు రు. 5-8-0. కావలసినవారు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు.
ఆయుర్వేదవైద్య పాశ్చాత్య వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

శ్రీమద్వాత్సక్తిరామాయణము

ఓంకారము వేదములకు మూలమైనట్లును గాయత్రీమంత్రము మంత్రములకెల్ల ప్రారంభమైనట్లును శ్రీమద్వాత్సక్తి విరచిత రామాయణము కావ్యములకెల్ల నాదియై యలరారుచున్నది. సర్వోత్కృష్టతగల యీ రామాయణమహర్షనమునకు మహా నీయు లనేకు లనేక సంస్కృతివ్యాఖ్యానతీర్థముల నేర్పరచియుండిరి. అందు గొన్ని ముద్రింపబడి దర్శనీయులుగను గొన్ని ముద్రింపబడని దర్శనీయులకు లేకయుండుటయు గాంచి బ్రహ్మశ్రీ భువిపాడి కామేశ్వరశాస్త్రిగారు ముద్రితామృత వ్యాఖ్యానముల జాలవఱకు నంతరించి పండితులు పాపరులు తిమతములు తదితరులు సంస్కృత వ్యాఖ్యానతీర్థలము సుగమముగా బ్రవేశించి చూచి యంద లీవిశేషములగావించి సంతోషించునట్లు వాకనాచరసంపూర్ణాంధ్ర వ్యాఖ్యానమును; ప్రతిభోకమునకు ప్రతిపదార్థము, తాత్పర్యము, విశేషార్థములు, కథాసంబంధము ననుసరించి చిత్రపటములును గలిగి యలరారునట్లు రచించి 50 పాపల డబుల్ రాయల్ సైజు గ్రేజుకాగితములపై రెండుమాసముల కొక్కొక్కసంపుటముగా బ్రకటింపుచున్నారు. సంపుటము 200 పుటలు గలిగి యెండు చేయబడియుండును. జీవితవిశేషము నిందుగడప బద్ధకంబులై శ్రీ కాన్యగిరివారు దీనగల రాజకీయ సైనిక సాంఘిక మతధర్మములను, విహితాస్మిక మార్గములను గరతలామకముగాజేసి ముద్రింపుచున్నారు. ప్రతి భారతీయుండును బతింపదగిన గ్రంథము ఇంతవఱకు బాలకాండము ఆరు సంపుటములు; ముద్రింపబడినది. ఆయోధ్యాకాండ సంపుటములు ముద్రింపబడుచున్నవి. సంపుటము లన్నియుం దెప్పించుకొనువారు కాశ్యోత చందాదారులుగా నెన్నబడుదురు. కాశ్యోతచందాదారులు మొదలు రు 0-8-0 లు ప్రవేశరుసును చెల్లింపవలెను. సంపుటము 1 కి పోస్టుఖర్చులుగాక చందాదారులకు రు 1-2-0 ఇతరులకు రు 1-8-0 వివరములు మాకు వ్రాసి తెలిసికొనవచ్చును.

మయవారు:—

శ్రీమద్వాత్సక్తిరామాయణ గ్రంథమాలా కార్యస్థానము,
ఆర్యాపురము, రాజమహేంద్రవరము.

శ్రీ కృష్ణావతారతత్త్వము

సకలపురాణరత్నములనుండియు, మహాభారత హరివంశములనుండియు శ్రీకృష్ణకథలను సంగ్రహించి వరుసగా కులభముగు వచనరూపమున నిందువ్రాయబడును. సకల సంశయములు తొలగునట్లు అందందు శాస్త్రీయసమాధానములు వ్రాయబడును. విశేషాంశములు గలతావుల సంస్కృతశ్లోకము లుదాహరింపబడును. పారాయణమున కనుకూలించు స్తోత్రములను గ్రంథవదలక పొందుపఱుపబడును. శ్రీ కృష్ణచరిత్రమును సమగ్రముగా వ్రాయుటకే యీ ప్రయత్నము. భక్తికర్మయోగజ్ఞానమార్గముల దెలుపుట కిది కల్పవృక్షము. మతభేదము లీచరిత్రమును జదివిన సమాలము నశించునని గట్టిగా జెప్పగలను. ఇతర దేవతాదూషణము లిందుండవు. ఇట్టి యుత్తమగ్రంథము చక్కగా ముద్రించి 320 పుటలకు దక్కువగాకయుండ యెండుచేయించి మూడునెలలకొకసారి 1-8-0 లకు వి. పి. గా పంపబడును. 12-0-0 లు దయచేయుచువారి పేరులు పోషకుని ప్రకటింపబడును, 8 సంపుటములకు దక్కువగాదు. 1-0-0 అద్యాన్యతో జందాదారులు తమ సమ్మతిని దెలుపవలెను. ఈసత్కార్యము నాంధ్రదేశీయులగు సజ్జనులు నాచేతయించి కృతకృత్యులు గావలయునని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఆంధ్రశ్రీమద్రామాయణము ముద్రితమై సిద్ధముగనున్నది. 3 సంపుటములు ధర రు 12-0-0.
2203 వి. పి. ప్యాకింగు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.
జనమంచి శేషాద్రిశర్మ, ఆంధ్రప్రధానపండితుడు, మునిసిపల్ హౌస్కూలు, కడప.

గురునహాయము లేక యే హిందీ నేర్చుకొనుడు

ఇంట్లో కూర్చుని హిందీ నేర్చుకొనుటకై ఈక్రింది చిరు నామాకు వ్రాసి కావలసిన పుస్తకములు తెప్పించుకొనుడు. కేటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

హిందీ స్వభోధిని

పం|| హృషీకేశశర్మగారిచే వ్రాయబడినది.
హిందీక పహలీ పుస్తక 0-2-0 హిందీక దూసరీపుస్త 0-4-0
,, తీసరీ ,, 0-6-0 ,, చాధి ,, 0-8-0
హిందీ పాఠమాలా ,, 0-2-0 హిందీ అనువాదమాలా 0-6-0
ఇందు తెలుగు హిందీపాఠములు అనువాదము చేయుట కనుకూలమునని కలవు.
హిందీ తెలుగునిఘంటువు రు. 2 తెలుగు హిందీనిఘంటువు రు. 1
ఈ రెండు నిఘంటువులు శ్రీ జంధ్యాల శివస్వామిశాస్త్రి గారిచే రచింపబడినవి. (2805)

హిందీ ప్రచారకార్యాలయం,

తిరువల్లిక్కేరి, మదరాసు.

కమలామణి లేఖలు

వెల 6 అణాలు- డజను కి రూపాయలు

గ్రంథకర్త:— బి. ఎ. బి. ఎల్, హైకోర్టు వకీలు
రెంటూల. వెంకట సుబ్బారావు సుంతులు గారు

ఉద్యోగకారణమున విదేశగతుడైన భర్తకు కమలామణి వ్రాసిన యీ లేఖలు వట్టిసలపు జాబులు గాక ప్రేమామృతము తోడ నిండి లోకాచార వ్యవహారముల విచిత్ర వర్ణనము కలిగియుండుటచే స్త్రీపురుషులకెల్ల పఠనీయములు. ఆన 1902 సం|| జూను మాసములోనివి యాంగ్లేయ భాషలో ప్రచురింపబడు (Kamala's Letters to Her Husband) ప్రపంచ మెల్లెడల వ్యాపించియున్నవి. చక్రవర్తి మొదలగు లక్షలకొలది జనులు జదివి క్షాభించియున్నారు. తఖూపకమయ్యును చదువ కట్టకధగాగనప్పట్టి తుట్టుకు దకు కమలామణికి సంప్రాప్తమగు దుర్గతి అత్యంతవ్యసన కరముగా నుండును. విశేషప్రతులు లేవు. విక్టోరియా డిపో, మైలాపూరు, మదరాసు

శ్రీ వెంకటాచలపతి స్వామివారి (పటము పెద్దతిరువతి)

శ్రీలలుమేలు మంగతాయార్లు, (పద్మావతి అమ్మవారు) చిరతానూరు, శ్రీరాములు, శ్రీగోవిందరాజస్వామి, భద్రాచల షేత్రపటములు, శివ షేత్రపటములు.

శ్రీ చందనముకొయ్యలో విగ్రహములు బొమ్మలు, తెల్ల, నల్లకొయ్యబొమ్మలు చందనపు (సాన) రాళ్లు, తులసిపూసల హారములు, తామ్రవిగ్రహములు, కంచుకూజాలు, వగైరాలు నూళ్లకు కావలసిన జిల్లా, రాజధాని హిందూదేశము, ఖండములు, ప్రపంచమాపులు, జంతువులు వగైరాలపటములు వి.పి. మూలముగా పంపబడును.

యం. యస్. చారి అండు కంపెనీ,

బుక్సెల్లర్లు, కమిషన్ ఏజెంట్లు, తిరుపతి.